

Het aanzien van het politieke ambt

Weergave van tabellen, vragenlijst, steekproef en gesprekverslagen (deel 2)

November 2015

Dr. Pieter van Wijnen
Drs. Martijn Hulsen

Overheid in Nederland

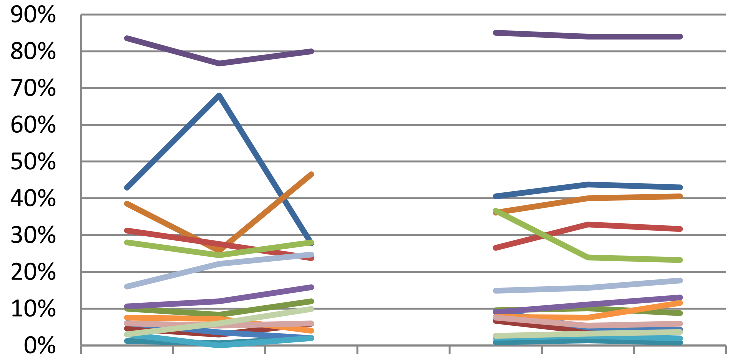
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Inhoud

Bijlage I - Rechte tellingen decentrale volksvertegenwoordigers

Nb. Het aantal respondenten (n) wordt per grafiek aangegeven. De onderzoeksresultaten worden gepresenteerd aan de hand van deze n (valid-cases).

1. Welke van de volgende redenen en overwegingen *stimuleerden* u om u verkiesbaar te stellen?
(maximaal 3 antwoorden)

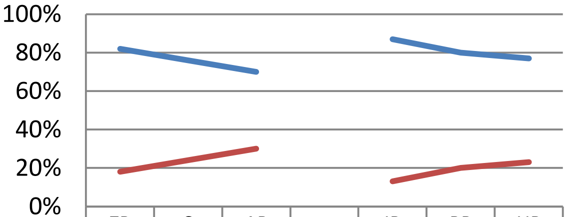
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
1.1	43%	68%	28%		41%	44%	43%
1.2	5%	3%	6%		7%	4%	4%
1.3	10%	8%	12%		10%	10%	9%
1.4	84%	77%	80%		85%	84%	84%
1.5	1%	1%	2%		1%	1%	1%
1.6	39%	26%	47%		36%	40%	41%
1.7	6%	4%	2%		9%	5%	4%
1.8	31%	28%	24%		27%	33%	32%
1.9	28%	25%	28%		37%	24%	23%
1.10	11%	12%	16%		9%	11%	13%
1.11	3%	0%	2%		2%	3%	2%
1.12	8%	7%	4%		8%	8%	12%
1.13	16%	22%	25%		15%	16%	18%
1.14	6%	5%	6%		8%	5%	6%
1.15	3%	6%	10%		3%	3%	4%

Legenda:
1.1 Uitvoeren van mijn politieke ideeën
1.2 Uitbreiden van mijn netwerk
1.3 Een plezierige invulling geven aan mijn (vrije) tijd
1.4 Een bijdrage leveren aan de samenleving
1.5 Waardering krijgen voor het werk
1.6 Opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen
1.7 Een loopbaan in de politiek
1.8 Opvattingen van burgers vertegenwoordigen
1.9 Mijn talenten inzetten en verder ontwikkelen
1.10 Controleren van het bestuur
1.11 Financiële vergoeding voor het werk
1.12 Gevoel van verplichting aan mijn partij
1.13 Iets veranderen op een bepaald onderwerp
1.14 Op aandrang van anderen
1.15 Anders

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2200)*
S = Statenleden (*n = 166*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 200)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR= Blijvende Raadsleden (*n=1619)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 626)*

2. Waren er redenen en overwegingen die u deden *twijfelen* of u zich wel verkiesbaar wilde stellen?

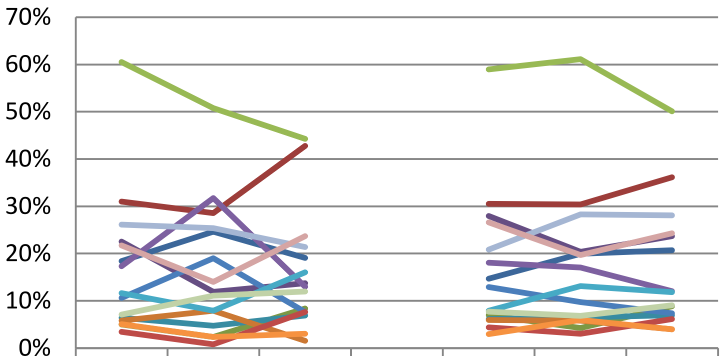
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Er waren redenen/overwegingen die mij deden twijfelen	82%	76%	70%		87%	80%	77%
Er waren geen redenen/overwegingen die mij deden twijfelen	18%	24%	30%		13%	20%	23%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2131)*
S = Statenleden (*n = 165*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 188)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1550)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 612)*

2.1 Welke van de volgende redenen en overwegingen deden u *twijfelen* of u zich wel verkiesbaar wilde stellen?

(maximaal 3 antwoorden)

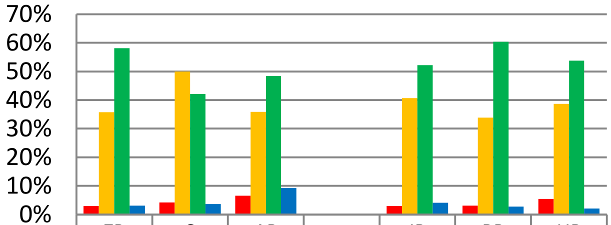
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
2.1	18%	25%	19%		15%	20%	21%
2.2	31%	29%	43%		31%	30%	36%
2.3	5%	2%	8%		7%	4%	9%
2.4	23%	12%	14%		28%	20%	24%
2.5	6%	5%	7%		6%	7%	7%
2.6	6%	8%	2%		6%	6%	4%
2.7	11%	19%	8%		13%	10%	7%
2.8	3%	1%	8%		4%	3%	6%
2.9	61%	51%	44%		59%	61%	50%
2.10	17%	32%	13%		18%	17%	12%
2.11	12%	8%	16%		8%	13%	12%
2.12	5%	2%	3%		3%	6%	4%
2.13	26%	25%	21%		21%	28%	28%
2.14	22%	14%	24%		27%	20%	24%
2.15	7%	11%	12%		8%	7%	9%

Legenda:
2.1 Te weinig maatschappelijke waardering van het ambt
2.2 Twijfels over de mogelijkheid het beleid te beïnvloeden
2.3 Onduidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden
2.4 Onzekerheid over de eigen geschiktheid
2.5 Kritische houding van burgers
2.6 Verbale of fysieke agressie van burgers
2.7 Negatieve aandacht van de media
2.8 Te weinig binding met een politieke partij
2.9 Hoge tijdsbelasting / werkdruk
2.10 Lage financiële vergoeding
2.11 Mijn leeftijd (te jong of te oud)
2.12 Mijn gezondheid
2.13 Het aantal uren vergaderen
2.14 De politieke arena (het politieke speelveld)
2.15 Anders

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1747)*
S = Statenleden (*n = 126*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 131)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 504*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1243)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 473)*

3. Hoe moeilijk was het voor u om op een verkiesbare plaats op de kieslijst te komen?

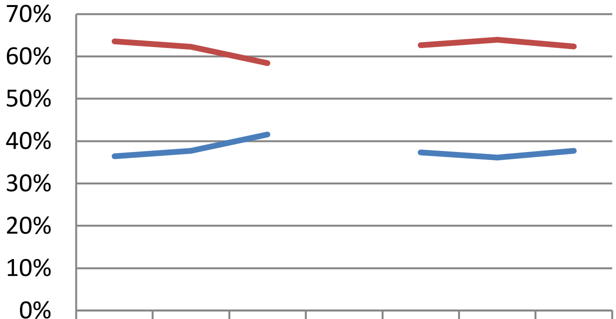

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
(Zeer) moeilijk	3%	4%	7%		3%	3%	5%
Niet moeilijk, ook niet gemakkelijk	36%	50%	36%		41%	34%	39%
(Zeer) gemakkelijk	58%	42%	48%		52%	60%	54%
Geen mening	3%	4%	9%		4%	3%	2%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2118)*
S = Statenleden (*n = 164*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 184)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 578*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1540*)
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 607)*

4. Heeft het u veel moeite gekost voordat u op een verkiesbare plaats op de kieslijst was gekomen?

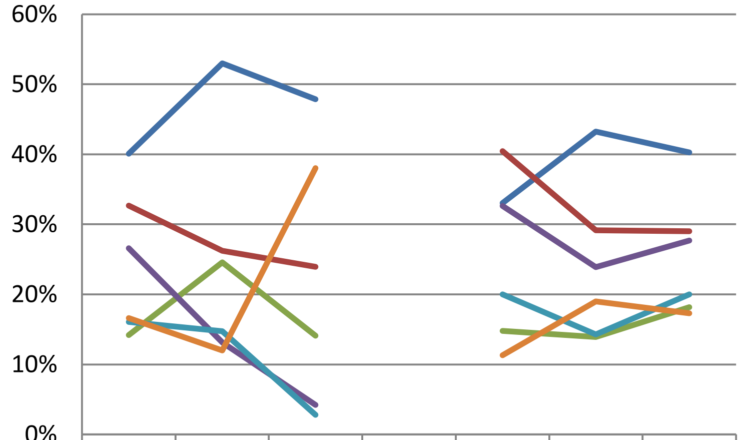
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Veel moeite	36%	38%	42%		37%	36%	38%
Niet veel moeite	64%	62%	58%		63%	64%	62%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2213)*
S = Statenleden (*n = 167*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 202)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 584*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1629*)
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 629)*

4.1 Wat heeft u veel moeite gekost voordat u op een verkiesbare plaats op de kieslijst was gekomen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

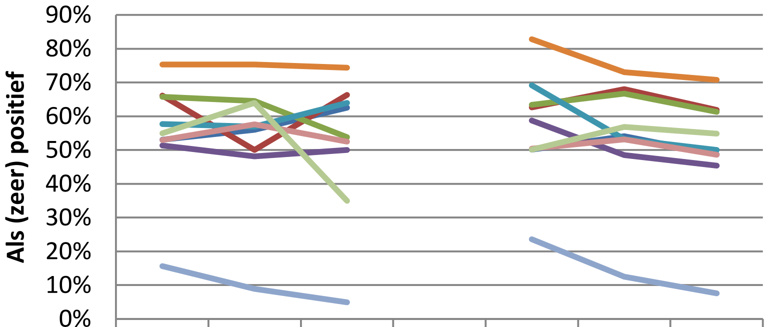
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
4.1	40%	53%	48%		33%	43%	40%
4.2	33%	26%	24%		40%	29%	29%
4.3	14%	25%	14%		15%	14%	18%
4.4	27%	13%	4%		33%	24%	28%
4.5	16%	15%	3%		20%	14%	20%
4.6	17%	12%	38%		11%	19%	17%

Legenda:
4.1 Concurrentie met andere kandidaten
4.2 Tijd besteden aan partij-activiteiten
4.3 Tijd besteden aan netwerken
4.4 Kennis verkrijgen over de lokale politiek
4.5 Ontwikkelen van politieke/bestuurlijke vaardigheden
4.6 Anders

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 741)*
S = Statenleden (*n = 61*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 71)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 230*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=511*)
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 231)*

5. Hoe ervaart u de mate waarin:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
5.1	53%	56%	63%		50%	54%	49%
5.2	66%	50%	66%		63%	68%	62%
5.3	66%	65%	54%		63%	67%	61%
5.4	51%	48%	50%		59%	49%	45%
5.5	58%	57%	64%		69%	53%	50%
5.6	75%	75%	74%		83%	73%	71%
5.7	16%	9%	5%		24%	13%	8%
5.8	53%	58%	52%		50%	53%	49%
5.9	55%	64%	35%		50%	57%	55%

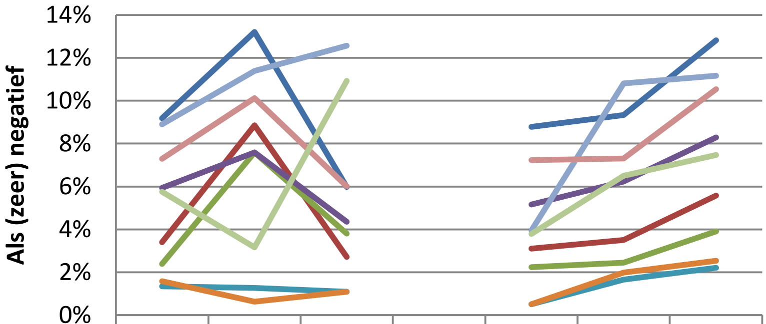
Legenda:
5.1 u invloed kunt hebben op het beleid van de gemeente?
5.2. u kunt opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen?
5.3 u opvattingen van burgers kunt vertegenwoordigen?
5.4 u een plezierige invulling kunt geven aan uw (vrije) tijd?
5.5 u uw netwerk kunt uitbreiden?
5.6 u uw eigen talenten kunt inzetten en verder ontwikkelen?
5.7 uw functie als volksvertegenwoordiger kan dienen als opstap voor een loopbaan in de politiek?
5.8 u het bestuur kunt controleren?
5.9 u kunt opereren in de politieke arena (`het politieke spel`)

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2089)*
S = Statenleden (*n = 158*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 184)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1511*)
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 588)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 6); kleine percentages.

5. Hoe ervaart u de mate waarin:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
5.1	9%	13%	6%		9%	9%	13%
5.2	3%	9%	3%		3%	4%	6%
5.3	2%	8%	4%		2%	2%	4%
5.4	6%	8%	4%		5%	6%	8%
5.5	1%	1%	1%		1%	2%	2%
5.6	2%	1%	1%		1%	2%	3%
5.7	9%	11%	13%		4%	11%	11%
5.8	7%	10%	6%		7%	7%	11%
5.9	6%	3%	11%		4%	7%	7%

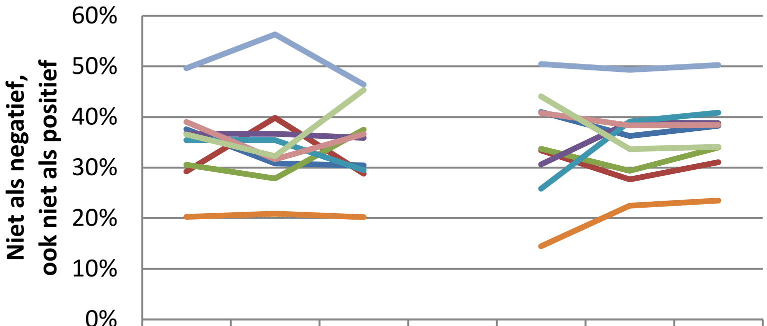
Legenda:
5.1 u invloed kunt hebben op het beleid van de gemeente?
5.2. u kunt opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen?
5.3 u opvattingen van burgers kunt vertegenwoordigen?
5.4 u een plezierige invulling kunt geven aan uw (vrije) tijd?
5.5 u uw netwerk kunt uitbreiden?
5.6 u uw eigen talenten kunt inzetten en verder ontwikkelen?
5.7 uw functie als volksvertegenwoordiger kan dienen als opstap voor een loopbaan in de politiek?
5.8 u het bestuur kunt controleren?
5.9 u kunt opereren in de politieke arena (`het politieke spel`)

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2089)*
S = Statenleden (*n = 158*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 184)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1511*)
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 588)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 5); kleine percentages.

5. Hoe ervaart u de mate waarin:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
5.1	38%	31%	30%		41%	36%	38%
5.2	29%	40%	29%		33%	28%	31%
5.3	31%	28%	38%		34%	29%	34%
5.4	37%	37%	36%		31%	39%	39%
5.5	35%	35%	30%		26%	39%	41%
5.6	20%	21%	20%		14%	22%	24%
5.7	50%	56%	46%		50%	49%	50%
5.8	39%	32%	37%		41%	38%	38%
5.9	37%	32%	45%		44%	34%	34%

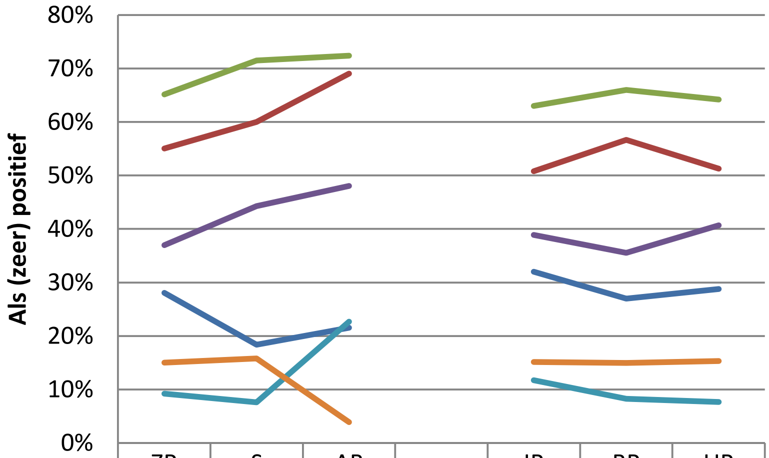
Legenda:
5.1 u invloed kunt hebben op het beleid van de gemeente?
5.2. u kunt opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen?
5.3 u opvattingen van burgers kunt vertegenwoordigen?
5.4 u een plezierige invulling kunt geven aan uw (vrije) tijd?
5.5 u uw netwerk kunt uitbreiden?
5.6 u uw eigen talenten kunt inzetten en verder ontwikkelen?
5.7 uw functie als volksvertegenwoordiger kan dienen als opstap voor een loopbaan in de politiek?
5.8 u het bestuur kunt controleren?
5.9 u kunt opereren in de politieke arena (`het politieke spel`)

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2089)*
S = Statenleden (*n = 158*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 184)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1511*)
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 588)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 5); kleine percentages.

6. En hoe ervaart u in uw functie:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
6.1	28%	18%	22%		32%	27%	29%
6.2	55%	60%	69%		51%	57%	51%
6.3	65%	72%	72%		63%	66%	64%
6.4	37%	44%	48%		39%	36%	41%
6.5	9%	8%	23%		12%	8%	8%
6.6	15%	16%	4%		15%	15%	15%

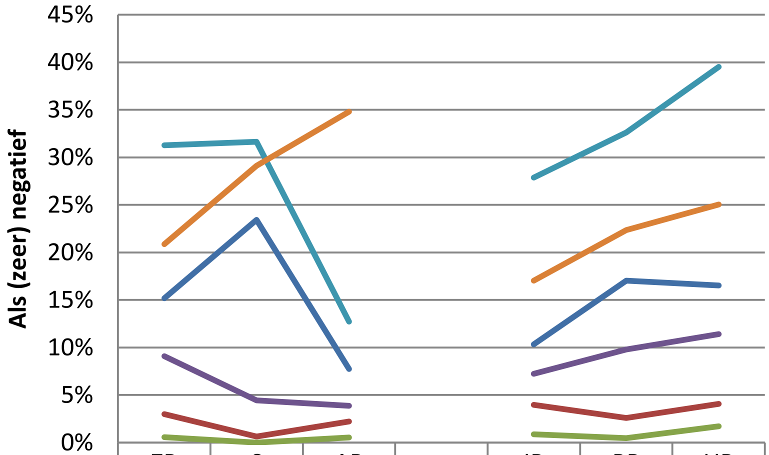
Legenda:
6.1 De maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger?
6.2 De duidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden?
6.3 Uw eigen geschiktheid voor het werk?
6.4 De waardering die u krijgt voor het werk?
6.5 Het aantal uren vergaderen?
6.6 De aandacht van de media?

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2083*)
S = Statenleden (*n = 158*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 181)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1499)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 587)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 6); kleine percentages.

6. En hoe ervaart u in uw functie:

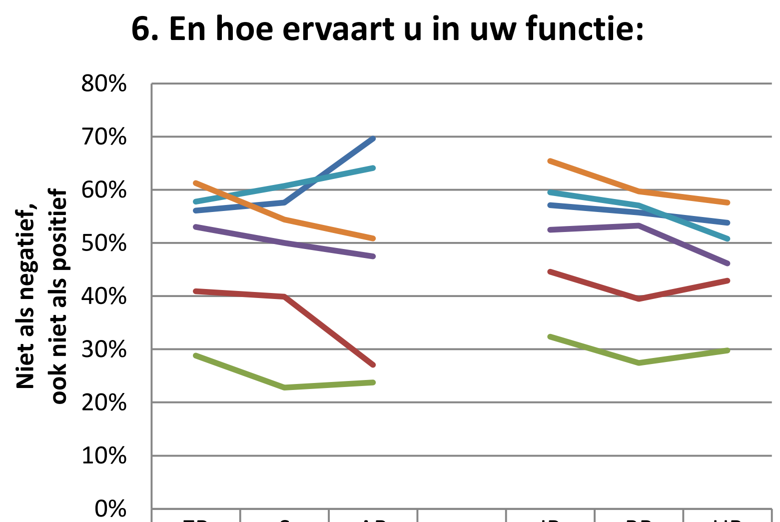
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
6.1	15%	23%	8%		10%	17%	17%
6.2	3%	1%	2%		4%	3%	4%
6.3	1%	0%	1%		1%	0%	2%
6.4	9%	4%	4%		7%	10%	11%
6.5	31%	32%	13%		28%	33%	40%
6.6	21%	29%	35%		17%	22%	25%

Legenda:
6.1 De maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger?
6.2 De duidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden?
6.3 Uw eigen geschiktheid voor het werk?
6.4 De waardering die u krijgt voor het werk?
6.5 Het aantal uren vergaderen?
6.6 De aandacht van de media?

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2083*)
S = Statenleden (*n = 158*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 181)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1499)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 587)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 6); kleine percentages.

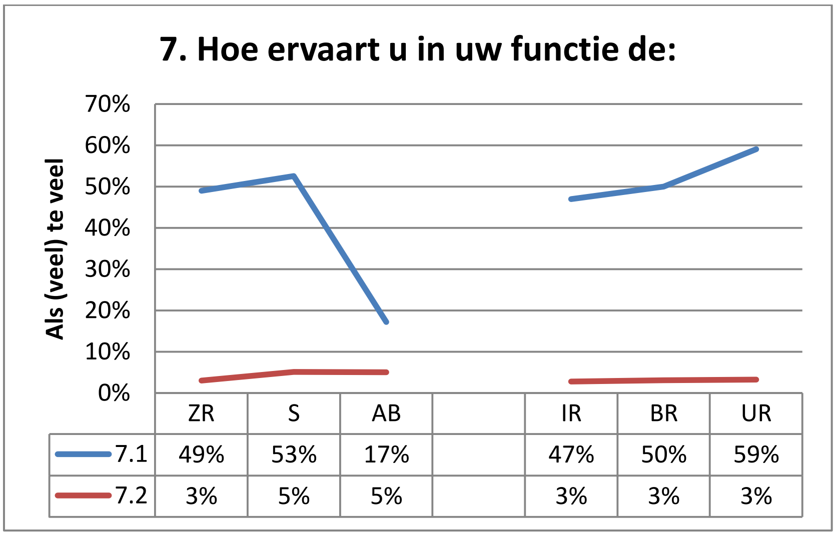
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
6.1	56%	58%	70%		57%	56%	54%
6.2	41%	40%	27%		45%	39%	43%
6.3	29%	23%	24%		32%	27%	30%
6.4	53%	50%	48%		52%	53%	46%
6.5	58%	61%	64%		60%	57%	51%
6.6	61%	54%	51%		65%	60%	58%

Legenda:
6.1 De maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger?
6.2 De duidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden?
6.3 Uw eigen geschiktheid voor het werk?
6.4 De waardering die u krijgt voor het werk?
6.5 Het aantal uren vergaderen?
6.6 De aandacht van de media?

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2083)*
S = Statenleden (*n = 158*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 181)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1499)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 587)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 6); kleine percentages.

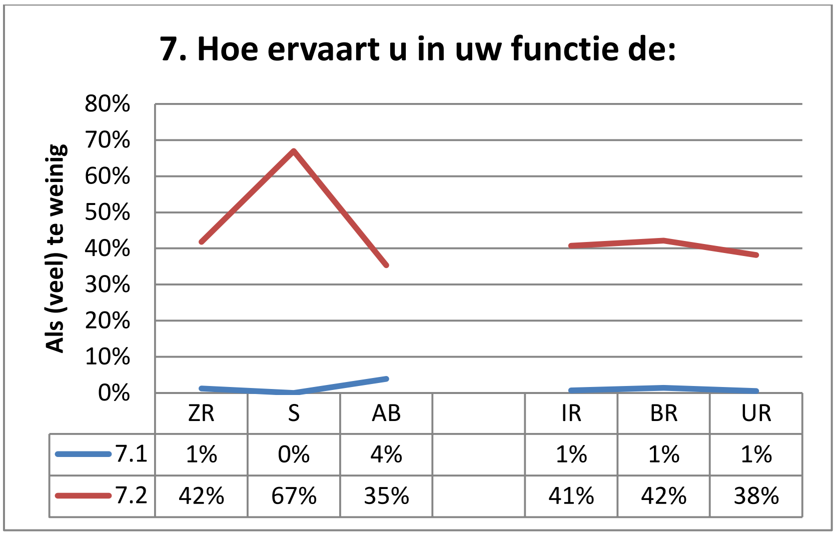
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
7.1	49%	53%	17%		47%	50%	59%
7.2	3%	5%	5%		3%	3%	3%

Legenda:
7.1 Werkdruk/tijdsbelasting?
7.2 Financiële vergoeding?

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2073)*
S = Statenleden (*n = 158*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 180)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1492)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 587)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 7); kleine percentages.

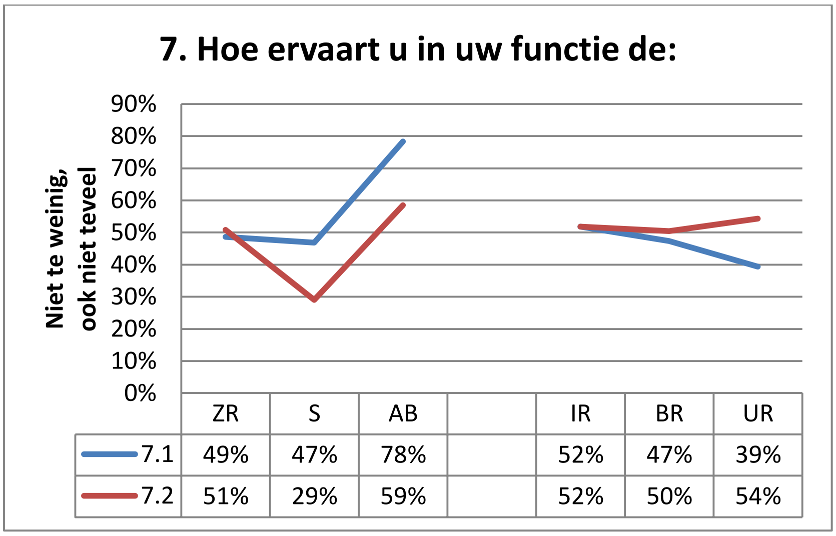
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
7.1	1%	0%	4%		1%	1%	1%
7.2	42%	67%	35%		41%	42%	38%

Legenda:
7.1 Werkdruk/tijdsbelasting?
7.2 Financiële vergoeding?

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2073)*
S = Statenleden (*n = 158*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 180)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1492)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 587)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 7); kleine percentages.

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
7.1	49%	47%	78%		52%	47%	39%
7.2	51%	29%	59%		52%	50%	54%

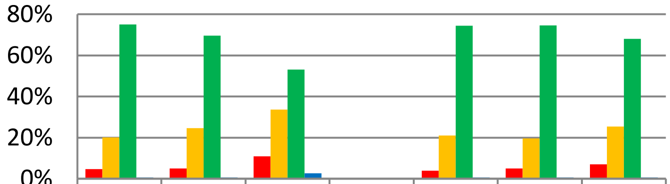
Legenda:
7.1 Werkdruk/tijdsbelasting?
7.2 Financiële vergoeding?

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2073)*
S = Statenleden (*n = 158*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 180)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1492)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 587)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 7); kleine percentages.

8. Ervaart u in uw werk als volksvertegenwoordiger een zware verantwoordelijkheid voor de belangen van burgers?

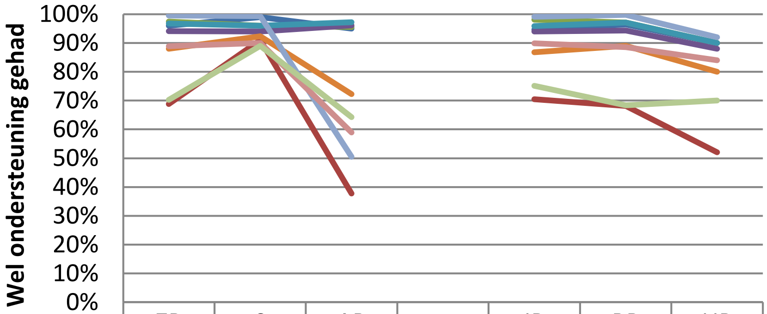

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
(Zeker) niet	5%	5%	11%		4%	5%	7%
Neutraal	20%	25%	34%		21%	20%	25%
(Zeker) wel	75%	70%	53%		74%	75%	68%
Geen mening	1%	1%	3%		1%	1%	1%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2074)*
S = Statenleden (*n = 158*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 181)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadleden (*n=1493*)
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 587)*

9. Heeft u ondersteuning gehad bij uw werkzaamheden als volksvertegenwoordiger ?

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
9.1	96%	99%	95%		95%	96%	90%
9.2	69%	91%	38%		71%	68%	52%
9.3	97%	96%	96%		98%	97%	90%
9.4	94%	94%	96%		94%	94%	88%
9.5	97%	96%	97%		96%	97%	90%
9.6	88%	92%	72%		87%	89%	80%
9.7	100%	99%	51%		99%	100%	92%
9.8	89%	90%	59%		90%	89%	84%
9.9	70%	89%	64%		75%	68%	70%

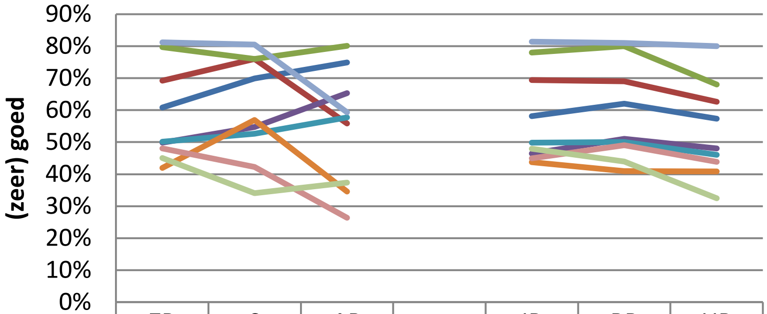
Legenda:
9.1 Ambtenaren
9.2 Fractie-assistenten
9.3 Collega-fractieleden
9.4 Burgemeester/CdK/Voorzitter
9.5 Wethouders/Gedeputeerden/DB
9.6 Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)
9.7 Griffie
9.8 Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt
9.9 Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2065)*
S = Statenleden (*n = 156*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 179)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 580*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1484)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 629)*

Nb
Binnen het waterschap is geen griffie. Waarschijnlijk wordt door hen hier de ambtelijke staf benoemd.

9.1 Hoe ervaart u bij uw werkzaamheden als volksvertegenwoordiger de gegeven ondersteuning van en stimulering door:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
9.1	61%	70%	75%		58%	62%	57%
9.2	69%	76%	56%		69%	69%	63%
9.3	80%	76%	80%		78%	80%	68%
9.4	50%	55%	65%		46%	51%	48%
9.5	50%	53%	58%		50%	50%	46%
9.6	42%	57%	35%		44%	41%	41%
9.7	81%	81%	59%		81%	81%	80%
9.8	48%	42%	26%		45%	49%	44%
9.9	45%	34%	37%		48%	44%	33%

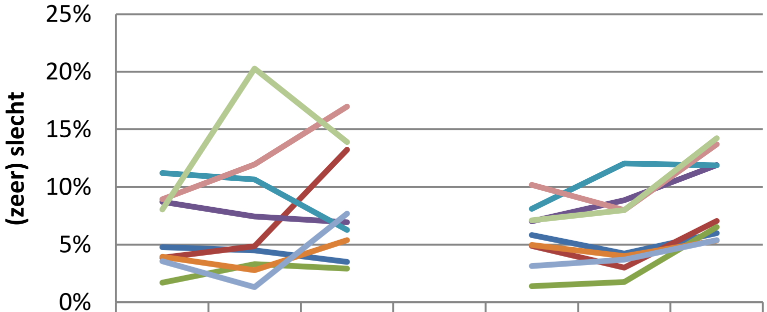
Legenda:
9.1 Ambtenaren
9.2 Fractie-assistenten
9.3 Collega-fractieleden
9.4 Burgemeester/CdK/Voorzitter
9.5 Wethouders/Gedeputeerden/DB
9.6 Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)
9.7 Griffie
9.8 Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt
9.9 Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1422 t/m 2057)*
S = Statenleden (*n = 138 t/m 156*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 68 t/m 175)*
IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 437 t/m 576*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n = 1012 t/m 1481)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 326 t/m 576)*

Nb Binnen het waterschap is geen griffie. Waarschijnlijk wordt door hen hier de ambtelijke staf benoemd.

Nb. Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 9.1); kleine percentages.

9.1 Hoe ervaart u bij uw werkzaamheden als volksvertegenwoordiger de gegeven ondersteuning van en stimulering door:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
9.1	5%	4%	4%		6%	4%	6%
9.2	4%	5%	13%		5%	3%	7%
9.3	2%	3%	3%		1%	2%	7%
9.4	9%	7%	7%		7%	9%	12%
9.5	11%	11%	6%		8%	12%	12%
9.6	4%	3%	5%		5%	4%	5%
9.7	4%	1%	8%		3%	4%	5%
9.8	9%	12%	17%		10%	8%	14%
9.9	8%	20%	14%		7%	8%	14%

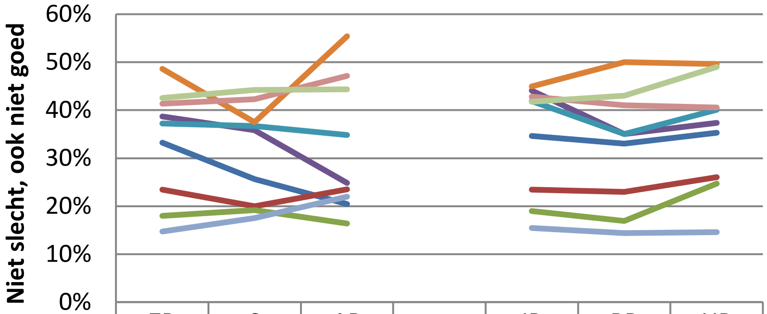
Legenda:
9.1 Ambtenaren
9.2 Fractie-assistenten
9.3 Collega-fractieleden
9.4 Burgemeester/CdK/Voorzitter
9.5 Wethouders/Gedeputeerden/DB
9.6 Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)
9.7 Griffie
9.8 Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt
9.9 Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt

ZR = Zittende Raadsleden (*n =1422 t/m 2070)*
S = Statenleden (*n = 138 t/m 156*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 68 t/m 175)*
IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 437 t/m 576*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n = 1012 t/m 1481)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 326 t/m 576)*

Nb Binnen het waterschap is geen griffie. Waarschijnlijk wordt door hen hier de ambtelijke staf benoemd.

Nb. Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 9.1); kleine percentages.

9.1 Hoe ervaart u bij uw werkzaamheden als volksvertegenwoordiger de gegeven ondersteuning van en stimulering door:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
9.1	33%	26%	20%		35%	33%	35%
9.2	23%	20%	24%		23%	23%	26%
9.3	18%	19%	16%		19%	17%	25%
9.4	39%	36%	25%		44%	35%	37%
9.5	37%	37%	35%		42%	35%	40%
9.6	49%	38%	55%		45%	50%	50%
9.7	15%	18%	22%		15%	14%	15%
9.8	41%	42%	47%		43%	41%	41%
9.9	43%	44%	44%		42%	43%	49%

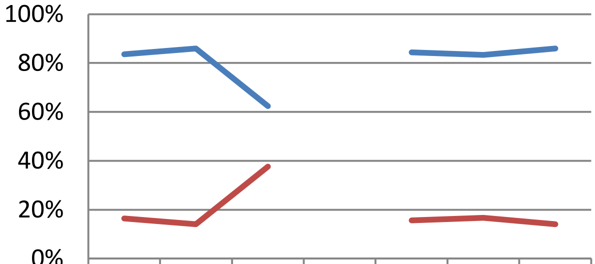
Legenda:
9.1 Ambtenaren
9.2 Fractie-assistenten
9.3 Collega-fractieleden
9.4 Burgemeester/CdK/Voorzitter
9.5 Wethouders/Gedeputeerden/DB
9.6 Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)
9.7 Griffie
9.8 Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt
9.9 Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1422 t/m 2057)*
S = Statenleden (*n = 138 t/m 156*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 68 t/m 175)*
IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 437 t/m 576*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n = 1012 t/m1481)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 326 t/m 576)*

Nb Binnen het waterschap is geen griffie. Waarschijnlijk wordt door hen hier de ambtelijke staf benoemd.

Nb. Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 9.1); kleine percentages.

10. Heeft u behoefte aan meer ondersteuning om de werkdruk in uw functie te verminderen?

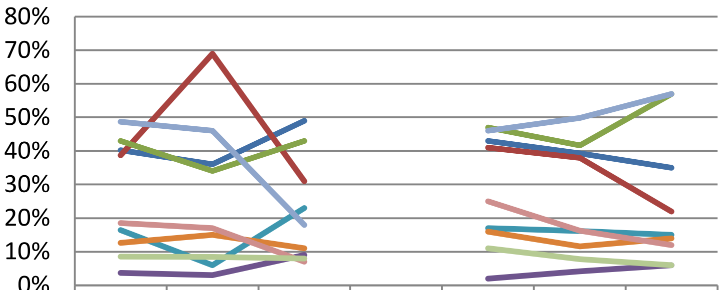
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Behoefte aan meer ondersteuning	84%	86%	62%		84%	83%	86%
Geen behoefte aan meer ondersteuning	16%	14%	38%		16%	17%	14%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2213)*
S = Statenleden (*n = 167*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 202)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 584*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1629)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 629)*

10.1 Welke personen/instanties zijn het best in staat om met *meer* ondersteuning de werkdruk in uw functie te verminderen?

(maximaal 3 antwoorden)

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
10.1	40%	36%	49%		43%	39%	35%
10.2	39%	69%	31%		41%	38%	22%
10.3	43%	34%	43%		47%	42%	57%
10.4	4%	3%	9%		2%	4%	6%
10.5	16%	6%	23%		17%	16%	15%
10.6	13%	15%	11%		16%	12%	14%
10.7	49%	46%	18%		46%	50%	57%
10.8	19%	17%	7%		25%	16%	12%
10.9	9%	8%	8%		11%	8%	6%

Legenda:
10.1 Ambtenaren
10.2 Fractie-assistenten
10.3 Collega-fractieleden
10.4 Burgemeester/CdK/Voorzitter
10.5 Wethouders/Gedeputeerden/DB
10.6 Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)
10.7 Griffie
10.8 Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt
10.9 Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt

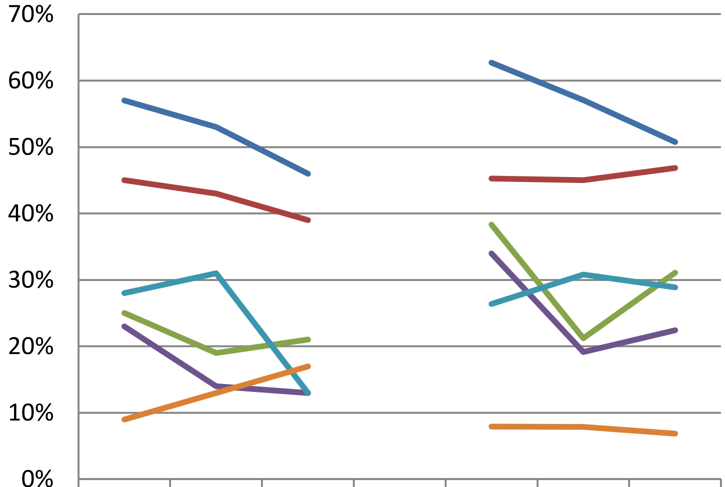
ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1851)*
S = Statenleden (*n = 143*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 125)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 493*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1358)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 540)*

Nb
Binnen het waterschap is geen griffie. Waarschijnlijk wordt door hen hier de ambtelijke staf benoemd.

11. Aan welke soort ondersteuning heeft u in uw functie vooral behoefte?

(meerdere antwoorden mogelijk)

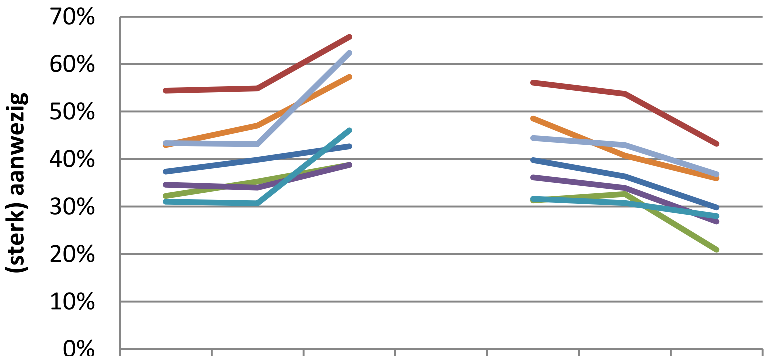
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
11.1	57%	53%	46%		63%	57%	51%
11.2	45%	43%	39%		45%	45%	47%
11.3	25%	19%	21%		38%	21%	31%
11.4	23%	14%	13%		34%	19%	22%
11.5	28%	31%	13%		26%	31%	29%
11.6	9%	13%	17%		8%	8%	7%

Legenda:
11.1 Samenvatten en duiden van beleidsinformatie (raadsstukken, beleidsvoorstellen)
11.2 Informatie over beleidsonderwerpen
11.3 Informatie over procedures, taken en bevoegdheden
11.4 Training en coaching in politieke/bestuurlijke vaardigheden
11.5 Organisatie van vermindering van de vergaderdruk
11.6 Anders

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1851)*
S = Statenleden (*n = 143*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 125)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 493*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1358)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 540)*

12. Kunt u aangeven in welke mate de volgende onderdelen van de bestuurscultuur in uw werk als volksvertegenwoordiger aanwezig of afwezig zijn?

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
12.1	37%	40%	43%		40%	36%	30%
12.2	54%	55%	66%		56%	54%	43%
12.3	32%	35%	39%		31%	33%	21%
12.4	35%	34%	39%		36%	34%	27%
12.5	31%	31%	46%		32%	31%	28%
12.6	43%	47%	57%		49%	41%	36%
12.7	43%	43%	62%		44%	43%	37%

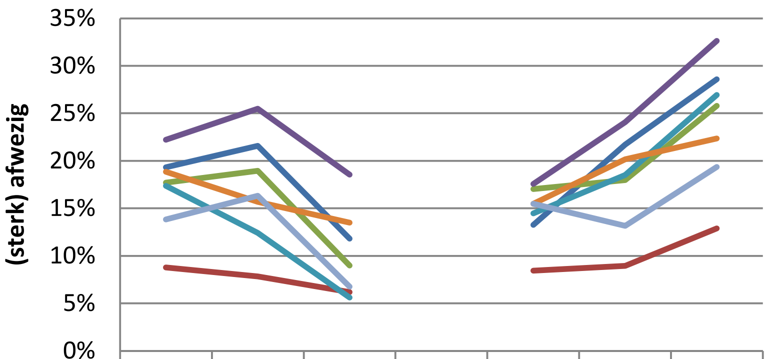
Legenda:
12.1 Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)
12.2 Integer handelen
12.3 Transparant handelen
12.4 Respecteren van minderheidsstandpunten
12.5 Onderling vertrouwen
12.6 Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)
12.7 Resultaatgerichtheid

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2046*)
S = Statenleden (*n = 153*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 178)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1465)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 573)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 12); kleine percentages.

12. Kunt u aangeven in welke mate de volgende onderdelen van de bestuurscultuur in uw werk als volksvertegenwoordiger aanwezig of afwezig zijn?

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
12.1	19%	22%	12%		13%	22%	29%
12.2	9%	8%	6%		8%	9%	13%
12.3	18%	19%	9%		17%	18%	26%
12.4	22%	25%	19%		18%	24%	33%
12.5	17%	12%	6%		14%	19%	27%
12.6	19%	16%	13%		15%	20%	22%
12.7	14%	16%	7%		15%	13%	19%

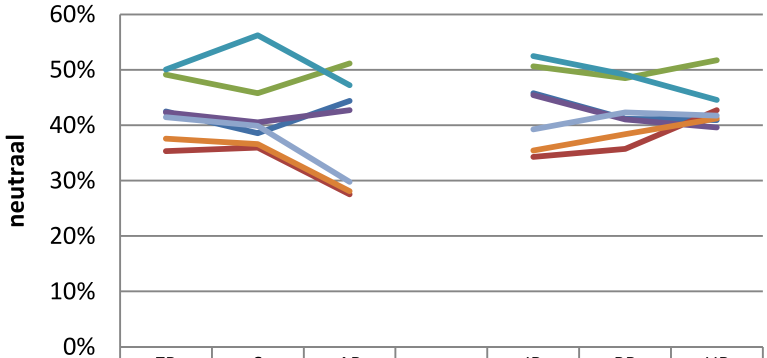
Legenda:
12.1 Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)
12.2 Integer handelen
12.3 Transparant handelen
12.4 Respecteren van minderheidsstandpunten
12.5 Onderling vertrouwen
12.6 Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)
12.7 Resultaatgerichtheid

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2046*)
S = Statenleden (*n = 153*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 178)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1465)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 573)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 12); kleine percentages.

12. Kunt u aangeven in welke mate de volgende onderdelen van de bestuurscultuur in uw werk als volksvertegenwoordiger aanwezig of afwezig zijn?

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
12.1	42%	39%	44%		46%	41%	41%
12.2	35%	36%	28%		34%	36%	43%
12.3	49%	46%	51%		51%	49%	52%
12.4	42%	41%	43%		45%	41%	40%
12.5	50%	56%	47%		52%	49%	45%
12.6	38%	37%	28%		35%	38%	41%
12.7	41%	40%	30%		39%	42%	42%

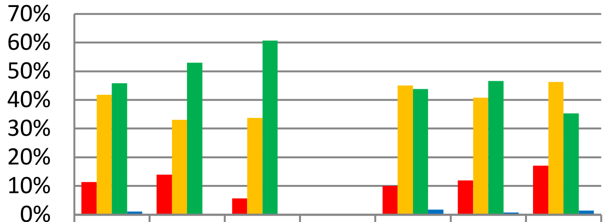
Legenda:
12.1 Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)
12.2 Integer handelen
12.3 Transparant handelen
12.4 Respecteren van minderheidsstandpunten
12.5 Onderling vertrouwen
12.6 Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)
12.7 Resultaatgerichtheid

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2046)*
S = Statenleden (*n = 153*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 178)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1465)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 573)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 12); kleine percentages.

13. Wat is uw algemene oordeel over de bestuurscultuur in uw werk binnen uw gemeente als volksvertegenwoordiger?

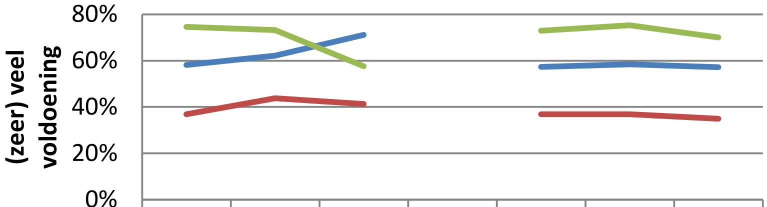

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
(Zeer) negatief	11%	14%	6%		10%	12%	17%
Niet negatief, ook niet positief	42%	33%	34%		45%	41%	46%
(Zeer) positief	46%	53%	61%		44%	47%	35%
Geen mening	1%	0%	0%		2%	1%	1%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2043)*
S = Statenleden (*n = 151*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 178)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 580*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1463)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 573)*

14. Hoeveel voldoening geeft de uitoefening van de volgende taken u als volksvertegenwoordiger:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
14.1	58%	62%	71%		57%	58%	57%
14.2	37%	44%	41%		37%	37%	35%
14.3	75%	73%	58%		73%	75%	70%

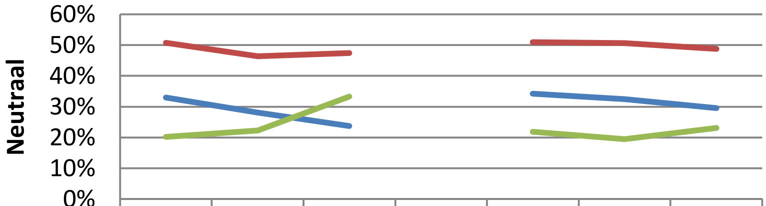
Legenda:
14.1 Kaders stellen voor het beleid
14.2 Controleren van bestuurders
14.3 Vertegenwoordigen van burgers

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2037)*
S = Statenleden (*n = 153*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1456)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 571)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 14); kleine percentages.

14. Hoeveel voldoening geeft de uitoefening van de volgende taken u als volksvertegenwoordiger:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
14.1	33%	28%	24%		34%	32%	30%
14.2	51%	46%	47%		51%	51%	49%
14.3	20%	22%	33%		22%	20%	23%

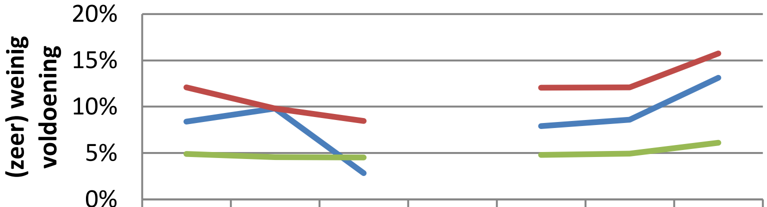
Legenda:
14.1 Kaders stellen voor het beleid
14.2 Controleren van bestuurders
14.3 Vertegenwoordigen van burgers

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2037)*
S = Statenleden (*n = 153*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1456)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 571)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 14); kleine percentages.

14. Hoeveel voldoening geeft de uitoefening van de volgende taken u als volksvertegenwoordiger:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
14.1	8%	10%	3%		8%	9%	13%
14.2	12%	10%	8%		12%	12%	16%
14.3	5%	5%	5%		5%	5%	6%

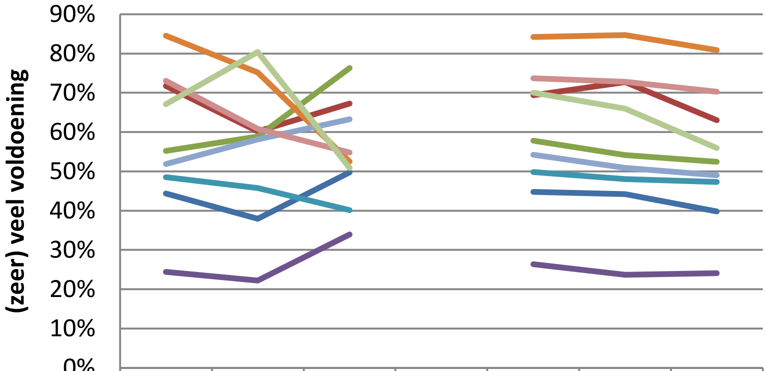
Legenda:
14.1 Kaders stellen voor het beleid
14.2 Controleren van bestuurders
14.3 Vertegenwoordigen van burgers

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2037)*
S = Statenleden (*n = 153*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1456)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 571)*

Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 14); kleine percentages.

15. Hoeveel voldoening geven de volgende activiteiten u in uw werk als volksvertegenwoordiger?

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
15.1	44%	38%	50%		45%	44%	40%
15.2	72%	60%	67%		69%	73%	63%
15.3	55%	59%	76%		58%	54%	52%
15.4	24%	22%	34%		26%	24%	24%
15.5	49%	46%	40%		50%	48%	47%
15.6	85%	75%	53%		84%	85%	81%
15.7	52%	58%	63%		54%	51%	49%
15.8	73%	61%	55%		74%	73%	70%
15.9	67%	80%	51%		70%	66%	56%

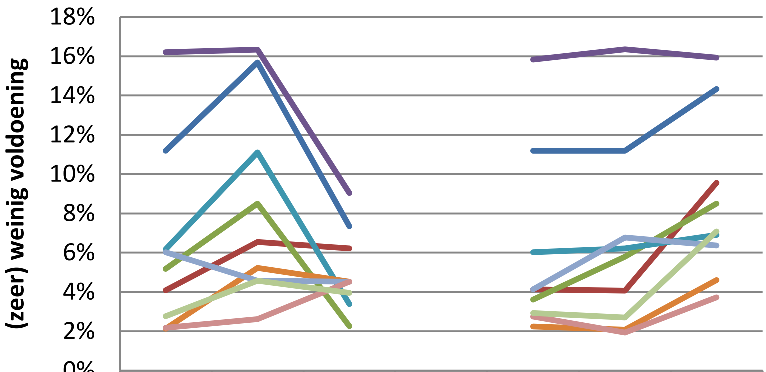
Legenda:
15.1 Plenaire vergaderingen
15.2 Fractievergaderingen
15.3 Commissievergaderingen
15.4 Lezen van stukken
15.5 Informatie verzamelen
15.6 Contacten met burgers
15.7 Contacten met bestuurders
15.8 Contacten met maatschappelijke organisaties
15.9 Contacten met partijleden

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2025*)
S = Statenleden (*n = 153*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177*)

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1444)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 565)*

Nb.
Van het antwoord “geen mening” is geen grafiek gemaakt (bij vraag 15); kleine percentages.

15. Hoeveel voldoening geven de volgende activiteiten u in uw werk als volksvertegenwoordiger?

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
15.1	11%	16%	7%		11%	11%	14%
15.2	4%	7%	6%		4%	4%	10%
15.3	5%	8%	2%		4%	6%	8%
15.4	16%	16%	9%		16%	16%	16%
15.5	6%	11%	3%		6%	6%	7%
15.6	2%	5%	5%		2%	2%	5%
15.7	6%	5%	5%		4%	7%	6%
15.8	2%	3%	5%		3%	2%	4%
15.9	3%	5%	4%		3%	3%	7%

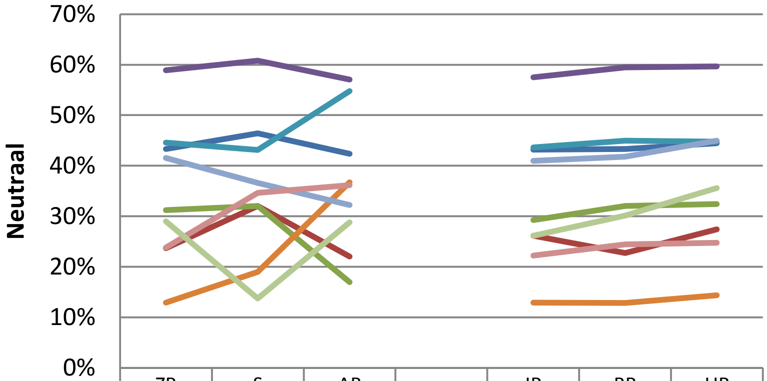
Legenda:
15.1 Plenaire vergaderingen
15.2 Fractievergaderingen
15.3 Commissievergaderingen
15.4 Lezen van stukken
15.5 Informatie verzamelen
15.6 Contacten met burgers
15.7 Contacten met bestuurders
15.8 Contacten met maatschappelijke organisaties
15.9 Contacten met partijleden

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2025*)
S = Statenleden (*n = 153*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177*)

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1444)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 565)*

Nb.
Van het antwoord “geen mening” is geen grafiek gemaakt (bij vraag 15); kleine percentages.

15. Hoeveel voldoening geven de volgende activiteiten u in uw werk als volksvertegenwoordiger?

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
15.1	43%	46%	42%		43%	43%	44%
15.2	24%	32%	22%		26%	23%	27%
15.3	31%	32%	17%		29%	32%	32%
15.4	59%	61%	57%		57%	59%	60%
15.5	45%	43%	55%		44%	45%	45%
15.6	13%	19%	37%		13%	13%	14%
15.7	42%	37%	32%		41%	42%	45%
15.8	24%	35%	36%		22%	24%	25%
15.9	29%	14%	29%		26%	30%	36%

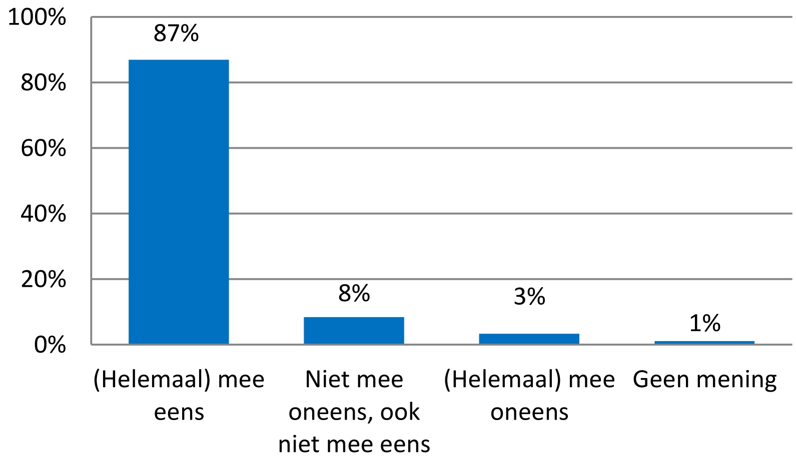
Legenda:
15.1 Plenaire vergaderingen
15.2 Fractievergaderingen
15.3 Commissievergaderingen
15.4 Lezen van stukken
15.5 Informatie verzamelen
15.6 Contacten met burgers
15.7 Contacten met bestuurders
15.8 Contacten met maatschappelijke organisaties
15.9 Contacten met partijleden

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2025)*
S = Statenleden (*n = 153*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1444)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 565)*

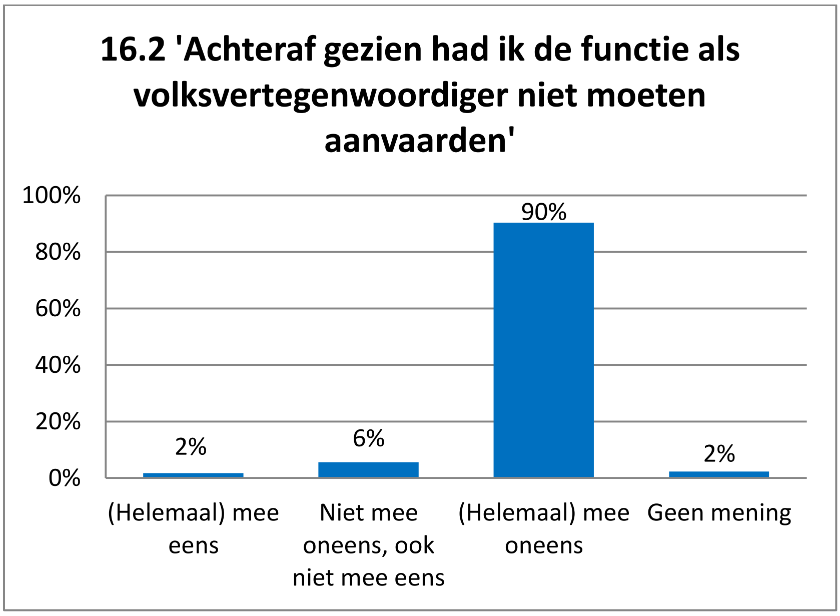
Nb.
Van het antwoord "geen mening" is geen grafiek gemaakt (bij vraag 15); kleine percentages.

16.1 'Ik vind mijn werk als volksvertegenwoordiger waardevol'

AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

16 Wat vindt u het meest **positieve** aspect van uw huidige werk als **zittend raadslid** (ZR), Statenlid (S) of AB-lid (AB)?

NB: In de tabel zijn bij de antwoordcategorieen de aantallen antwoorden gepercenteerd op het totaal aantal gegeven antwoorden (op een open vraag).

Raadsleden	***Statenleden***	***AB leden***
Beinvloeden van het beleid (13%)	Beinvloeden van het beleid (12%)	Belangen behartigen (17%)
Contacten met burgers, belangengroepen en bestuurders (11%)	Iets betekenen voor de samenleving/provincie (12%)	Bijdrage leveren aan de samenleving (11%)
Iets betekenen voor de samenleving/gemeente (10%)	Contacten met burgers, belangengroepen en bestuurders (10%)	Beinvloeden van het beleid (10%)
Belangen behartigen (8%)	Resultaten boeken, doelen bereiken (10%)	Eigen kennis en talent ontwikkelen/ toepassen (10%)
Resultaten boeken, doelen bereiken (7%)	Bijdrage leveren aan de samenleving (9%)	Koers bepalen/sturen (8%)
Bijdrage leveren aan de samenleving (6%)	Belangen behartigen (7%)	Iets betekenen voor de samenleving/Waterschap (8%)
Vertegenwoordigen van het volk (6%)	Koers bepalen/sturen (6%)	Resultaten boeken, doelen bereiken (6%)
Betrokken zijn bij de gemeente (6%)	Samenwerking met collega's (4%)	Contacten met burgers, belangengroepen en bestuurders (4%)
Eigen kennis en talent ontwikkelen/ toepassen (5%)	Eigen kennis en talent ontwikkelen/ toepassen (4%)	Controleren van het bestuur (4%)
Inzetten, iets doen (4%)	Het verschil kunnen maken (4%)	Deel uitmaken van het bestuur (3%)

Kennis en inzicht vergroten m.b.t. de gemeente (4%)	Deel uitmaken van het bestuur (3%)	Samenwerking met collega's (3%)
Koers bepalen/sturen (2,9%)	Betrokken zijn bij de provincie (2%)	Betrokken zijn bij het Waterschap (3%)
Het politieke spel (3%)	Het politieke spel (2%)	Kennis en inzicht vergroten m.b.t. het Waterschap (3%)
Betrokken zijn bij de samenleving (3%)	Respect, waardering en begrip krijgen (2%)	Inzetten, iets doen (1%)
Het verschil kunnen maken (2%)	Inzetten, iets doen (2%)	Werk geeft voldoening/vervult ambities (1%)
Samenwerking met collega's (2%)	Kennis en inzicht vergroten m.b.t. de provincie (2%)	Aandacht vragen voor bepaalde onderwerpen (1%)
Aandacht die je krijgt/ (naams)bekendheid die het werk oplevert (2%)	Werk geeft voldoening/vervult ambities (2%)	Het verschil kunnen maken (1%)
Diversiteit en veelzijdigheid van het werk (2%)	Diversiteit en veelzijdigheid van het werk (1%)	Het politieke spel (1%)
Controleren van het bestuur (1%)	Controleren van het bestuur (1%)	Respect, waardering en begrip krijgen (1%)
Respect, waardering en begrip krijgen (1%)	Overige onderwerpen (1%)	Diversiteit en veelzijdigheid van het werk (1%)
Mogelijkheid tot netwerken (1%)	De schakel zijn tussen provincie en rijksoverheid (1%)	De schakel zijn tussen Waterschap en rijksoverheid (1%)
Werk geeft voldoening/vervult ambities (1%)		De bekendheid van het Waterschap vergroten (1%)
Kaders stellen (1%)		Verantwoordelijkheid nemen en dragen (1%)
Aan de slag gaan voor de samenleving (0,4%)		Geen aspect (1%)
Bekendheid; velen weten wie je bent (0,2%)		Beperkte invloed van de media (1%)
Financiele vergoeding (0,2%)		
Alles is positief m.b.t. het ambt van volksvertegenwoordiger (0,1%)		
Overige onderwerpen (0,1%)		
100% (n=1821)	100% (n=162)	100% (n=219)

ZR = Zittende Raadsleden *(n = 1785)*

Leeswijzer
De 'n' geeft het aantal ingevulde antwoorden; 1785 zittende raadsleden hebben de vraag ingevuld. Des te groter het woord, des te vaker het desbetreffende woord door hen genoemd is. Het betreft een eerste inventarisatie en geeft een richting van het antwoord.

S = Statenleden *(n = 162)*

16 Wat vindt u het meest **positieve** aspect van uw huidige werk als **AB-lid Waterschap** (AB)?

AB = AB-leden Waterschap *(n = 219)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden *(n = 526)*

UR = Uitgestroomde Raadsleden *(n = 97)*

17 Wat vindt u het meest **negatieve** aspect van uw huidige werk als **zittend raadslid** (ZR), Statenlid (S) of AB-lid (AB)?

NB: In de tabel zijn bij de antwoordcategorieen de aantallen antwoorden gepercenteerd op het totaal aantal gegeven antwoorden (op een open vraag).

Raadsleden	***Statenleden***	***AB leden***
Hoge tijdsdruk/werkbelasting (11%)	Politieke spelletjes/ achterkamertjespolitiek/bestuursrscultuur (15%)	Politieke spelletjes/ achterkamertjespolitiek/bestuursrscultuur (18%)
Politieke spelletjes/ achterkamertjespolitiek/bestuursrscultuur (9%)	Vergaderen (langdradig, aantal uren, tijdstip, e.d.) (11%)	Beperkte aandacht/belangstelling vanuit de samenleving (6%)
Vergaderen (langdradig, aantal uren, tijdstip, e.d.) (7%)	Invloed van de media (10%)	Vergaderen (langdradig, aantal uren, tijdstip, e.d.) (6%)
Negatief imago van volksvertegenwoordigers bij burgers (7%)	Hoge tijdsdruk/werkbelasting (9%)	(Negatieve) houding van collega-volksvertegenwoordigers (6%)
Hoeveelheid en lage kwaliteit van raadsstukken/te lezen informatie (6%)	Traagheid en stroperigheid van bestuursprocessen/bureaucratie (6%)	Er zijn geen negatieve aspecten (6%)
(Slechte) verhouding tussen coalitie en oppositie (5%)	(Slechte) verhouding tussen coalitie en oppositie (5%)	Hoge tijdsdruk/werkbelasting (5%)
Invloed van de media (4%)	Alles tot in detail moeten bespreken (5%)	(Slechte) verhouding tussen coalitie en oppositie (5%)
Traagheid en stroperigheid van bestuursprocessen/bureaucratie (4%)	Hoogte van de financiële vergoeding (5%)	Persoonlijk belang dat prevaleert boven algemeen belang (4%)
(Negatieve) houding van collega-volksvertegenwoordigers (4%)	Negatief imago van volksvertegenwoordigers bij burgers (3%)	Onbekendheid van burgers met het Waterschap (4%)
Hoogte van de financiële vergoeding (4%)	Persoonlijk belang dat prevaleert boven algemeen belang (3%)	Traagheid en stroperigheid van bestuursprocessen/bureaucratie (4%)
Gebrek aan respect en waardering voor volksvertegenwoordigers bij burgers (3%)	Beperkte inbrengmogelijkheid/ mogelijkheid tot beïnvloeden beleid (3%)	Alles tot in detail moeten bespreken (4%)
Gebrekkig functioneren, kennis en niveau van collega-volksvertegenwoordigers (3%)	Werkdruk (3%)	Gebrekkig functioneren, kennis en niveau van collega-volksvertegenwoordigers (3%)

Beperkte inbrengmogelijkheid/ mogelijkheid tot beïnvloeden beleid (3%)	Overige onderwerpen (3%)	Hoeveelheid en lage kwaliteit van stukken/te lezen informatie (3%)
Persoonlijk belang dat prevaleert boven algemeen belang (3%)	Hoeveelheid en lage kwaliteit van stukken/te lezen informatie (2%)	Invloed van de media (3%)
Onderlinge sfeer, samenwerking met collega's (2%)	Gebrekkig functioneren, kennis en niveau van collega-volksvertegenwoordigers (2%)	Grote invloed vanuit Den Haag en/of Brussel (3%)
Niet iedereen blij/tevreden kunnen maken, het niet altijd goed kunnen doen voor iedereen (2%)	(Negatieve) houding van collega-volksvertegenwoordigers (2%)	Beperkte inbrengmogelijkheid/ mogelijkheid tot beïnvloeden beleid (2%)
Werkdruk (2%)	Gebrek aan respect en waardering voor volksvertegenwoordigers bij burgers (2%)	Niet iedereen blij/tevreden kunnen maken, het niet altijd goed kunnen doen voor iedereen (2%)
Beperkte mogelijkheid om resultaten te bereiken/bijdrage kunnen leveren aan de samenleving (2%)	Debatten/mogelijkheid tot voeren van een discussie (2%)	Beperkte betrokkenheid van burgers bij de politiek (2%)
Debatten/mogelijkheid tot voeren van een discussie (2%)	Dualisme (2%)	Overige onderwerpen (2%)
Er zijn geen negatieve aspecten (2%)	Onderlinge sfeer, samenwerking met collega's (1%)	Onderlinge sfeer, samenwerking met collega's (2%)
Verhouding werk/privé, 's avonds vaak werken (2%)	Er zijn geen negatieve aspecten (1%)	Werkdruk (2%)
Ervaren agressie, geweld, bedreigingen en manipulatie (2%)	Ervaren agressie, geweld, bedreigingen en manipulatie (1%)	Negatief imago van volksvertegenwoordigers bij burgers (1%)
De gunfactor van collega's (2%)	De gunfactor van collega's (1%)	Gebrek aan respect en waardering voor volksvertegenwoordigers bij burgers (1%)
Alles tot in detail moeten bespreken (1%)	Beperkte betrokkenheid van burgers bij de politiek (1%)	Beperkte mogelijkheid om resultaten te bereiken/bijdrage kunnen leveren aan de samenleving (1%)
Dualisme (1%)	(Gebrekkige) ondersteuning (1%)	Financiele situatie van het Waterschap (1%)
Grote invloed vanuit Den Haag en/of Brussel (1%)		Onderwaardering van het ambt (1%)

Altijd op je hoede moeten zijn (vanwege de aandacht voor volksvertegenwoordigers) (1%)		(Gebrekkige) ondersteuning (1%)
Financiele situatie van de gemeente (1%)		Hoogte van de financiële vergoeding (1%)
Beperkte betrokkenheid van burgers bij de politiek (1%)		Verhouding werk/privé, 's avonds vaak werken (1%)
Overige onderwerpen (1%)		Ervaren agressie, geweld, bedreigingen en manipulatie (1%)
Collega-volksvertegenwoordigers die gemaakte afspraken niet nakomen (0,6%)		
Niet efficiënt kunnen werken (0,5%)		
Onderwaardering van het ambt (0,4%)		
Weinig publiek vertrouwen in de politiek (0,4%)		
(Gebrekkige) ondersteuning (0,2%)		
100% (n=1855)	100% (n=174)	100% (n=179)

ZR = Zittende Raadsleden *(n = 1855)*

S = Statenleden *(n = 174)*

AB = AB-leden Waterschap *(n = 179)*

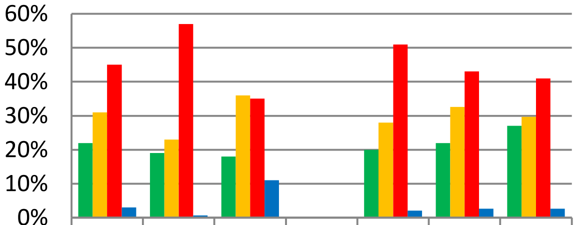
IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden *(n = 505)*

UR = Uitgestroomde Raadsleden *(n = 485)*

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:

18.1 `De (sociale) media maken het werk van lokale volksvertegenwoordigers minder aantrekkelijk`

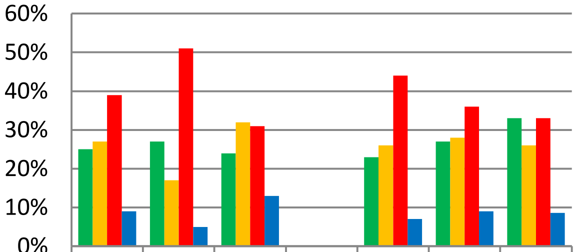

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
(Sterk) mee eens	22%	19%	18%		20%	22%	27%
Niet mee eens, ook niet mee oneens	31%	23%	36%		28%	33%	30%
(Sterk) mee oneens	45%	57%	35%		51%	43%	41%
Geen mening	3%	1%	11%		2%	3%	3%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1999)*
S = Statenleden (*n = 150*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 582*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1417)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 559)*

18.2 'De (sociale) media zorgen ervoor dat capabele mensen zich minder vaak verkiesbaar stellen voor de functie van lokale volksvertegenwoordiger'

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
(Sterk) mee eens	25%	27%	24%		23%	27%	33%
Niet mee eens, ook niet mee oneens	27%	17%	32%		26%	28%	26%
(Sterk) mee oneens	39%	51%	31%		44%	36%	33%
Geen mening	9%	5%	13%		7%	9%	9%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1998)*
S = Statenleden (*n = 150*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 582*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1416)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 559)*

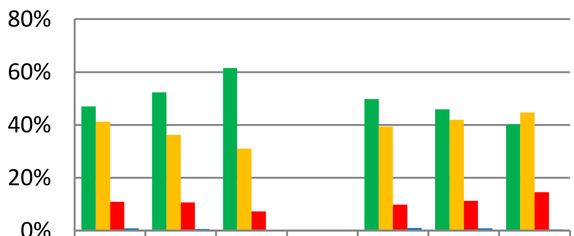
18.2.1 Kunt u toelichten op welke manier de huidige (sociale) media het werk van een lokaal volksvertegenwoordiger minder aantrekkelijk maken. Wat kunnen lokale volksvertegenwoordigers hier eventueel zelf aan veranderen?

Leeswijzer

De ‘n’ geeft het aantal ingevulde antwoorden; 1785 zittende raadsleden hebben de vraag ingevuld. Des te groter het woord, des te vaker het desbetreffende woord door hen genoemd is. Het betreft een eerste inventarisatie en geeft een richting van het antwoord.

19. Alles bij elkaar genomen, hoe waardeert u op dit moment de bestuurskracht van de volksvertegenwoordiging waarin u werkt?

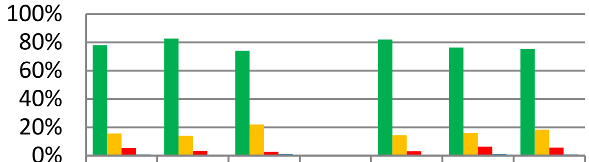

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Als (zeer) positief	47%	52%	62%		50%	46%	40%
Niet als negatief, ook niet als positief	41%	36%	31%		39%	42%	45%
Als (zeer) negatief	11%	11%	7%		10%	11%	15%
Geen mening	1%	1%	0%		1%	1%	1%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1993)*
S = Statenleden (*n = 149*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1412)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 557)*

20.1 'Ik ben trots op mijn werk als volksvertegenwoordiger'

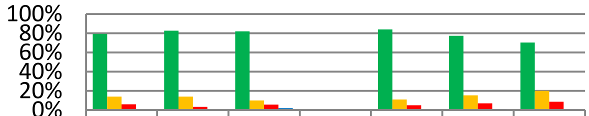

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
(Helemaal) mee eens	78%	83%	74%		82%	76%	75%
Niet mee eens, ook niet mee oneens	16%	14%	22%		15%	16%	18%
(Helemaal) mee oneens	5%	3%	3%		3%	6%	6%
Geen mening	1%	0%	1%		0%	1%	1%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1992)*
S = Statenleden (*n = 150*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 582*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1410)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 558)*

20.2 'Ik vertel aan vrienden en familie positief over mijn werk als volksvertegenwoordiger'

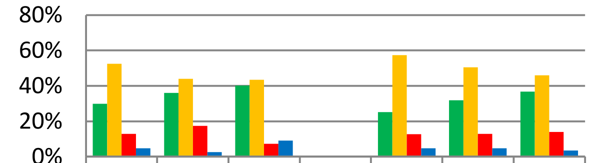

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
(Helemaal) mee eens	79%	83%	82%		84%	77%	70%
Niet mee eens, ook niet mee oneens	14%	14%	10%		11%	15%	20%
(Helemaal) mee oneens	6%	3%	6%		5%	7%	9%
Geen mening	1%	0%	2%		1%	1%	1%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1992)*
S = Statenleden (*n = 150*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 582*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1410)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 557)*

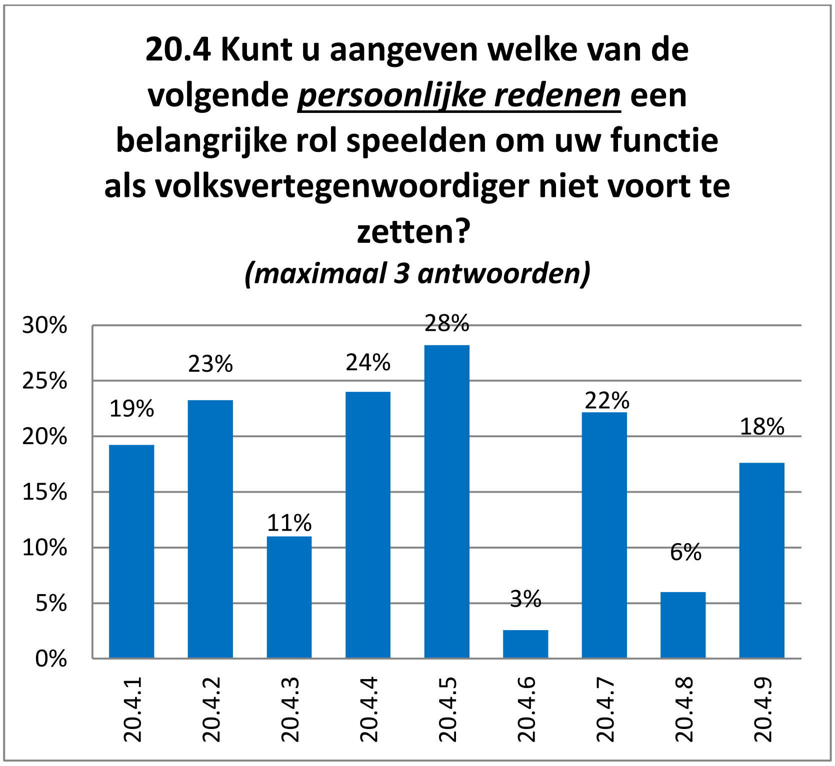
20.3 'Ik raad vrienden of familie aan om ook volksvertegenwoordiger te worden'

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
(Helemaal) mee eens	30%	36%	40%		25%	32%	37%
Niet mee eens, ook niet mee oneens	53%	44%	44%		57%	51%	46%
(Helemaal) mee oneens	13%	17%	7%		13%	13%	14%
Geen mening	5%	3%	9%		5%	5%	3%

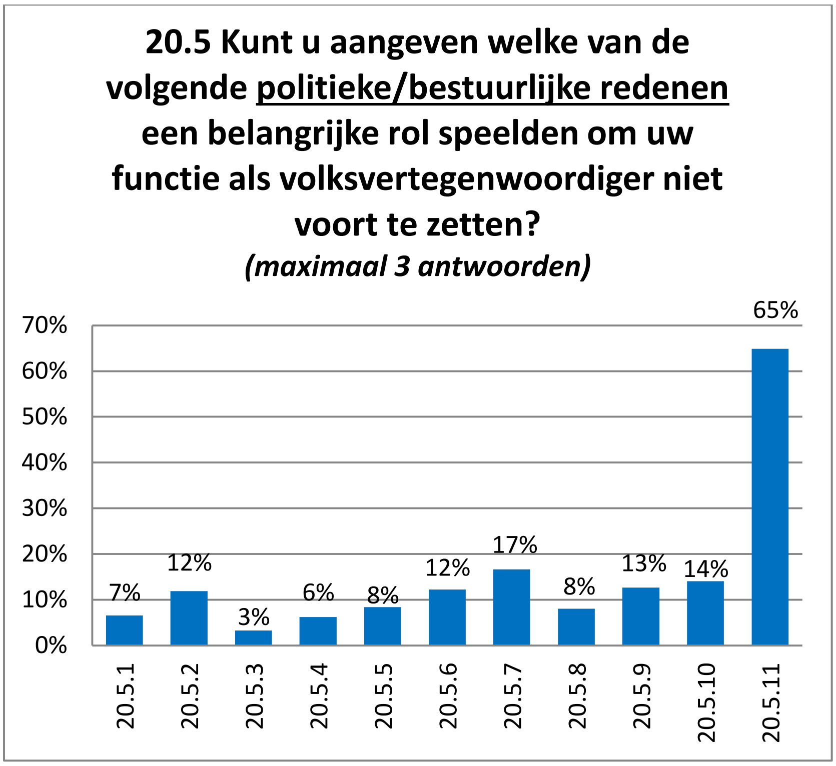
ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1991)*
S = Statenleden (*n = 150*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 582*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1409)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 558)*

Legenda:
20.4.1 Moeilijk te combineren met een andere baan
20.4.2 Meer tijd besteden aan gezin/partner
20.4.3 Gezondheid
20.4.4 Leeftijd/pensioen
20.4.5 Lang genoeg gedaan/ geen zin meer in/ geen uitdaging meer
20.4.6 Verhuizing
20.4.7 Hoge werkdruk / tijdsbelasting
20.4.8 Een andere functie in de politiek
20.4.9 Een andere persoonlijke reden

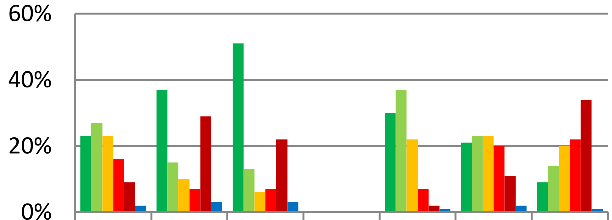
UR = Uitgestroomde Raadsleden
(n = 546)

Legenda:
20.5.1 Negatieve waardering/kritiek van burgers/media
20.5.2 Slechte relatie met de eigen partij/andere fractieleden
20.5.3 Slechte relatie met College van B&W
20.5.4 Gebrek aan ondersteuning bij het werk
20.5.5 Te weinig invloed in de raad/fractie
20.5.6 Te weinig resultaten kunnen bereiken
20.5.7 Trage besluitvorming/teveel details/bureaucratisch
20.5.8 De bestuurscultuur sprak mij niet aan
20.5.9 Te veel vergaderen
20.5.10 Door de partij niet of te laag geplaatst op de kieslijst
20.5.11 Een andere politieke / bestuurlijke reden

UR = Uitgestroomde Raadsleden
(n = 547)

21. Gaat u zich bij toekomstige verkiezingen kandidaat stellen voor een verkiesbare plaats voor de gemeenteraad?

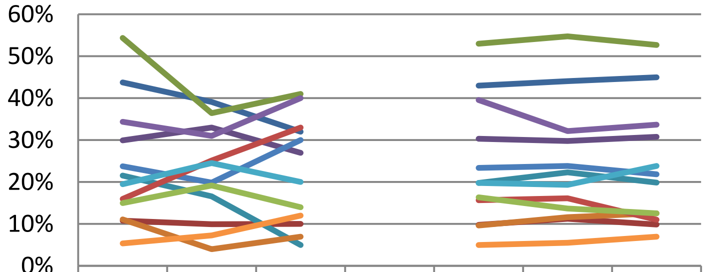
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
(Zeker) wel	23%	37%	51%		30%	21%	9%
Waarschijnlijk wel	27%	15%	13%		37%	23%	14%
Miscchien wel, misschien niet	23%	10%	6%		22%	23%	20%
Waarschijnlijk niet	16%	7%	7%		7%	20%	22%
(Zeker) niet	9%	29%	22%		2%	11%	34%
Geen mening	2%	3%	3%		1%	2%	1%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1989)*
S = Statenleden (*n = 151*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 176)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 581*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1408)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 558)*

22. Welke kanalen zouden volgens u meer dan nu moeten worden ingezet om mensen enthousiast te maken voor het ambt van volksvertegenwoordiger?

(maximaal 3 antwoorden)

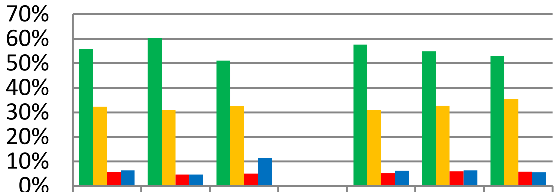
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
22.1	44%	39%	32%		43%	44%	45%
22.2	11%	10%	10%		10%	11%	10%
22.3	54%	36%	41%		53%	55%	53%
22.4	30%	33%	27%		30%	30%	31%
22.5	22%	17%	5%		20%	22%	20%
22.6	11%	4%	7%		10%	12%	13%
22.7	24%	20%	30%		23%	24%	22%
22.8	16%	25%	33%		16%	16%	11%
22.9	15%	19%	14%		16%	14%	13%
22.10	34%	31%	40%		40%	32%	34%
22.11	19%	25%	20%		20%	19%	24%
22.12	5%	7%	12%		5%	6%	7%

Legenda:
22.1 Directe benadering van partijleden
22.2 Partijbijeenkomsten
22.3 Bijeenkomsten met burgers (denk aan thema- of inspraakavonden)
22.4 Burgers een dag laten meekijken wat het werk van volksvertegenwoordigers inhoudt
22.5 Gesprekken op straat
22.6 Buurthuizen of verenigingen
22.7 Via eigen netwerk van volksvertegenwoordigers
22.8 Kranten, radio, televisie
22.9 Sociale media
22.10 Voorlichting/onderwijs op scholen/universiteiten
22.11 Talent scouting bij bedrijven/verenigingen
22.12 Anders

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1990)*
S = Statenleden (*n = 151*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 178)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 582*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1408)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 555)*

23. ´Een werknemer die ook volksvertegenwoordiger is geweest, is meer waard voor zijn werkgever´

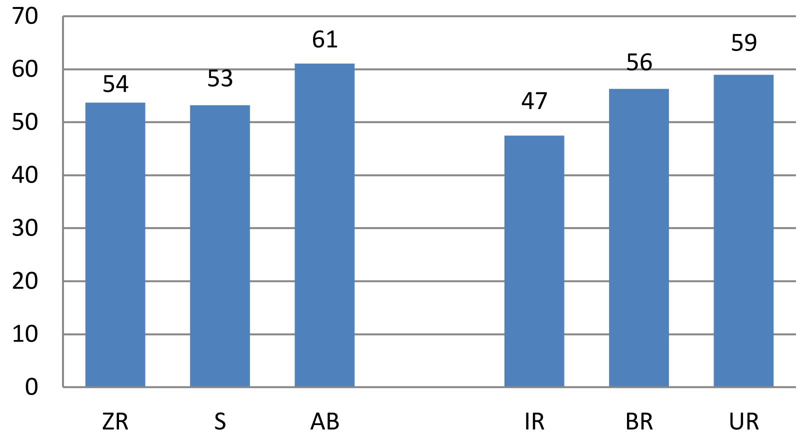

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
(Sterk) mee eens	56%	60%	51%		58%	55%	53%
Niet mee eens, ook niet mee oneens	32%	31%	33%		31%	33%	35%
(Sterk) mee oneens	6%	5%	5%		5%	6%	6%
Geen mening	6%	5%	11%		6%	6%	6%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1985)*
S = Statenleden (*n = 151*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 178)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 583*)
BR = Blijvende Raadsleden (*n=1402)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 545)*

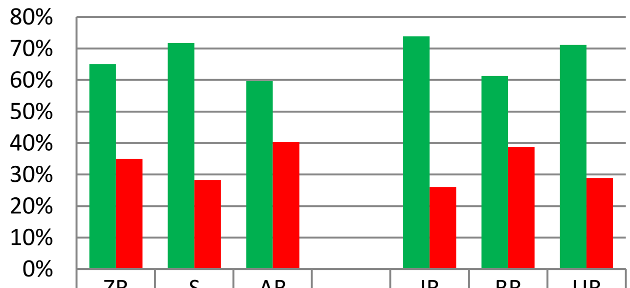
24. Gemiddelde leeftijd:
(in aantal jaar)

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1982)*
S = Statenleden (*n = 153*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 178)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 582*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n=1400)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 547)*

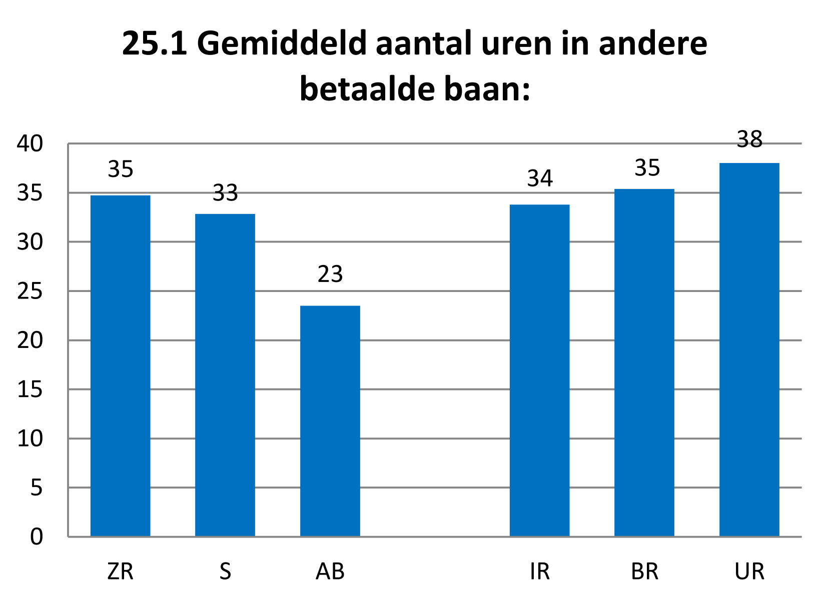
25. Heeft u op dit moment naast uw functie als volksvertegenwoordiger een betaalde baan?

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Ja	65%	72%	60%		74%	61%	71%
Nee, ik heb geen betaalde baan	35%	28%	40%		26%	39%	29%

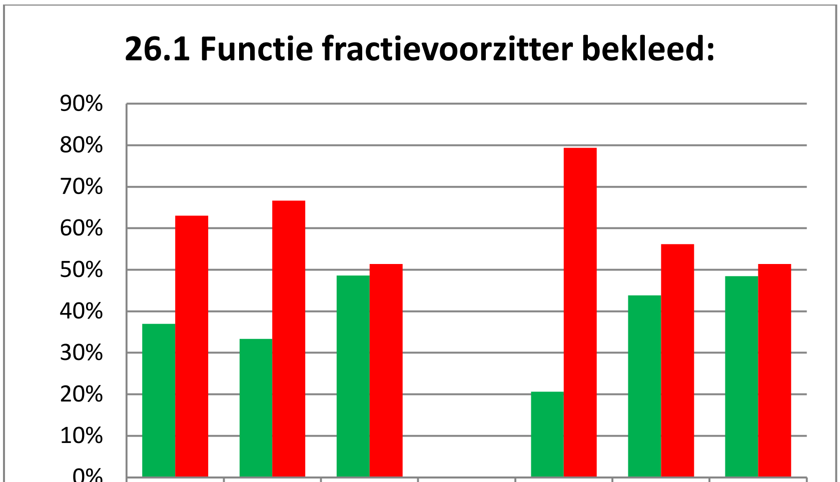
ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1984)*
S = Statenleden (*n = 152*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 176)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 583*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1401)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 547)*

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1290)*
S = Statenleden (*n = 109*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 105)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 431*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 859)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 389)*

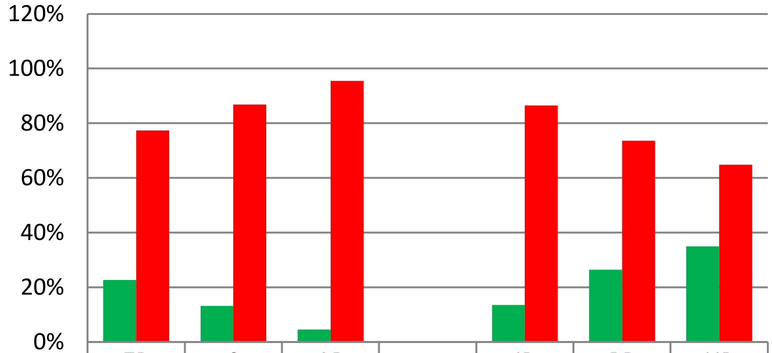

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Ja	37%	33%	49%		21%	44%	48%
Nee	63%	67%	51%		79%	56%	51%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1976)*
S = Statenleden (*n = 150*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 582*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1394)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 545)*

26.2 Functie commissievoorzitter bekleed:

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Ja	23%	13%	4%		14%	26%	35%
Nee	77%	87%	96%		86%	74%	65%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1976)*
S = Statenleden (*n = 150*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 177)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 582*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n =1394)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 545)*

27. Heeft u in uw politieke loopbaan als volksvertegenwoordiger zowel deel uitgemaakt van een coalitiepartij als van een oppositiepartij?

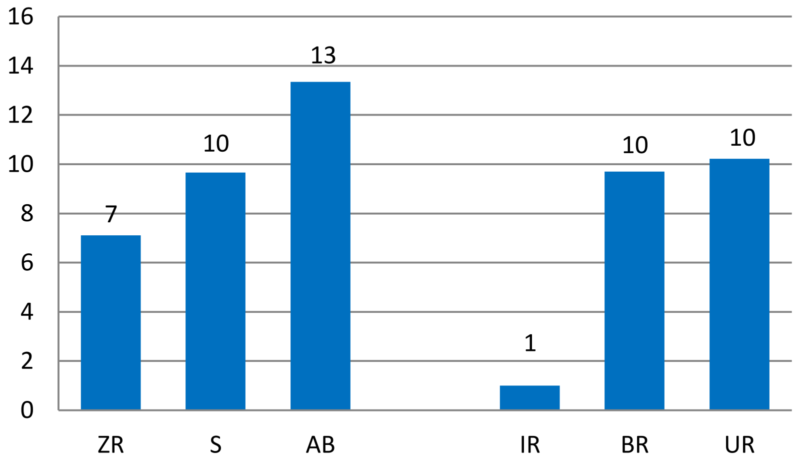

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Ja, zowel van een coalitie- als een oppositiepartij	42%	41%	47%		6%	57%	52%
Nee, dit is niet het geval	58%	59%	53%		94%	43%	48%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1978)*
S = Statenleden (*n = 152*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 175)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 583*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1395)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 545)*

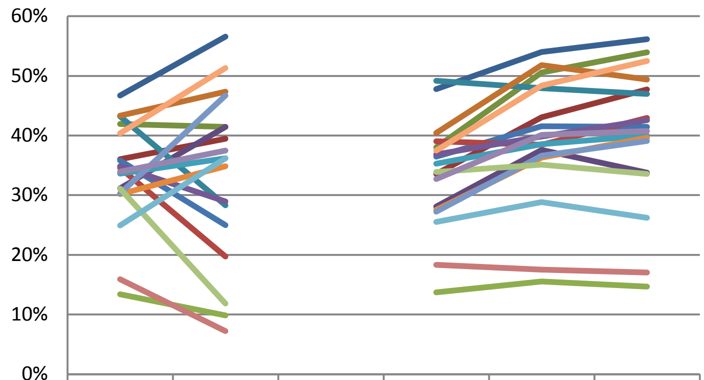
28. Gemiddeld aantal jaren actief als lokale volksvertegenwoordiger:

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1978)*
S = Statenleden (*n = 152*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 175)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 583*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1396)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 545)*

29. Beleidsterreinen werkzaam

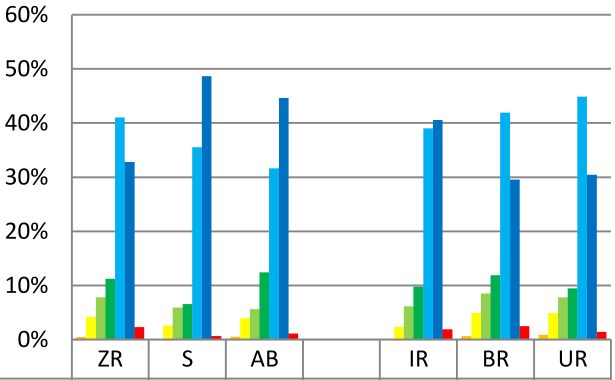

	ZR	S		IR	BR	UR
29.1	47%	57%		48%	54%	56%
29.2	36%	39%		34%	43%	48%
29.3	42%	41%		38%	51%	54%
29.4	31%	41%		28%	38%	34%
29.5	43%	28%		49%	48%	47%
29.6	43%	47%		40%	52%	49%
29.7	36%	25%		36%	42%	41%
29.8	35%	20%		39%	38%	43%
29.9	13%	10%		14%	16%	15%
29.10	35%	29%		37%	40%	43%
29.11	34%	36%		35%	39%	40%
29.12	30%	35%		28%	36%	40%
29.13	30%	47%		27%	37%	39%
29.14	16%	7%		18%	18%	17%
29.15	31%	12%		34%	35%	34%
29.16	34%	38%		33%	40%	41%
29.17	25%	36%		26%	29%	26%
29.18	40%	51%		38%	48%	52%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1978)*
S = Statenleden (*n = 152*)

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 583*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1396)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 545)*

30. Wat is uw hoogst behaalde opleiding?

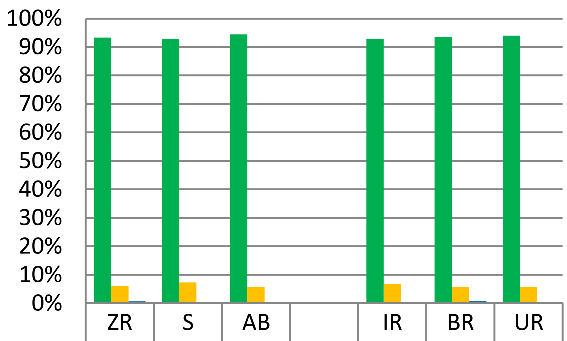

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Basisonderwijs	1%	0%	1%		0%	1%	1%
VMBO/ MBO-1/2	4%	3%	4%		2%	5%	5%
HAVO/VWO	8%	6%	6%		6%	9%	8%
MBO-3/4	11%	7%	12%		10%	12%	9%
HBO	41%	36%	32%		39%	42%	45%
WO	33%	49%	45%		41%	30%	30%
Anders	2%	1%	1%		2%	3%	1%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1978)*
S = Statenleden (*n = 152*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 202)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 582*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1396)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 548)*

31. Wat betreft uw identiteit, hoe ziet u zich zelf?

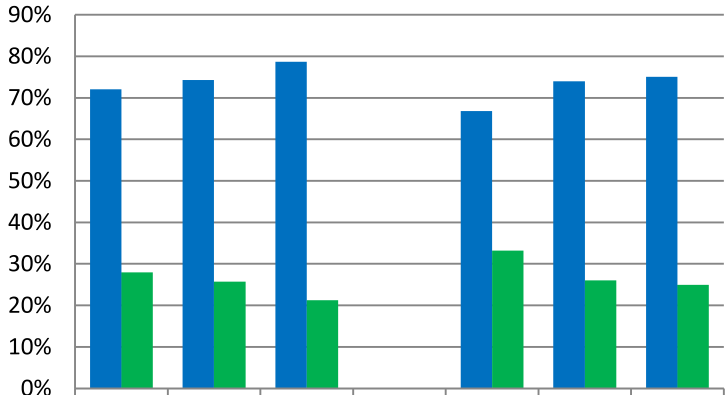

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Als een Nederlander	93%	93%	94%		93%	94%	94%
Zowel als een Nederlander als iemand van een andere nationaliteit	6%	7%	6%		7%	6%	6%
Meer als iemand van een andere nationaliteit	1%	0%	0%		0%	1%	0%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 1971)*
S = Statenleden (*n = 151*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 178)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 580*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1391)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 544)*

32. Geslacht

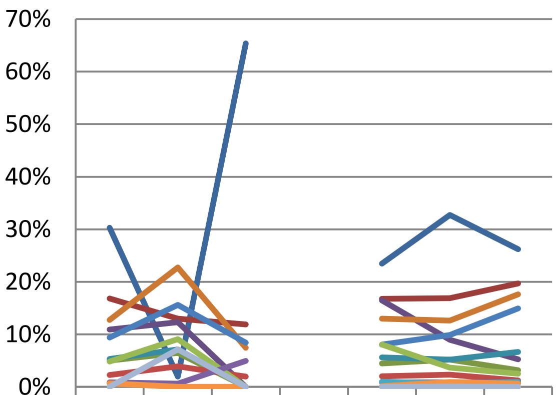

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Man	72%	74%	79%		67%	74%	75%
Vrouw	28%	26%	21%		33%	26%	25%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2213)*
S = Statenleden (*n = 167*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 202)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 584*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1629)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 629)*

33. Politieke partij

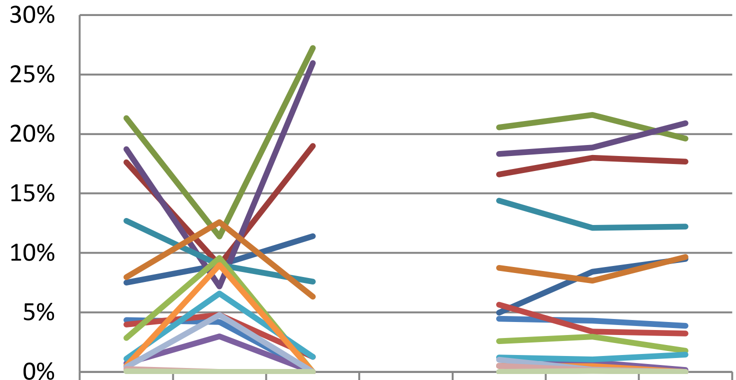

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Lokale partij	30%	2%	65%		23%	33%	26%
CDA	17%	13%	12%		17%	17%	20%
ChristenUnie	5%	6%	0%		4%	5%	3%
D66	11%	12%	0%		16%	9%	5%
GroenLinks	5%	7%	0%		6%	5%	7%
VVD	13%	23%	7%		13%	13%	18%
PvdA	9%	16%	8%		8%	10%	15%
SGP	2%	4%	2%		2%	2%	1%
SP	5%	9%	0%		8%	4%	3%
ChristenUnie / SGP	1%	1%	5%		1%	1%	1%
Lokaal met landelijke partij	1%	0%	0%		1%	1%	1%
PvdA / GroenLinks	1%	0%	0%		0%	1%	1%
PVV	0%	7%	0%		0%	0%	0%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2213)*
S = Statenleden (*n = 167*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 202)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 584*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1629)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 629)*

34. Aantal zetels

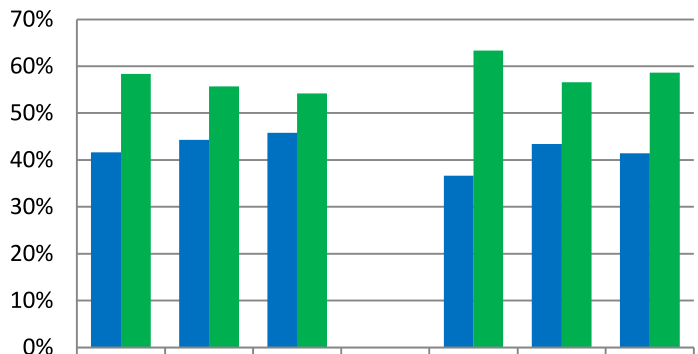

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
1	8%	9%	11%		5%	8%	9%
2	18%	9%	19%		17%	18%	18%
3	21%	11%	27%		21%	22%	20%
4	19%	7%	26%		18%	19%	21%
5	13%	9%	8%		14%	12%	12%
6	8%	13%	6%		9%	8%	10%
7	4%	4%	0%		4%	4%	4%
8	4%	5%	1%		6%	3%	3%
9	3%	10%	0%		3%	3%	2%
10	1%	3%	0%		1%	1%	0%
11	1%	7%	1%		1%	1%	1%
12	0%	9%	0%		1%	0%	0%
13	0%	5%	0%		1%	0%	0%
14	0%	0%	0%		1%	0%	0%
15	0%	0%	0%		0%	0%	0%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2212)*
S = Statenleden (*n = 167*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 202)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 584*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1629)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 622)*

35. Werkzaam in een coalitie/oppositiepartij

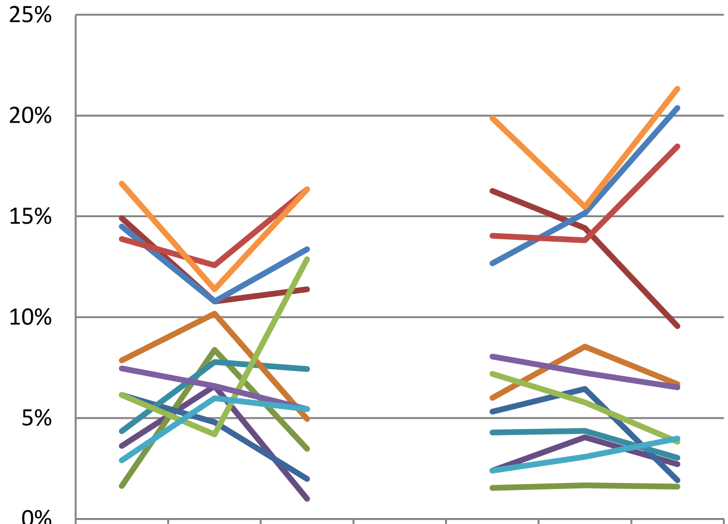

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Oppositie	42%	44%	46%		37%	43%	41%
Coalitie	58%	56%	54%		63%	57%	59%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2194)*
S = Statenleden (*n = 167*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 190)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 576*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1618)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 604)*

36. Provincie

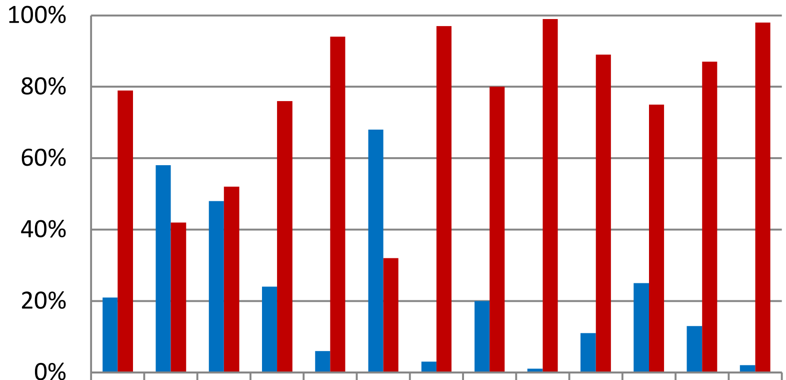
	ZR	S	AB		IR	BR	UR
DR	4%	7%	1%		2%	4%	3%
FL	2%	8%	3%		2%	2%	2%
FR	6%	5%	2%		5%	6%	2%
GD	15%	11%	11%		16%	14%	10%
GR	4%	8%	7%		4%	4%	3%
LM	8%	10%	5%		6%	9%	7%
NB	15%	11%	13%		13%	15%	20%
NH	14%	13%	16%		14%	14%	18%
OV	6%	4%	13%		7%	6%	4%
UT	7%	7%	5%		8%	7%	7%
ZL	3%	6%	5%		2%	3%	4%
ZH	17%	11%	16%		20%	15%	21%

ZR = Zittende Raadsleden (*n = 2213)*
S = Statenleden (*n = 167*)
AB = AB-leden Waterschap (*n = 202)*

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden (*n = 584*)
BR = Blijvende Raadsleden *(n = 1629)*
UR = Uitgestroomde Raadsleden (*n = 628)*

Bijlage II - Rechte tellingen burgers

1. Stel dat u een lokale volksvertegenwoordiger zou zijn, welke van de volgende onderdelen van het werk zouden u de *meeste voldoening* geven?

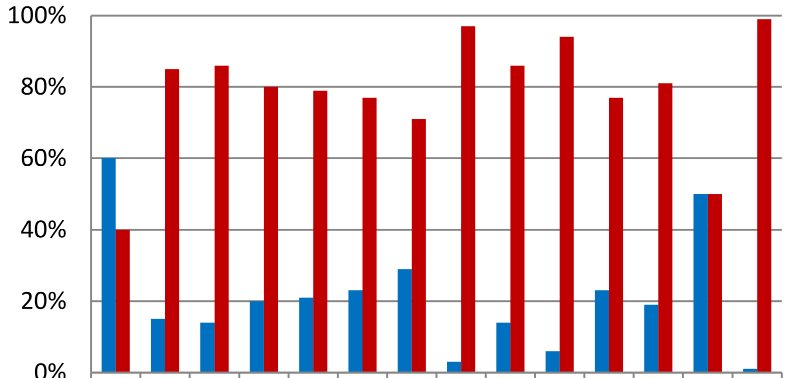

	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11	1.12	1.13
Ja	21%	58%	48%	24%	6%	68%	3%	20%	1%	11%	25%	13%	2%
Nee	79%	42%	52%	76%	94%	32%	97%	80%	99%	89%	75%	87%	98%

1.1 Uitvoeren van mijn politieke ideeën
1.2 Opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen
1.3 Opvattingen van burgers vertegenwoordigen
1.4 Controleren van het bestuur
1.5 Een plezierige invulling geven aan mijn (vrije) tijd
1.6 Een bijdrage leveren aan de samenleving
1.7 Uitbreiden van mijn netwerk
1.8 Mijn talenten inzetten en verder ontwikkelen
1.9 Een loopbaan in de politiek
1.10 Financiële vergoeding voor het werk
1.11 Iets veranderen op een bepaald onderwerp
1.12 Waardering krijgen voor het werk
1.13 Anders

n=493

2. Stel dat u een lokale volksvertegenwoordiger zou zijn, van welke van de volgende *mogelijke nadelen* van dit werk zou u het meeste last hebben?

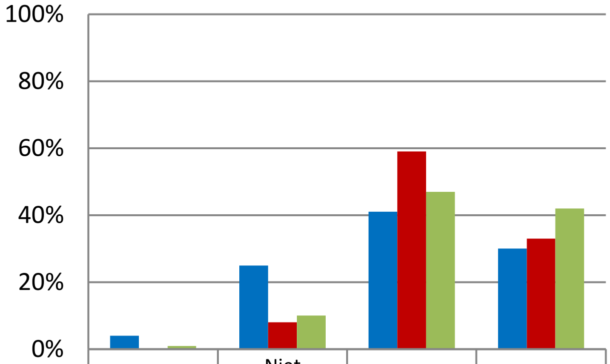
	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	2.10	2.11	2.12	2.13	2.14
Ja	60%	15%	14%	20%	21%	23%	29%	3%	14%	6%	23%	19%	50%	1%
Nee	40%	85%	86%	80%	79%	77%	71%	97%	86%	94%	77%	81%	50%	99%

2.1 Te weinig invloed op het beleid van de overheid
2.2 Te weinig maatschappelijke waardering voor lokale volksvertegenwoordigers
2.3 Onzekerheid of ik voldoende talent heb voor de functie
2.4 Onzekerheid of ik genoeg kennis/ervaring heb voor de functie
2.5 Kritiek van burgers
2.6 Kritiek van de media
2.7 De tijdsbelasting/werkdruk
2.8 Hoogte van de financiële vergoeding
2.9 Mijn leeftijd (te jong of te oud)
2.10 Mijn gezondheid
2.11 Het aantal uren vergaderen
2.12 Mijn beperkte interesse voor politieke/bestuurlijke zaken
2.13 Politieke spelletjes
2.14 Anders

n=493

3. Hoe moeilijk denkt u dat het voor u zou zijn om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen voor:

n=493

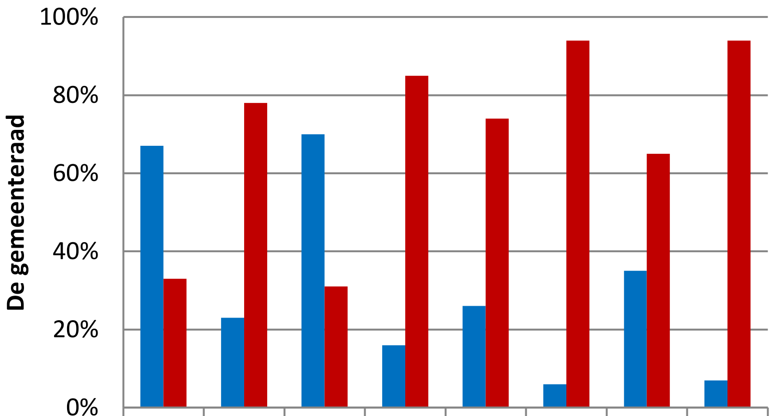

	(Zeer) gemakkelijk	Niet moeilijk, ook niet gemakkelijk	(Zeer) moeilijk	Geen idee
de Gemeenteraad	4%	25%	41%	30%
de Provincinciale Staten	0%	8%	59%	33%
het Waterschap	1%	10%	47%	42%

	(Zeer) gemakkelijk	Niet moeilijk, ook niet gemakkelijk	(Zeer) moeilijk	Totaal
De Gemeenteraad	6,1%	35,9%	58,0%	100% n=345
De Provinciale Staten	0,6%	11,7%	87,7%	100% n=332
Het Waterschap	2,1%	17,4%	80,5%	100% n=287

4. Kunt u aangeven waarom u denkt dat het moeilijk voor u is om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

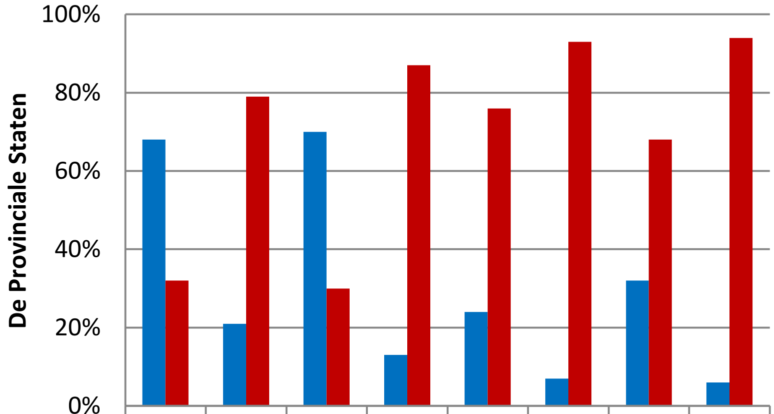
	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8
Ja	67%	23%	70%	16%	26%	6%	35%	7%
Nee	33%	78%	31%	85%	74%	94%	65%	94%

4.1 Ik heb te weinig kennis of ervaring voor zo'n functie
4.2 Ik heb te weinig talent voor zo'n functie
4.3 Ik ben geen lid van een partij / ik ben te weinig actief als partijlid
4.4. Ik kan te weinig tijd aan het werk besteden
4.5 Vanwege mijn leeftijd (te jong of te oud)
4.6 Vanwege mijn gezondheid
4.7 Er zijn andere mensen die meer kans maken op een verkiesbare plaats op de kandidatenlijst
4.8 Anders

n=200

4. Kunt u aangeven waarom u denkt dat het moeilijk voor u is om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

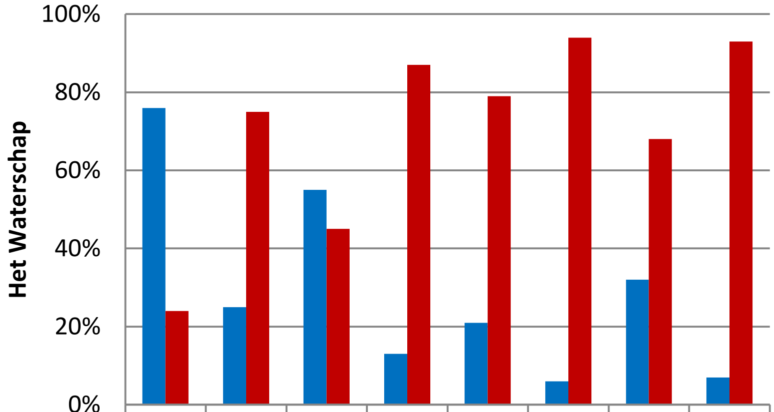
	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8
Ja	68%	21%	70%	13%	24%	7%	32%	6%
Nee	32%	79%	30%	87%	76%	93%	68%	94%

4.1 Ik heb te weinig kennis of ervaring voor zo'n functie
4.2 Ik heb te weinig talent voor zo'n functie
4.3 Ik ben geen lid van een partij / ik ben te weinig actief als partijlid
4.4. Ik kan te weinig tijd aan het werk besteden
4.5 Vanwege mijn leeftijd (te jong of te oud)
4.6 Vanwege mijn gezondheid
4.7 Er zijn andere mensen die meer kans maken op een verkiesbare plaats op de kandidatenlijst
4.8 Anders

n=291

4. Kunt u aangeven waarom u denkt dat het moeilijk voor u is om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

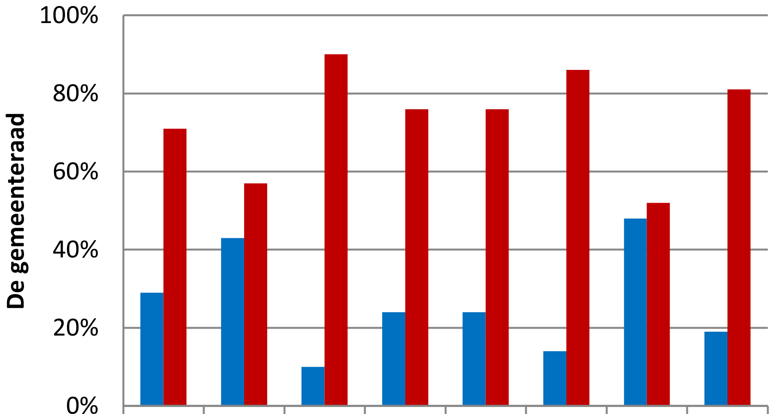
	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8
Ja	76%	25%	55%	13%	21%	6%	32%	7%
Nee	24%	75%	45%	87%	79%	94%	68%	93%

4.1 Ik heb te weinig kennis of ervaring voor zo'n functie
4.2 Ik heb te weinig talent voor zo'n functie
4.3 Ik ben geen lid van een partij / ik ben te weinig actief als partijlid
4.4. Ik kan te weinig tijd aan het werk besteden
4.5 Vanwege mijn leeftijd (te jong of te oud)
4.6 Vanwege mijn gezondheid
4.7 Er zijn andere mensen die meer kans maken op een verkiesbare plaats op de kandidatenlijst
4.8 Anders

n=231

5. Kunt u aangeven waarom u denkt dat het gemakkelijk voor u is om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

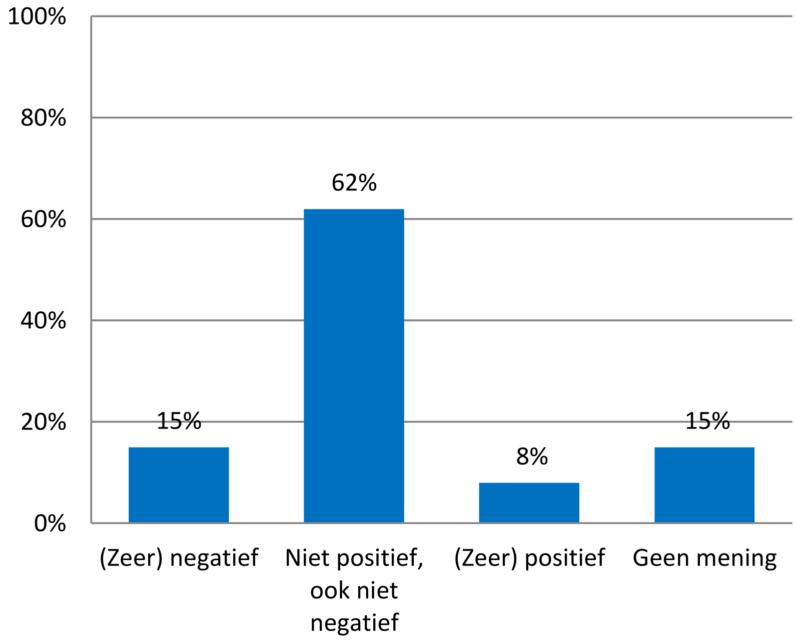
	5.1	5.2	5.3	5.4	5.5	5.6	5.7	5.8
Ja	29%	43%	10%	24%	24%	14%	48%	19%
Nee	71%	57%	90%	76%	76%	86%	52%	81%

5.1 Ik heb voldoende kennis en ervaring voor zo'n functie
5.2 Ik heb voldoende talent voor zo'n functie
5.3 Ik ben actief lid van een partij
5.4 Ik kan genoeg tijd aan het werk besteden
5.5 Ik heb goede contacten met plaatselijke politici
5.6 Plaatselijke politici willen mij op de kieslijst hebben
5.7 Waar ik woon zijn weinig mensen die volksvertegenwoordiger willen worden
5.8 Anders

n=21

Bovenstaande resultaten hebben betrekking op de gemeenteraad. In verband met te lage aantallen zijn de resultaten van de Provinciale Staten en het Waterschap niet meegenomen in de rapportage. Men heeft dit met name voor de Gemeenteraadslijsten dit beantwoord.

6. Hoe kijkt u aan tegen de huidige lokale volksvertegenwoordigers in Nederland?

n=493

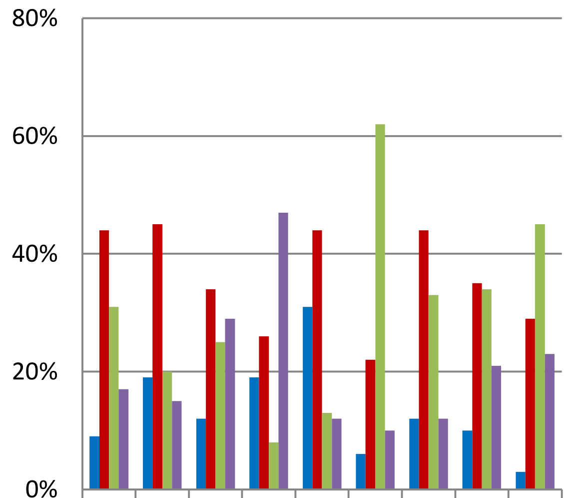

n=493

Leeswijzer

De 'n' geeft het aantal ingevulde antwoorden. Des te groter het woord, des te vaker het desbetreffende woord door hen genoemd is. Het betreft een eerste inventarisatie en geeft een richting van het antwoord.

7. Lokale volksvertegenwoordigers:

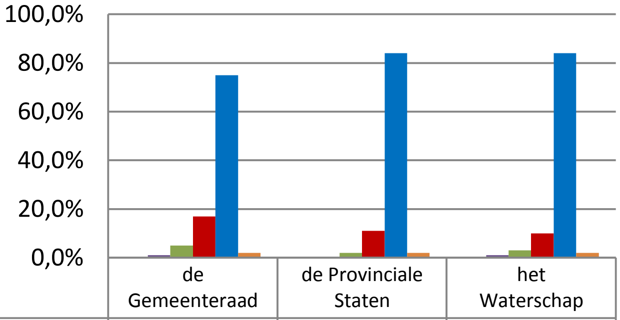
	7.1	7.2	7.3	7.4	7.5	7.6	7.7	7.8	7.9
(Sterk) mee oneens	9%	19%	12%	19%	31%	6%	12%	10%	3%
Niet mee eens, ook niet mee oneens	44%	45%	34%	26%	44%	22%	44%	35%	29%
(Sterk) mee eens	31%	20%	25%	8%	13%	62%	33%	34%	45%
Geen idee	17%	15%	29%	47%	12%	10%	12%	21%	23%

7.1 Krijgen veel kritiek van burgers
7.2 Krijgen veel negatieve aandacht van de media
7.3 Hebben een hoge tijdsbelasting/werkdruk
7.4 Krijgen een lage financiële vergoeding
7.5 Hebben invloed op het beleid van de overheid
7.6 Kunnen opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen
7.7 Kunnen de opvattingen van burgers goed vertegenwoordigen
7.8 Kunnen het lokale bestuur goed controleren
7.9 Kunnen zichzelf in hun werk goed verder ontwikkelen (kennis, ervaring, contacten)

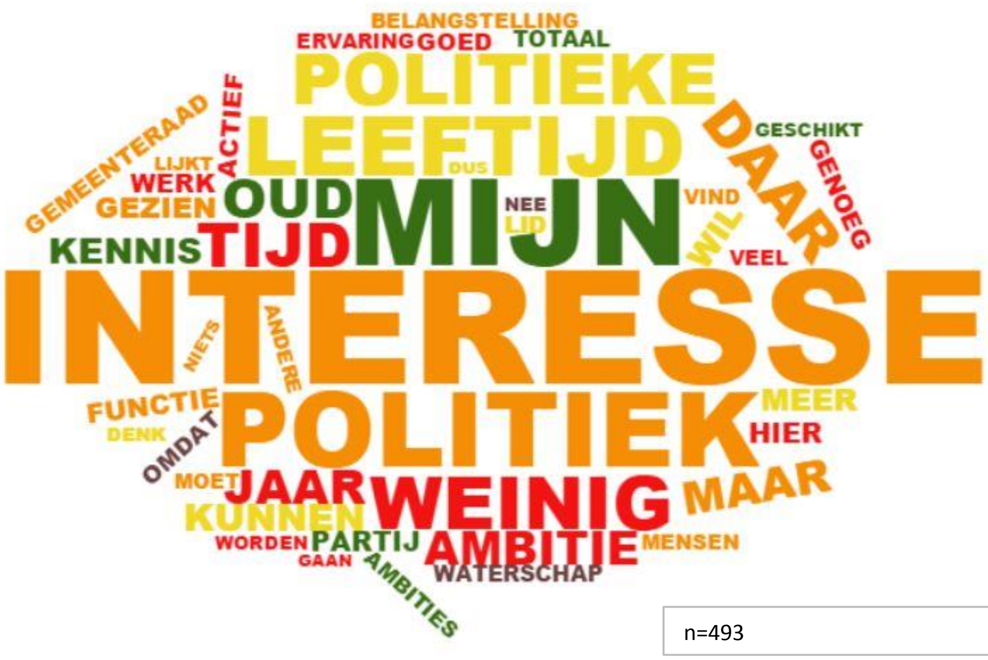
n=493

n=493

8. Hoe groot is de kans dat u bij toekomstige verkiezingen zich kandidaat zult stellen voor de functie van volksvertegenwoordiger bij:

	de Gemeenteraad	de Provinciale Staten	het Waterschap
(Zeker) wel	0,0%	0,0%	0,0%
Waarschijnlijk wel	1,0%	0,0%	1,0%
Misschien wel, misschien niet	5,0%	2,0%	3,0%
Waarschijnlijk niet	17,0%	11,0%	10,0%
(Zeker) niet	75,0%	84,0%	84,0%
Weet niet	2,0%	2,0%	2,0%

n=493

Leeswijzer

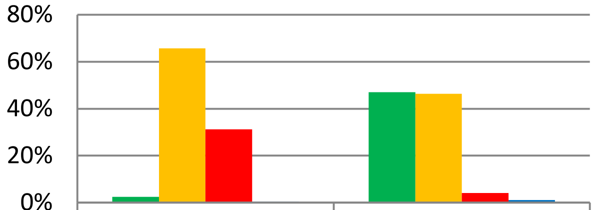
De 'n' geeft het aantal ingevulde antwoorden. Des te groter het woord, des te vaker het desbetreffende woord door hen genoemd is. Het betreft een eerste inventarisatie en geeft een richting van het antwoord.

9. 'Een werknemer die ook volksvertegenwoordiger is geweest, is meer waard voor zijn werkgever'
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%
13%
49%
21%
18%
(Sterk) mee oneens
Niet mee eens, ook niet mee oneens
(Sterk) mee eens
Geen mening

n=492

Bijlage III - Rechte tellingen wethouders

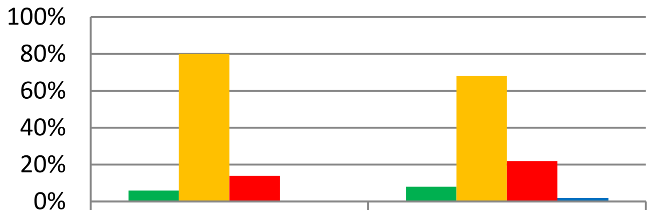
1. Het aantal mensen dat:

	1.1 Voornamelijk opkomt voor het algemeen belang.	1.2 Voornamelijk opkomt voor de belangen van bepaalde groepen mensen.
(Veel) te veel	3%	47%
(Ongeveer) voldoende	66%	46%
(Veel) te weinig	31%	4%
Geen mening	0%	1%

Wethouders *(n=435)*

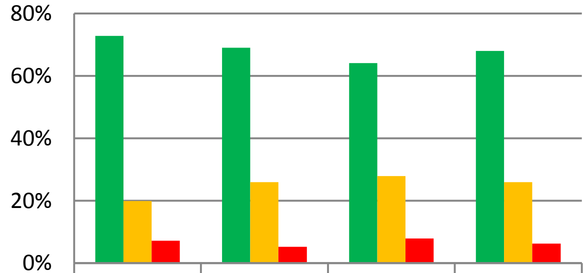
2. En het aantal mensen dat:

	2.1 Voornamelijk wil werken aan de eigen ontwikkeling (carrière, netwerk) .	2.2 Voornamelijk een financiële vergoeding wil ontvangen.
(Veel) te veel	6%	8%
Dit aantal is geen probleem	80%	68%
Geen idee	14%	22%
Geen mening	0%	2%

Wethouders *(n=422)*

3. Wat vindt u van de mate waarin volksvertegenwoordigers in uw gemeente:

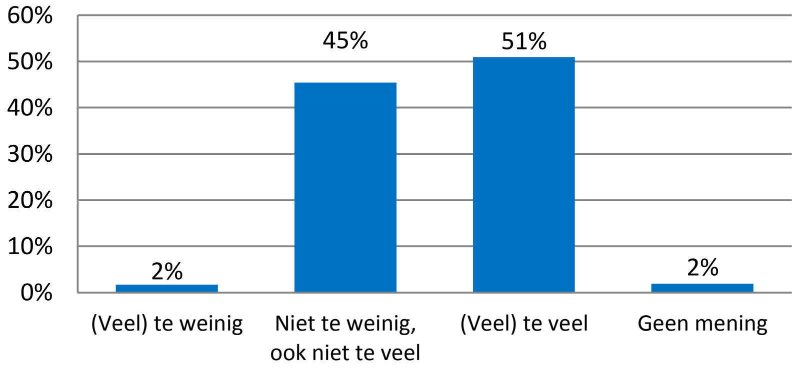

	3.1	3.2	3.3	3.4
In (zeer) sterke mate	73%	69%	64%	68%
Neutraal	20%	26%	28%	26%
In (zeer) geringe mate	7%	5%	8%	6%

3.1 Invloed kunnen hebben op het beleid van uw gemeente?
3.2 Kunnen opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen?
3.3 De opvattingen van burgers kunnen vertegenwoordigen?
3.4 Het bestuur kunnen controleren?

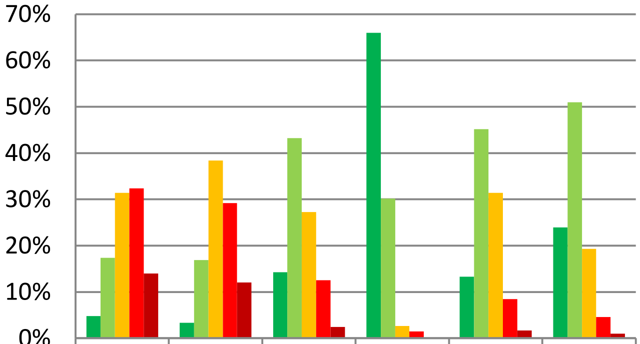
Wethouders *(n=415)*

4. Wat vindt u van de werkdruk/tijdsbelasting die volksvertegenwoordigers hebben in uw gemeente?

Wethouders *(n=412)*

5. Hoe beoordeelt u het functioneren van volksvertegenwoordigers in uw gemeente op de volgende aspecten van het werk?

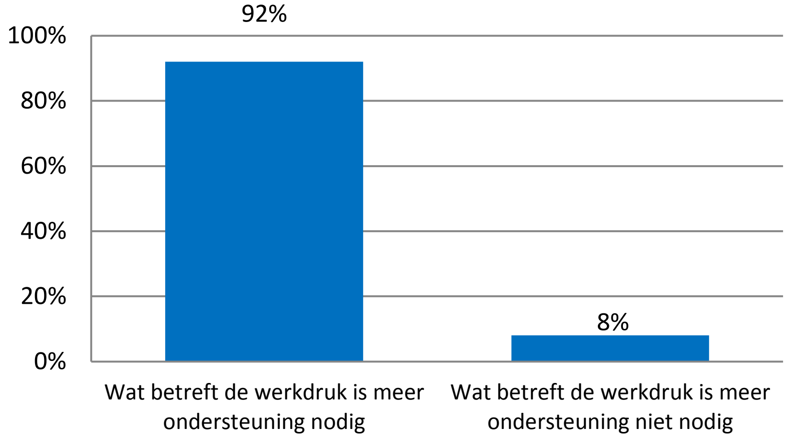
	5.1	5.2	5.3	5.4	5.5	5.6
Als goed	5%	3%	14%	66%	13%	24%
Als voldoende	17%	17%	43%	30%	45%	51%
Als matig	31%	38%	27%	3%	31%	19%
Als onvoldoende	32%	29%	13%	1%	8%	5%
Als slecht	14%	12%	2%	0%	2%	1%

5.1 Efficiënt vergaderen
5.2 Debatteren in plenaire vergaderingen
5.3 Besluitvaardigheid
5.4 Inzet en aanwezigheid
5.5 Kennis over beleidsonderwerpen
5.6 Kennis van wat leeft onder de bevolking

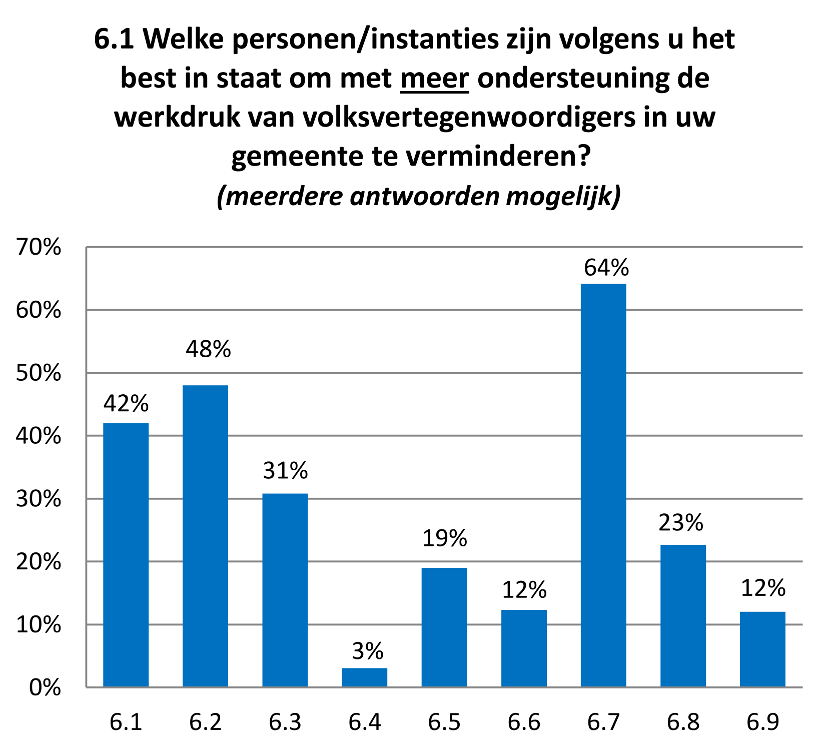
Wethouders *(n=414)*

Welke personen/instanties zijn volgens u het best in staat om met *meer* ondersteuning de werkdruk van volksvertegenwoordigers in uw gemeente te verminderen?

6. Extra ondersteuning om de werkdruk bij volksvertegenwoordigers in uw gemeente te verminderen:

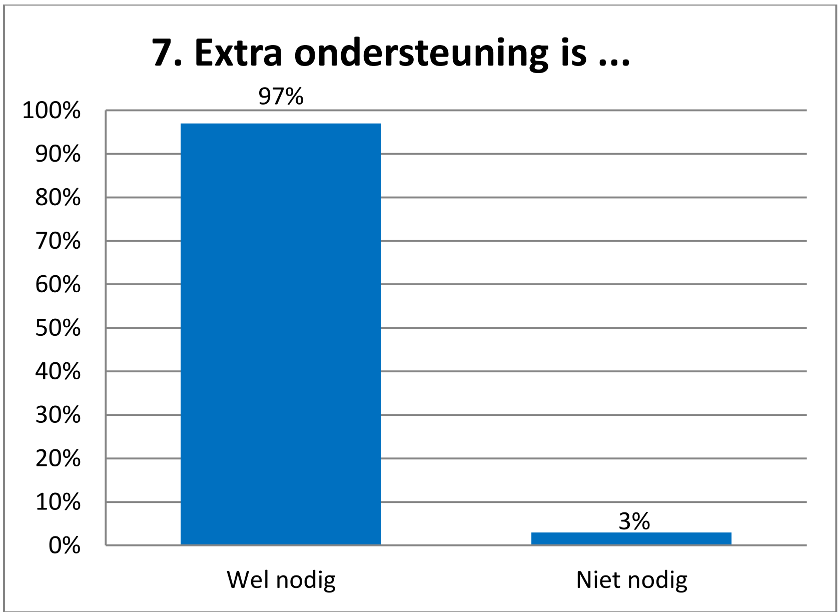

Wethouders *(n=408)*

6.1 Ambtenaren
6.2 Fractie-assistenten
6.3 Collega-fractieleden
6.4 De burgemeester
6.5 Wethouders
6.6 Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)
6.7 Griffie
6.8 Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die zij vertegenwoordigen
6.9 Landelijke bureau van de politieke partij die zij vertegenwoordigen

Wethouders *(n=376)*

Wethouders *(n=405)*

8 Kunt u nog toelichten welke soorten ondersteuning met name de kwaliteit van het functioneren van volksvertegenwoordigers van uw gemeente kunnen verhogen?

Gewenste ondersteuning voor een beter functioneren van raadsleden (volgens wethouders).

NB: In de tabel zijn bij de antwoordcategorieen de aantallen antwoorden gepercenteerd op het totaal aantal gegeven antwoorden (op een open vraag).

Wethouders (over raadsleden)
Hoofdzaken beter onderscheiden van bijzaken (11%)
Meer kennis/inzicht in taken en bevoegdheden (10%)
Verbetering debatteervaardigheden (10%)
Meer coaching en training (10%)
Informatie duidelijker/helderder samenvatten/communiceren (8%)
Betere informatievoorziening (7%)
Meer basiskennis van Staats- en Gemeenterecht (6%)
Bijeenkomsten gericht op kennis (6%)
Verbetering vergadertechnieken (5%)
Betere uitvoering kaderstellende en controlerende taken (4%)
Overig (4%)
Betere contacten/samenwerking met burgers en bedrijven (4%)
Tijd (3%)
Meer scholing en opleiding (2%)
Verbetering vergoeding (2%)
Grotere vaardigheid in lezen en analyseren van beleidstukken (2%)
Beter focussen (2%)
Meer ondersteuning van griffiers/clustermanagers (2%)
Meer inhoudelijke ondersteuning (1%)
100% (n=300)

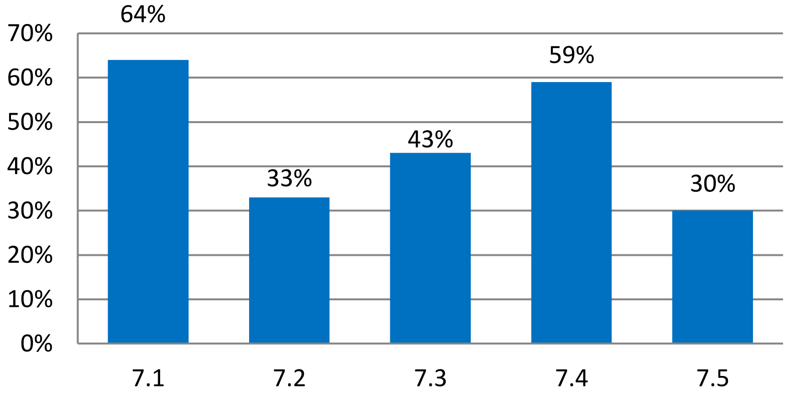
9.Hoe kunnen volksvertegenwoordigers van gemeenteraden er zelf voor zorgen dat hun aanzien bij burgers positiever wordt?

Wethouders over hoe raadsleden hun imago kunnen verbeteren

NB: In de tabel zijn bij de antwoordcategorieen de aantallen antwoorden gepercenteerd op het totaal aantal gegeven antwoorden (op een open vraag).

Wethouders (over raadsleden)
Meer aanwezig zijn buiten de deur, de straat op gaan (18%)
Actiever zijn in de samenleving (12%)
Duidelijker communiceren (7%)
Communicatie gerelateerd (6%)
Meer zichtbaar zijn (6%)
Meer het algemeen belang nastreven (5%)
Meer gericht zijn op hoofdlijnen, geen detailgeneuzel (5%)
Minder/efficiënter vergaderen (5%)
Beleid beter uitleggen aan burgers (5%)
Meer/beter luisteren (4%)
Positiever zijn over het eigen ambt (3%)
Meer consistent/evenwichtig opereren (3%)
Geen loze toezeggingen/beloften doen (3%)
Meer gericht zijn op de inhoud (3%)
Meer kennis van taken/verantwoordelijkheden (3%)
Opleidingen volgen/ verder ontwikkelen (2%)
Vasthouden aan eigen koers (2%)
Meer aanspreekbaar zijn (2%)
Meer in debat durven gaan (2%)
Eerlijker/oprechter zijn (2%)
Meer aan afspraken houden (1%)
Grotere betrokkenheid bij de samenleving (1%)
Minder clientelisme (1%)
Constructiever politiek bedrijven (1%)
100% (n=418)

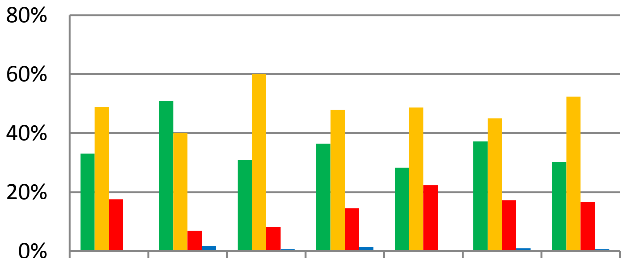
7. Welke extra ondersteuning hebben volksvertegenwoordigers, volgens u, in uw gemeente vooral nodig?
(meerdere antwoorden mogelijk)

7.1 Samenvatten en duiden van beleidsinformatie (raadsstukken, beleidsvoorstellen)
7.2 Informatie over beleidsonderwerpen
7.3 Informatie over procedures, taken en bevoegdheden
7.4 Training en coaching in politieke/bestuurlijke vaardigheden
7.5 Organisatie van vermindering van de vergarderdruk

Wethouders *(n=393)*

10. Hoe waardeert u de volgende onderdelen van de bestuurscultuur van volksvertegenwoordigers in uw gemeente?
Kunt u aangeven of deze onderdelen aanwezig of afwezig zijn

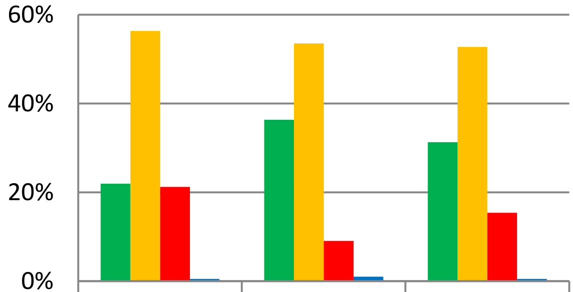

	10.1	10.2	10.3	10.4	10.5	10.6	10.7
(Sterk) aanwezig	33%	51%	31%	36%	28%	37%	30%
Neutraal	49%	40%	60%	48%	49%	45%	52%
(Sterk) afwezig	18%	7%	8%	15%	22%	17%	17%
Geen mening	0%	2%	1%	2%	1%	1%	1%

10.1 Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)
10.2 Integer handelen
10.3 Transparant handelen
10.4 Respecteren van minderheidsstandpunten
10.5 Onderling vertrouwen
10.6 Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)
10.7 Resultaatgerichtheid

Wethouders *(n=397)*

11. Hoe tevreden of ontevreden bent u met de manier waarop volksvertegenwoordigers in uw gemeente de volgende hoofdtaken uitoefenen?

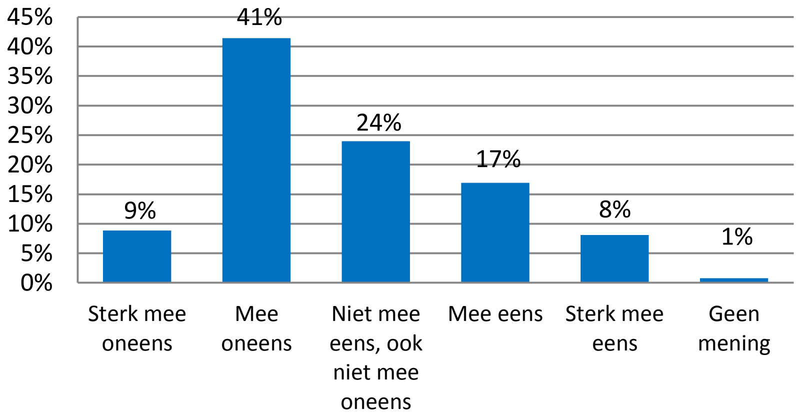
	11.1	11.2	11.3
(Zeer) tevreden	22%	36%	31%
Niet ontevreden, ook niet tevreden	56%	54%	53%
(Zeer) ontevreden	21%	9%	15%
Geen mening	1%	1%	1%

11.1 Kaders stellen voor het beleid
11.2 Controleren van bestuurders
11.3 Vertegenwoordigen van burgers

Wethouders *(n=396)*

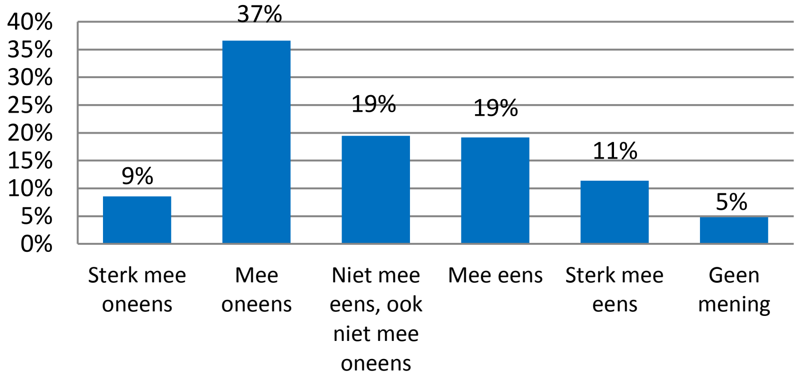
In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:

12.1 De (sociale) media maken het werk van lokale volksvertegenwoordigers minder aantrekkelijk.

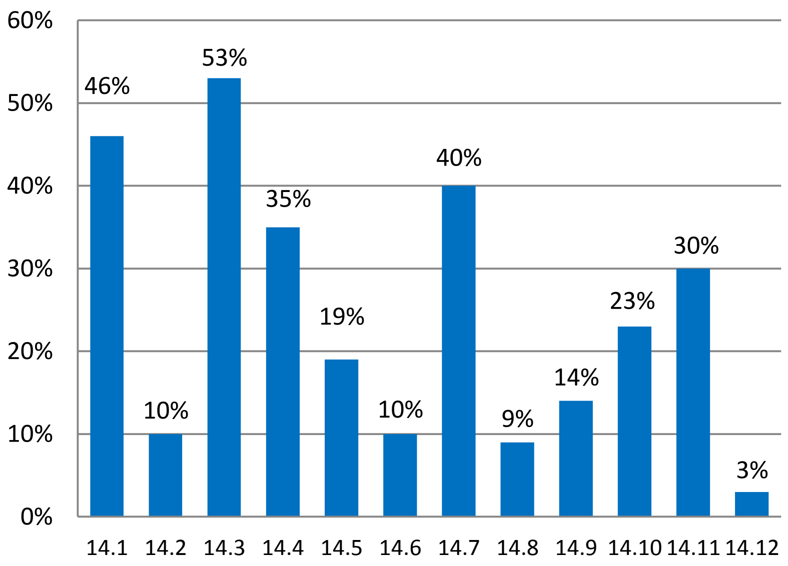
Wethouders *(n=396)*

12.2 De (sociale) media zorgen ervoor dat capabele mensen zich minder vaak verkiesbaar stellen voor de functie van lokale volksvertegenwoordiger.

Wethouders *(n=396)*

14. Welke kanalen zouden volgens u meer dan nu moeten worden ingezet om mensen enthousiast te maken voor het ambt van volksvertegenwoordiger?
(meerdere antwoorden mogelijk)

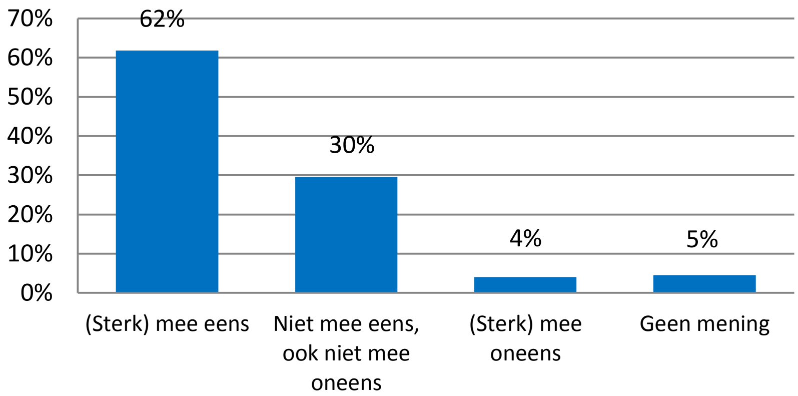

14.1 Directe benadering van partijleden
14.2 Partijbijeenkomsten
14.3 Bijeenkomsten met burgers (denk aan thema- of inspraakavonden)
14.4 Burgers een dag laten meekijken wat het werk van volksvertegenwoordigers inhoudt
14.5 Gesprekken op straat
14.6 Buurthuizen of verenigingen
14.7 Via eigen netwerk van volksvertegenwoordigers
14.8. Kranten, radio, televisie
14.9 Sociale media
14.10 Voorlichting/onderwijs op scholen/universiteiten
14.11 Talent scouting bij bedrijven/verenigingen
14.12 Anders

Wethouders *(n=392)*

In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling?

15. Een werknemer die ook volksvertegenwoordiger is geweest, is meer waard voor zijn werkgever.

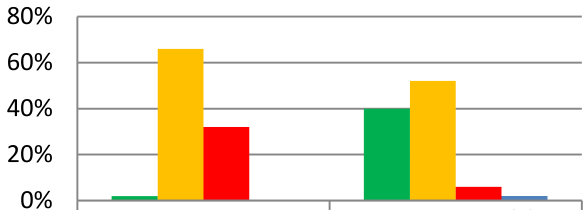

Wethouders *(n=395)*

Bijlage IV - Rechte tellingen DB-leden waterschap

DB-leden Waterschap *(n=50)*

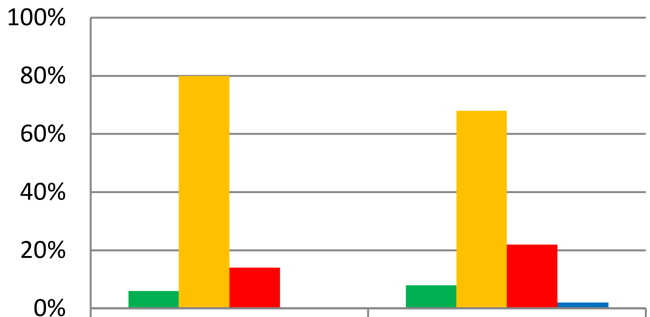
1. Het aantal mensen dat:

	1.1 Voornamelijk opkomt voor het algemeen belang.	1.2 Voornamelijk opkomt voor de belangen van bepaalde groepen mensen.
(Veel) te veel	2%	40%
(Ongeveer) voldoende	66%	52%
(Veel) te weinig	32%	6%
Geen mening	0%	2%

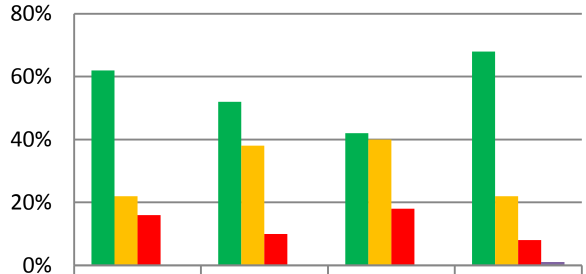
DB-leden Waterschap *(n=50)*

2. En het aantal mensen dat:

	2.1 Voornamelijk wil werken aan de eigen ontwikkeling (carrière, netwerk) .	2.2 Voornamelijk een financiële vergoeding wil ontvangen.
(Veel) te veel	6%	8%
Dit aantal is geen probleem	80%	68%
Geen idee	14%	22%
Geen mening	0%	2%

3. Wat vindt u van de mate waarin volksvertegenwoordigers in uw waterschap:

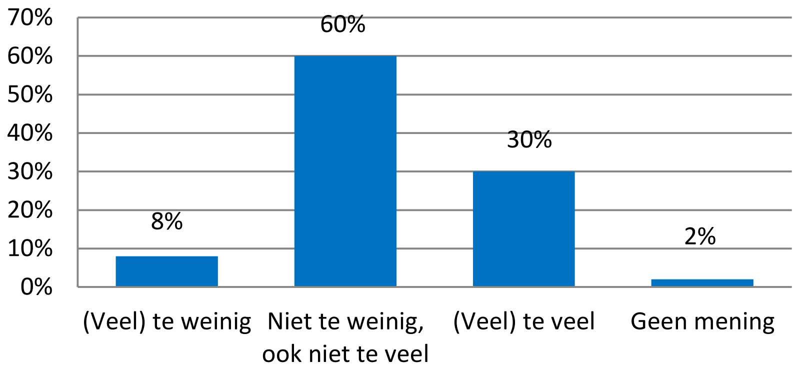

	3.1	3.2	3.3	3.4
In (zeer) sterke mate	62%	52%	42%	68%
Neutraal	22%	38%	40%	22%
In (zeer) geringe mate	16%	10%	18%	8%
Geen mening	0%	0%	0%	1%

3.1 Invloed kunnen hebben op het beleid van uw gemeente?
3.2 Kunnen opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen?
3.3 De opvattingen van burgers kunnen vertegenwoordigen?
3.4 Het bestuur kunnen controleren?

DB-leden Waterschap (n=50*)*

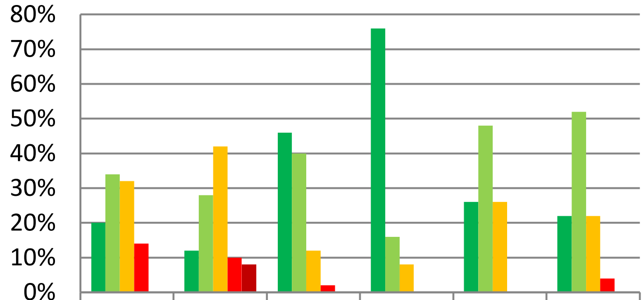
4. Wat vindt u van de werkdruk/tijdsbelasting die volksvertegenwoordigers hebben in uw waterschap?

DB-leden Waterschap *(n=50)*

Hoe beoordeelt u het functioneren van volksvertegenwoordigers in uw waterschap op de volgende aspecten van het werk?

5. Hoe beoordeelt u het functioneren van volksvertegenwoordigers in uw waterschap op de volgende aspecten van het werk?

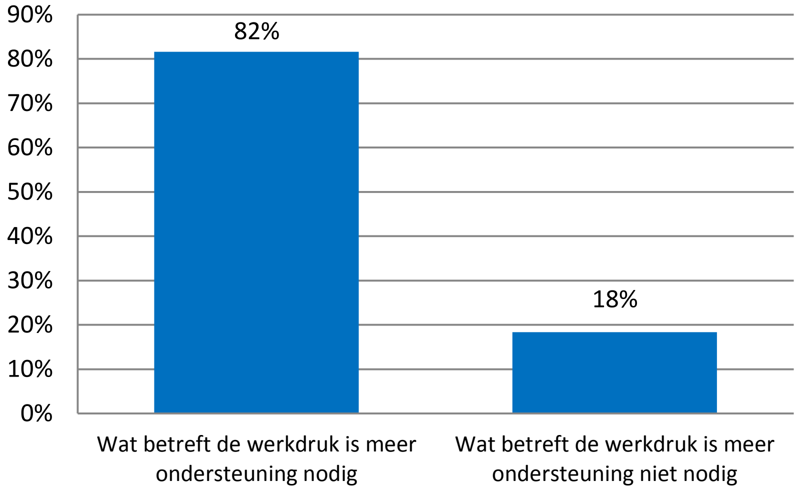
	5.1	5.2	5.3	5.4	5.5	5.6
Als goed	20%	12%	46%	76%	26%	22%
Als voldoende	34%	28%	40%	16%	48%	52%
Als matig	32%	42%	12%	8%	26%	22%
Als onvoldoende	14%	10%	2%	0%	0%	4%
Als slecht	0%	8%	0%	0%	0%	0%

5.1 Efficiënt vergaderen
5.2 Debatteren in plenaire vergaderingen
5.3 Besluitvaardigheid
5.4 Inzet en aanwezigheid
5.5 Kennis over beleidsonderwerpen
5.6 Kennis van wat leeft onder de bevolking

DB-leden Waterschap *(n=50)*

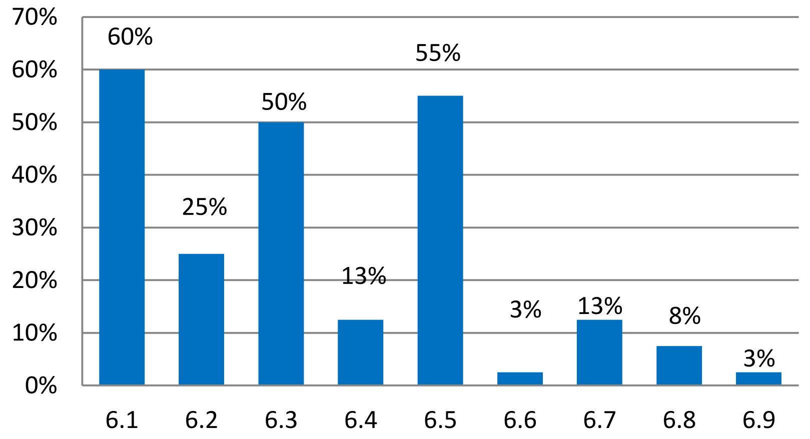
Welke personen/instanties zijn volgens u het best in staat om met <u>meer</u> ondersteuning de werkdruk van volksvertegenwoordigers in uw waterschap te verminderen?

6 Extra ondersteuning om de werkdruk bij volksvertegenwoordigers in uw waterschap te verminderen:

DB-leden Waterschap *(n=49)*

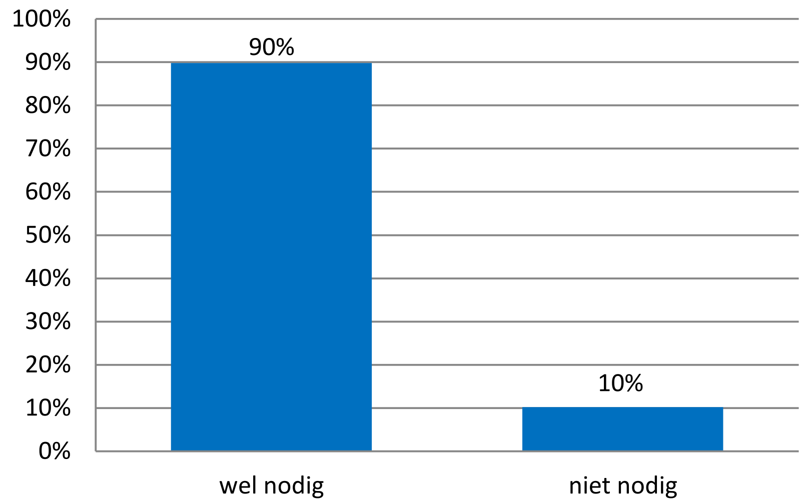
6. Welke personen/instanties zijn volgens u het best in staat om met <u>meer</u> ondersteuning de werkdruk van volksvertegenwoordigers in uw waterschap te verminderen?
(meerdere antwoorden mogelijk)

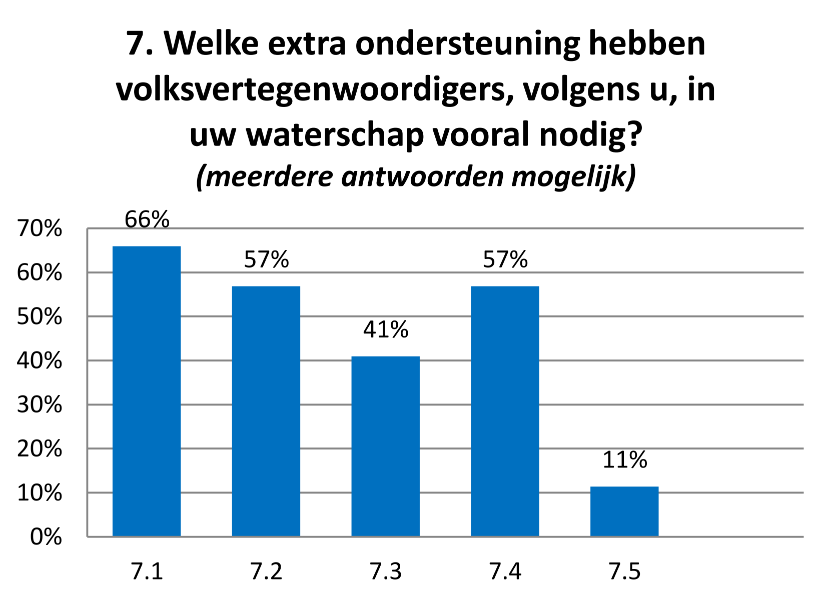
6.1 Ambtenaren
6.2 Fractie-assistenten
6.3 Collega-fractieleden
6.4 Dijkgraaf/voorzitter van het waterschap
6.5 Leden van het Dagelijks Bestuur
6.6 Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)
6.7 Griffie (secretaris)
6.8 Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die zij vertegenwoordigen
6.9 Landelijke bureau van de politieke partij die zij vertegenwoordigen

DB-leden Waterschap *(n=49)*

7. Extra ondersteuning is ...

DB-leden Waterschap *(n=49)*

7.1 Samenvatten en duiden van beleidsinformatie (bestuursstukken, beleidsvoorstellen)
7.2 Informatie over beleidsonderwerpen
7.3 Informatie over procedures, taken en bevoegdheden
7.4 Training en coaching in politieke/bestuurlijke vaardigheden
7.5 Organisatie van vermindering van de vergaderdruk
7.6 Anders

DB-leden Waterschap *(n=49)*

8 Kunt u nog toelichten welke soorten ondersteuning met name de kwaliteit van het functioneren van volksvertegenwoordigers van uw waterschap kunnen verhogen?

Gewenste ondersteuning voor een beter functioneren van AB-leden (volgens DB leden).

NB: In de tabel zijn bij de antwoordcategorieen de aantallen antwoorden gepercenteerd op het totaal aantal gegeven antwoorden (op een open vraag).

DB-leden (over AB-leden)
Meer kennis/inzicht in taken en bevoegdheden (18%)
Meer inhoudelijke ondersteuning (16%)
Hoofdzaken beter onderscheiden van bijzaken (14%)
Informatie duidelijker/helderder samenvatten/communiceren (14%)
Betere informatievoorziening (12%)
Betere uitvoering kaderstellende en controlerende taken (8%)
Meer coaching en training (4%)
Betere contacten/samenwerking met burgers en bedrijven (4%)
Meer ondersteuning van griffiers/clustermanagers (4%)
Tijd (2%)
Verbetering vergoeding (2%)
Verbetering vergadertechnieken (2%)
Overig (2%)
100% (n=51)

9.Hoe kunnen volksvertegenwoordigers van de Waterschappen er zelf voor zorgen dat hun aanzien bij burgers positiever wordt?

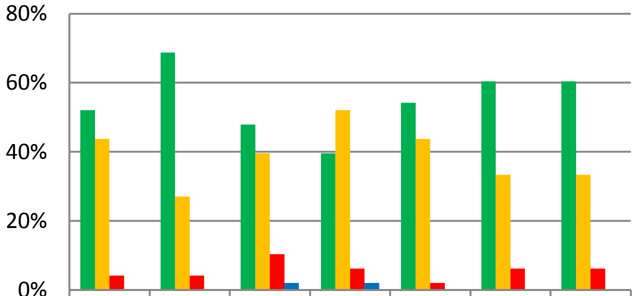
DB leden over hoe AB leden hun imago kunnen verbeteren

NB: In de tabel zijn bij de antwoordcategorieen de aantallen antwoorden gepercenteerd op het totaal aantal gegeven antwoorden (op een open vraag).

DB-leden (over AB-leden)
Meer zichtbaar zijn (19%)
Beleid beter uitleggen aan burgers (15%)
Vaker uitleggen wat het Waterschap is en doet (12%)
Meer aanwezig zijn buiten de deur, de straat op gaan (12%)
Communicatie gerelateerd (7%)
Burgers meer betrekken (5%)
Meer/beter luisteren (5%)
Positiever zijn over het eigen ambt (5%)
Meer aanspreekbaar zijn (5%)
Actiever zijn in de samenleving (5%)
Duidelijker communiceren (3%)
Eerlijker/oprechter zijn (3%)
Vasthouden aan eigen koers (2%)
Constructiever politiek bedrijven (2%)
100% (n=59)

10. Hoe waardeert u de volgende onderdelen van de bestuurscultuur van volksvertegenwoordigers in uw waterschap?

Kunt u aangeven of deze onderdelen aanwezig of afwezig zijn

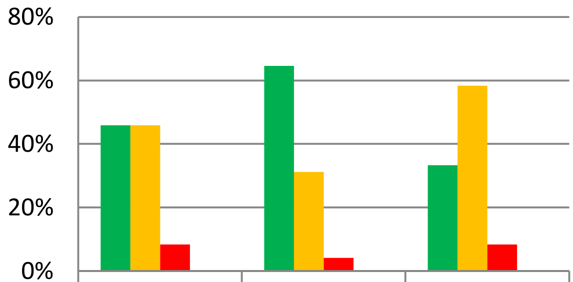

	10.1	10.2	10.3	10.4	10.5	10.6	10.7
(Sterk) aanwezig	52%	69%	48%	40%	54%	60%	60%
Neutraal	44%	27%	40%	52%	44%	33%	33%
(Sterk) afwezig	4%	4%	10%	6%	2%	6%	6%
Geen mening	0%	0%	2%	2%	0%	0%	0%

10.1 Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)
10.2 Integer handelen
10.3 Transparant handelen
10.4 Respecteren van minderheidsstandpunten
10.5 Onderling vertrouwen
10.6 Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)
10.7 Resultaatgerichtheid

DB-leden Waterschap *(n=48)*

11. Hoe tevreden of ontevreden bent u met de manier waarop volksvertegenwoordigers in uw waterschap de volgende hoofdtaken uitoefenen?

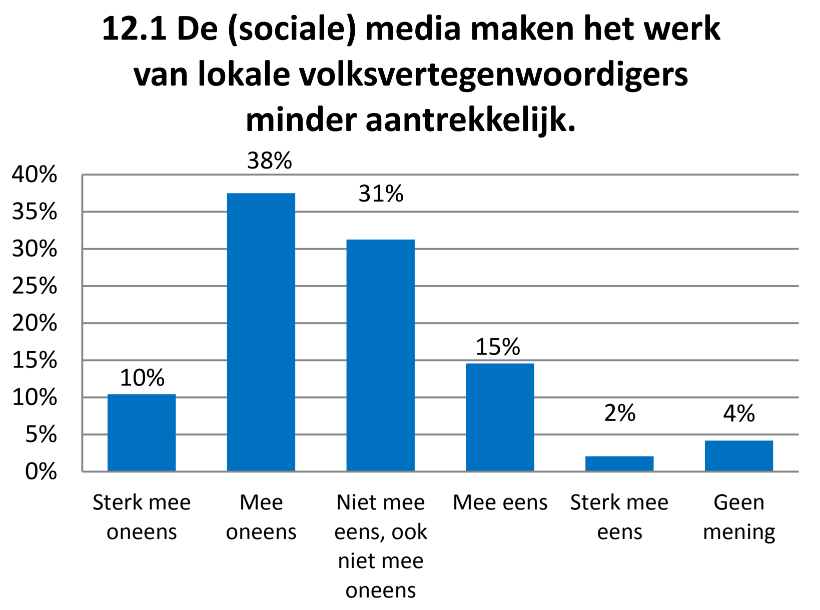

	11.1	11.2	11.3
(Zeer) tevreden	46%	65%	33%
Niet ontevreden, ook niet tevreden	46%	31%	58%
(Zeer) ontevreden	8%	4%	8%
Geen mening	0%	0%	0%

11.1 Kaders stellen voor het beleid
11.2 Controleren van bestuurders
11.3 Vertegenwoordigen van burgers

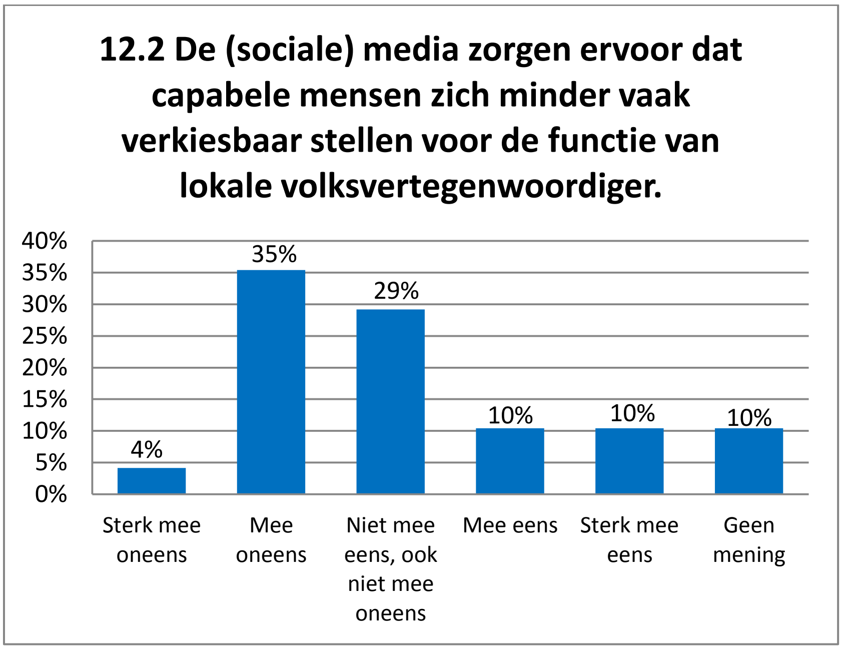
DB-leden Waterschap *(n=48)*

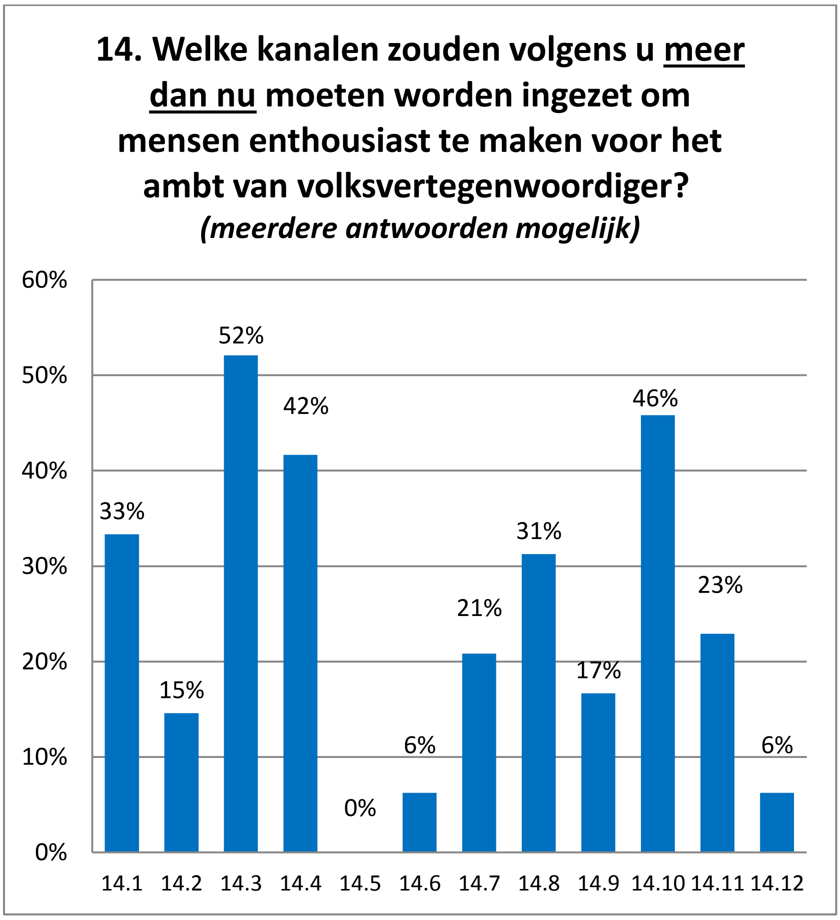
In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:

DB-leden Waterschap *(n=48)*

DB-leden Waterschap *(n=48)*

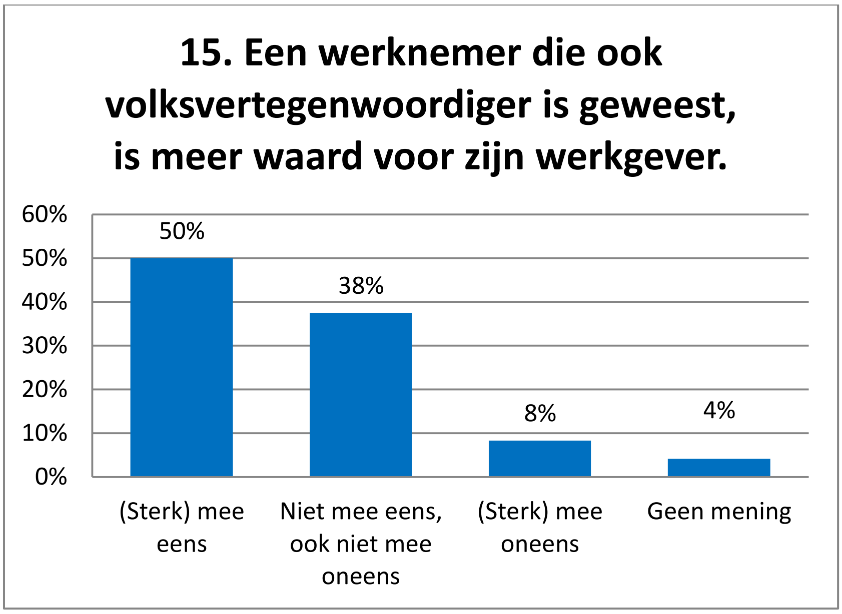

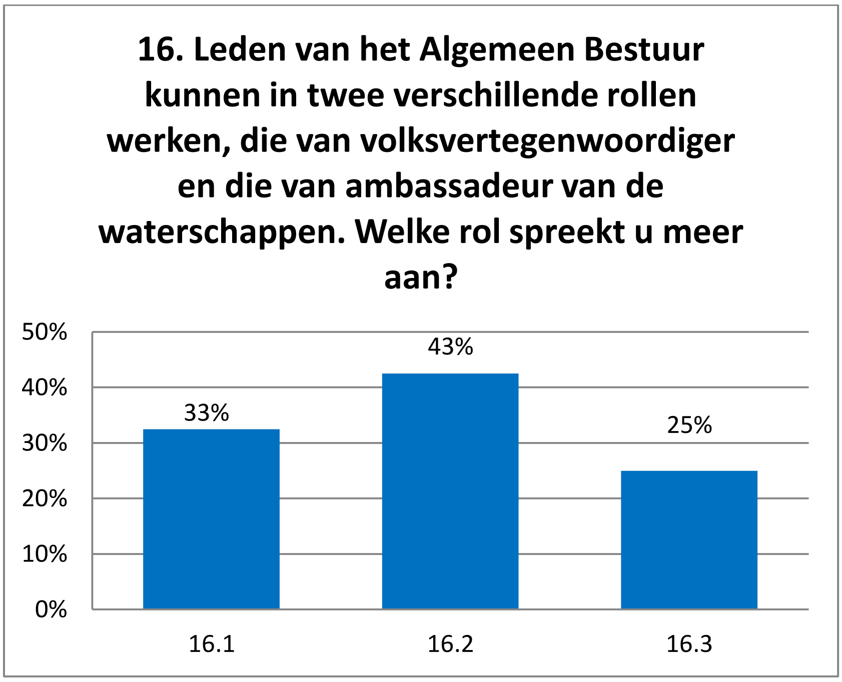
14.1 Directe benadering van partijleden
14.2 Partijbijeenkomsten
14.3 Bijeenkomsten met burgers (denk aan thema- of inspraakavonden)
14.4 Burgers een dag laten meekijken wat het werk van volksvertegenwoordigers inhoudt
14.5 Gesprekken op straat
14.6 Buurthuizen of verenigingen
14.7 Via eigen netwerk van volksvertegenwoordigers
14.8 Kranten, radio, televisie
14.9 Sociale media
14.10 Voorlichting/onderwijs op scholen/universiteiten
14.11 Talent scouting bij bedrijven/verenigingen
14.12 Anders

DB-leden Waterschap *(n=48)*

In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling?

DB-leden Waterschap *(n=48)*

16.1 De rol van volksvertegenwoordiger
16.2 De rol van ambassadeur van de waterschappen
16.3 Ik heb geen voorkeur

DB-leden Waterschap *(n=40)*

Bijlage V - Vragenlijst raadsleden (ZR, IR, BR)

Per informant is een aparte vragenlijst toegestuurd. Hieronder de vragenlijst van zittende raadsleden (ZR).

A. VERWACHTINGEN VAN HET AMBT

1. *Allereerst willen we u enkele vragen stellen over de verwachtingen en overwegingen die u had **voordat** u uw functie als lokale volksvertegenwoordiger aanvaardde. Indien u meerdere keren lokale volksvertegenwoordiger bent geweest, gaat u dan uit van de meest recente ervaring (periode).*

Welke van de volgende redenen en overwegingen *stimuleerden* u om u verkiesbaar te stellen?

Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke redenen en overwegingen. Plaats nummer 1 bij de belangrijkste reden en overweging, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Uitvoeren van mijn politieke ideeën
- [ ] Uitbreiden van mijn netwerk
- [ ] Een plezierige invulling geven aan mijn (vrije) tijd
- [ ] Een bijdrage leveren aan de samenleving
- [ ] Waardering krijgen voor het werk
- [ ] Opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen
- [ ] Een loopbaan in de politiek
- [ ] Opvattingen van burgers vertegenwoordigen
- [ ] Mijn talenten inzetten en verder ontwikkelen
- [ ] Controleren van het bestuur
- [ ] Financiële vergoeding voor het werk
- [ ] Gevoel van verplichting aan mijn partij
- [ ] Iets veranderen op een bepaald onderwerp
- [ ] Op aandrang van anderen
- [ ] Anders, namelijk: ______

2. **Welke van de volgende redenen en overwegingen deden u *twijfelen* of u zich wel verkiesbaar wilde stellen?**

Maximaal 3 antwoorden:
Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke redenen en overwegingen. Plaats nummer 1 bij de belangrijkste reden en overweging, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Te weinig maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger
- [ ] Twijfels over de mogelijkheid het beleid te beïnvloeden
- [ ] Onduidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden
- [ ] Onzekerheid over de eigen geschiktheid
- [ ] Kritische houding van burgers
- [ ] Verbale of fysieke agressie van burgers
- [ ] Negatieve aandacht van de media
- [ ] Te weinig binding met een politieke partij
- [ ] Hoge tijdsbelasting/werkdruk
- [ ] Lage financiële vergoeding
- [ ] Mijn leeftijd (te jong of te oud)
- [ ] Mijn gezondheid
- [ ] Het aantal uren vergaderen
- [ ] De politieke arena ('het politieke spel')
- [ ] Anders, namelijk: [ ]
- [ ] Er waren geen redenen / overwegingen die mij deden twijfelen

3. **Hoe moeilijk was het voor u om op een verkiesbare plaats op de kieslijst te komen?**

- ○ (Zeer) moeilijk
- ○ Niet moeilijk, ook niet gemakkelijk
- ○ (Zeer) gemakkelijk
- ○ Geen mening

4. **Wat heeft u veel moeite gekost voordat u op een verkiesbare plaats op de kieslijst was gekomen?**

Meerdere antwoorden mogelijk.

- [ ] Concurrentie met andere kandidaten
- [ ] Tijd besteden aan partij-activiteiten
- [ ] Tijd besteden aan netwerken
- [ ] Kennis verkrijgen over de lokale politiek
- [ ] Ontwikkelen van politieke/bestuurlijke vaardigheden
- [ ] Anders, namelijk: ______
- [ ] Het heeft mij niet veel moeite gekost op een verkiesbare plaats te komen

B. ERVARINGEN, BATEN EN KOSTEN

5. *We willen u nu een aantal vragen stellen over uw ervaringen in uw huidige functie als volksvertegenwoordiger.*

Hoe ervaart u de mate waarin:

	Als (zeer) negatief	Niet als negatief, ook niet als positief	Als (zeer) positief	Geen mening
u invloed kunt hebben op het beleid van de gemeente?	○	○	○	○
u kunt opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen?	○	○	○	○
u opvattingen van burgers kunt vertegenwoordigen?	○	○	○	○
u een plezierige invulling kunt geven aan uw (vrije) tijd?	○	○	○	○
u uw netwerk kunt uitbreiden?	○	○	○	○
u uw eigen talenten kunt inzetten en verder ontwikkelen?	○	○	○	○
uw functie als volksvertegenwoordiger kan dienen als opstap voor een loopbaan in de politiek?	○	○	○	○
u het bestuur kunt controleren?	○	○	○	○
u kunt opereren in de politieke arena ('het politieke spel')	○	○	○	○

6. *En hoe ervaart u in uw functie:*

	Als (zeer) negatief	Niet als negatief, ook niet als positief	Als (zeer) positief	Geen mening
De maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger?	○	○	○	○
De duidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden?	○	○	○	○
Uw eigen geschiktheid voor het werk?	○	○	○	○
De waardering die u krijgt voor het werk?	○	○	○	○
Het aantal uren vergaderen?	○	○	○	○
De aandacht van de media?	○	○	○	○

7.*En de:*

	Als (veel) te weinig	Niet te weinig, ook niet te veel	Als (veel) te veel	Geen mening
Werkdruk/tijdsbelasting?	○	○	○	○
Financiële vergoeding?	○	○	○	○

8. **Ervaart u in uw werk als volksvertegenwoordiger een zware verantwoordelijkheid voor de belangen van burgers?**

- ○ (Zeker) niet
- ○ Neutraal
- ○ (Zeker) wel
- ○ Geen mening

9. *Hoe ervaart u bij uw werkzaamheden als volksvertegenwoordiger de gegeven ondersteuning van en stimulering door:*

	(Zeer) slecht	Niet slecht, ook niet goed	(Zeer) goed	Geen mening	Niet van toepassing, want geen ondersteuning gehad
Ambtenaren	☐	☐	☐	☐	☐
Fractie-assistenten	☐	☐	☐	☐	☐
Collega-fractieleden	☐	☐	☐	☐	☐
De burgemeester	☐	☐	☐	☐	☐
Wethouders	☐	☐	☐	☐	☐
Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)	☐	☐	☐	☐	☐
Griffie	☐	☐	☐	☐	☐
Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt	☐	☐	☐	☐	☐
Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt	☐	☐	☐	☐	☐

10. **Welke personen/instanties zijn het best in staat om met _meer_ ondersteuning de werkdruk in uw functie te verminderen?**

Maximaal 3 antwoorden:

- ☐ Ambtenaren
- ☐ Fractie-assistenten
- ☐ Collega-fractieleden
- ☐ De burgemeester
- ☐ Wethouders
- ☐ Externen (mensen van buiten de politiek/ambtelijk apparaat)
- ☐ Griffie
- ☐ Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt
- ☐ Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt
- ☐ Wat betreft de werkdruk heb ik geen behoefte aan meer ondersteuning

11. **Aan welke soort ondersteuning heeft u in uw functie vooral behoefte?**

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Samenvatten en duiden van beleidsinformatie (raadsstukken, beleidsvoorstellen)
- ☐ Informatie over beleidsonderwerpen
- ☐ Informatie over procedures, taken en bevoegdheden
- ☐ Training en coaching in politieke/bestuurlijke vaardigheden
- ☐ Organisatie van vermindering van de vergaderdruk
- ☐ Anders, namelijk: ☐

12. *Kunt u aangeven in welke mate de volgende onderdelen van de bestuurscultuur in uw werk als volksvertegenwoordiger aanwezig of afwezig zijn?*

	(Sterk) aanwezig	Neutraal	(Sterk) afwezig	Geen mening
Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)	○	○	○	○
Integer handelen	○	○	○	○
Transparant handelen	○	○	○	○
Respecteren van minderheidsstandpunten	○	○	○	○
Onderling vertrouwen	○	○	○	○
Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)	○	○	○	○
Resultaatgerichtheid	○	○	○	○

13. **Wat is uw algemene oordeel over de bestuurscultuur in uw werk binnen uw gemeente als volksvertegenwoordiger?**

- ○ (Zeer) negatief
- ○ Niet negatief, ook niet positief
- ○ (Zeer) positief
- ○ Geen mening

C. ALGEHELE WAARDERING

14. *Hoeveel voldoening geeft de uitoefening van de volgende taken u als volksvertegenwoordiger:*

	(Zeer) veel voldoening	Neutraal	(Zeer) weinig voldoening	Geen mening
Kaders stellen voor het beleid	○	○	○	○
Controleren van bestuurders	○	○	○	○
Vertegenwoordigen van burgers	○	○	○	○

15. *Hoeveel voldoening geven de volgende activiteiten u in uw werk als volksvertegenwoordiger?*

	(Zeer) veel voldoening	Neutraal	(Zeer) weinig voldoening	Geen mening
Plenaire vergaderingen	○	○	○	○
Fractievergaderingen	○	○	○	○
Commissievergaderingen	○	○	○	○
Lezen van stukken	○	○	○	○
Informatie verzamelen	○	○	○	○
Contacten met burgers	○	○	○	○
Contacten met bestuurders	○	○	○	○
Contacten met maatschappelijke organisaties	○	○	○	○
Contacten met partijleden	○	○	○	○

16. *In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen:*

Wat vindt u het meest <u>positieve</u> aspect van uw huidige werk als volksvertegenwoordiger?

○ [ ]

○ Weet niet

17. **Wat vindt u het meest <u>negatieve</u> aspect van uw huidige werk als volksvertegenwoordiger?**

- [textbox]
- Weet niet

18. *In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:*

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens, ook niet mee oneens	Mee eens	Sterk mee eens	Geen mening
'De (sociale) media maken het werk van lokale volksvertegenwoordigers minder aantrekkelijk'						
'De (sociale) media zorgen ervoor dat capabele mensen zich minder vaak verkiesbaar stellen voor de functie van lokale volksvertegenwoordiger'						

18.1. **Kunt u toelichten op welke manier de huidige (sociale) media het werk van een lokaal volksvertegenwoordiger minder aantrekkelijk maken. Wat kunnen lokale volksvertegenwoordigers hier eventueel zelf aan veranderen?**

- [textbox]
- Weet niet

19. **Alles bij elkaar genomen, hoe waardeert u op dit moment *<u>de bestuurskracht</u>* van de volksvertegenwoordiging waarin u werkt?**

- Als (zeer) negatief
- Niet als positief, ook niet als negatief
- Als (zeer) positief
- Geen mening

D. LOYALITEIT EN GEDRAG

20.*In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?*

	(Helemaal) mee oneens	Niet mee eens, ook niet mee oneens	(Helemaal) mee eens	Geen mening
Ik ben trots op mijn werk als volksvertegenwoordiger.	◯	◯	◯	◯
Ik vertel aan vrienden en familie positief over mijn werk als volksvertegenwoordiger.	◯	◯	◯	◯
Ik raad vrienden of familie aan om ook volksvertegenwoordiger te worden.	◯	◯	◯	◯

21. **Gaat u zich bij toekomstige verkiezingen kandidaat stellen voor een verkiesbare plaats voor de gemeenteraad?**

- ◯ (Zeker) niet
- ◯ Waarschijnlijk niet
- ◯ Misschien wel, misschien niet
- ◯ Waarschijnlijk wel
- ◯ (Zeker) wel
- ◯ Geen mening

22. **Welke kanalen zouden volgens u *meer dan nu* moeten worden ingezet om mensen enthousiast te maken voor het ambt van volksvertegenwoordiger?**

Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3. Plaats nummer 1 bij het belangrijkste kanaal, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Directe benadering van partijleden
- [ ] Partijbijeenkomsten
- [ ] Bijeenkomsten met burgers (denk aan thema- of inspraakavonden)
- [ ] Burgers een dag laten meekijken wat het werk van volksvertegenwoordigers inhoudt
- [ ] Gesprekken op straat
- [ ] Buurthuizen of verenigingen
- [ ] Via eigen netwerk van volksvertegenwoordigers
- [ ] Kranten, radio, televisie
- [ ] Sociale media
- [ ] Voorlichting/onderwijs op scholen/universiteiten
- [ ] Talent scouting bij bedrijven/verenigingen
- [ ] Anders, namelijk: [ ]

23. *In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling?*

Een werknemer die ook volksvertegenwoordiger is geweest, is meer waard voor zijn werkgever.

- ○ (Sterk) mee eens
- ○ Niet mee eens, ook niet mee oneens
- ○ (Sterk) mee oneens
- ○ Geen mening

E. ACHTERGRONDVRAGEN

24.*Ten slotte willen we u een aantal algemene vragen stellen. Deze gegevens worden gebruikt om na te gaan of er verschillen zijn tussen verschillende groepen volksvertegenwoordigers.*

Wat is uw leeftijd?

- ◉ [ ] Jaar

25. **Heeft u op dit moment naast uw functie als volksvertegenwoordiger een betaalde baan?**

- ○ Ja
- ○ Nee, ik heb geen betaalde baan

26. **Hoeveel uur per week werkt u in een andere betaalde baan?**

- ◉ [ ] uur per week

27. *Welke van de volgende functies heeft u nu als volksvertegenwoordiger?*

	Ja	Nee
Fractievoorzitter	○	○
Commissievoorzitter	○	○

28. **Heeft u in uw politieke loopbaan als volksvertegenwoordiger zowel deel uitgemaakt van een coalitiepartij als van een oppositiepartij?**

- ○ Ja, zowel van een coalitie- als een oppositiepartij
- ○ Nee, dit is niet het geval

29. **Hoeveel jaar bent u, in uw politieke loopbaan, als lokale volksvertegenwoordiger actief?**

- ◉ [ ] Jaar

30. **Op welke beleidsterreinen bent u werkzaam als volksvertegenwoordiger?**

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Economie en werk
- ☐ Verkeer en vervoer
- ☐ Wonen en bouwen
- ☐ Vestigingsklimaat en economische ontwikkeling
- ☐ Zorg
- ☐ Leefbaarheid
- ☐ Veiligheid
- ☐ Onderwijs
- ☐ Religieus geïnspireerde of ethische zaken
- ☐ Sport en recreatie
- ☐ Cultuur
- ☐ Milieu
- ☐ Natuur en landschap
- ☐ Diversiteit en emancipatie
- ☐ Armoede
- ☐ Bestuurlijke vernieuwing
- ☐ Kleine kernenbeleid (kleine dorpen)
- ☐ Ruimtelijke ordening

31. **Wat is uw hoogst behaalde opleiding?**

- ○ Basisonderwijs
- ○ VMBO/ MBO-1/2
- ○ HAVO/VWO
- ○ MBO-3/4
- ○ HBO
- ○ WO
- ○ Anders

32. **Wat betreft uw identiteit, hoe ziet u zich zelf?**

- ○ Als een Nederlander
- ○ Zowel als een Nederlander als iemand van een andere nationaliteit
- ○ Meer als iemand van een andere nationaliteit

Bijlage VI - Vragenlijst Provinciale Statenleden (S)

A. VERWACHTINGEN VAN HET AMBT

1. *Allereerst willen we u enkele vragen stellen over de verwachtingen en overwegingen die u had* ***voordat*** *u uw functie als lokale volksvertegenwoordiger aanvaardde. Indien u meerdere keren lokale volksvertegenwoordiger bent geweest, gaat u dan uit van de meest recente ervaring (periode).*

Welke van de volgende redenen en overwegingen *stimuleerden* u om u verkiesbaar te stellen?

Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke redenen en overwegingen. Plaats nummer 1 bij de belangrijkste reden en overweging, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Uitvoeren van mijn politieke ideeën
- [ ] Uitbreiden van mijn netwerk
- [ ] Een plezierige invulling geven aan mijn (vrije) tijd
- [ ] Een bijdrage leveren aan de samenleving
- [ ] Waardering krijgen voor het werk
- [ ] Opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen
- [ ] Een loopbaan in de politiek
- [ ] Opvattingen van burgers vertegenwoordigen
- [ ] Mijn talenten inzetten en verder ontwikkelen
- [ ] Controleren van het bestuur
- [ ] Financiële vergoeding voor het werk
- [ ] Gevoel van verplichting aan mijn partij
- [ ] Iets veranderen op een bepaald onderwerp
- [ ] Op aandrang van anderen
- [ ] Anders, namelijk: [ ]

2. **Welke van de volgende redenen en overwegingen deden u *twijfelen* of u zich wel verkiesbaar wilde stellen?**

Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke redenen en overwegingen. Plaats nummer 1 bij de belangrijkste reden en overweging, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Te weinig maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger
- [ ] Twijfels over de mogelijkheid het beleid te beïnvloeden
- [ ] Onduidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden
- [ ] Onzekerheid over de eigen geschiktheid
- [ ] Kritische houding van burgers
- [ ] Verbale of fysieke agressie van burgers
- [ ] Negatieve aandacht van de media
- [ ] Te weinig binding met een politieke partij
- [ ] Hoge tijdsbelasting/werkdruk
- [ ] Lage financiële vergoeding
- [ ] Mijn leeftijd (te jong of te oud)
- [ ] Mijn gezondheid
- [ ] Het aantal uren vergaderen
- [ ] De politieke arena ('het politieke spel')
- [ ] Anders, namelijk: ______
- [ ] Er waren geen redenen / overwegingen die mij deden twijfelen

3. **Hoe moeilijk was het voor u om op een verkiesbare plaats op de kieslijst te komen?**

- ○ (Zeer) moeilijk
- ○ Niet moeilijk, ook niet gemakkelijk
- ○ (Zeer) gemakkelijk
- ○ Geen mening

4. **Wat heeft u veel moeite gekost voordat u op een verkiesbare plaats op de kieslijst was gekomen?**

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Concurrentie met andere kandidaten
- ☐ Tijd besteden aan partij-activiteiten
- ☐ Tijd besteden aan netwerken
- ☐ Kennis verkrijgen over de lokale politiek
- ☐ Ontwikkelen van politieke/bestuurlijke vaardigheden
- ☐ Anders, namelijk ______
- ☐ Het heeft mij niet veel moeite gekost op een verkiesbare plaats te komen

B. ERVARINGEN, BATEN EN KOSTEN

5. *We willen u nu een aantal vragen stellen over uw ervaringen in uw huidige functie als volksvertegenwoordiger.*

Hoe ervaart u de mate waarin…

	Als (zeer) negatief	Niet als negatief, ook niet als positief	Als (zeer) positief	Geen mening
u invloed kunt hebben op het beleid van de Provincie?	○	○	○	○
u kunt opkomen voor de belangen van bepaalde groepen of individuen?	○	○	○	○
u opvattingen van burgers kunt vertegenwoordigen?	○	○	○	○
u een plezierige invulling kunt geven aan uw (vrije) tijd?	○	○	○	○
u uw netwerk kunt uitbreiden?	○	○	○	○
u uw eigen talenten kunt inzetten en verder ontwikkelen?	○	○	○	○
uw functie als volksvertegenwoordiger kan dienen als opstap voor een loopbaan in de politiek?	○	○	○	○
u het bestuur kunt controleren?	○	○	○	○
u kunt opereren in de politieke arena ('het politieke spel')	○	○	○	○

6. *En hoe ervaart u in uw functie:*

	Als (zeer) negatief	Niet als negatief, ook niet als positief	Als (zeer) positief	Geen mening
De maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger?	○	○	○	○
De duidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden?	○	○	○	○
Uw eigen geschiktheid voor het werk?	○	○	○	○
De waardering die u krijgt van anderen?	○	○	○	○
Het aantal uren vergaderen?	○	○	○	○
De aandacht van de media?	○	○	○	○

7.*En de:*

	Als (veel) te weinig	Niet te weinig, ook niet te veel	Als (veel) te veel	Geen mening
Werkdruk/tijdsbelasting?	○	○	○	○
Financiële vergoeding?	○	○	○	○

8. **Ervaart u in uw werk als volksvertegenwoordiger een zware verantwoordelijkheid voor de belangen van burgers?**

- ○ (Zeker) niet
- ○ Neutraal
- ○ (Zeker) wel
- ○ Geen mening

9. *Hoe ervaart u bij uw werkzaamheden als volksvertegenwoordiger de gegeven ondersteuning van en stimulering door:*

	(Zeer) slecht	Niet slecht en niet goed	(Zeer) goed	Geen mening	Niet van toepassing, want geen ondersteuning gehad
Ambtenaren	☐	☐	☐	☐	☐
Fractie-assistenten	☐	☐	☐	☐	☐
Collega-fractieleden	☐	☐	☐	☐	☐
Commissaris van de Koning	☐	☐	☐	☐	☐
Gedeputeerden	☐	☐	☐	☐	☐
Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)	☐	☐	☐	☐	☐
Griffie	☐	☐	☐	☐	☐
Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt	☐	☐	☐	☐	☐
Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt	☐	☐	☐	☐	☐

10. **Welke personen/instanties zijn het best in staat om met _meer_ ondersteuning de werkdruk in uw functie te verminderen?**

Maximaal 3 antwoorden:

- ☐ Ambtenaren
- ☐ Fractie-assistenten
- ☐ Collega-fractieleden
- ☐ Commissaris van de Koning
- ☐ Gedeputeerden
- ☐ Externen (mensen van buiten de politiek/ambtelijk apparaat)
- ☐ Griffie
- ☐ Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt
- ☐ Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt
- ☐ Wat betreft de werkdruk heb ik geen behoefte aan extra ondersteuning

11. **Aan welke soort ondersteuning heeft u in uw functie vooral behoefte?**

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Samenvatten en duiden van beleidsinformatie (raadsstukken, beleidsvoorstellen)
- ☐ Informatie over beleidsonderwerpen
- ☐ Informatie over procedures, taken en bevoegdheden
- ☐ Training en coaching in politieke/bestuurlijke vaardigheden
- ☐ Organisatie van vermindering van de vergaderdruk
- ☐ Anders, namelijk: ______

12.*Kunt u aangeven in welke mate de volgende onderdelen van de bestuurscultuur in uw werk als volksvertegenwoordiger aanwezig of afwezig zijn?*

	(Sterk) aanwezig	Neutraal	(Sterk) afwezig	Geen mening
Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)	○	○	○	○
Integer handelen	○	○	○	○
Transparant handelen	○	○	○	○
Respecteren van minderheidsstandpunten	○	○	○	○
Onderling vertrouwen	○	○	○	○
Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)	○	○	○	○
Resultaatgerichtheid	○	○	○	○

13. **Wat is uw algemene oordeel over de bestuurscultuur in uw werk binnen uw provincie als volksvertegenwoordiger?**

- ○ (Zeer) negatief
- ○ Niet negatief, ook niet positief
- ○ (Zeer) positief
- ○ Geen mening

C. ALGEHELE WAARDERING

14. *Hoeveel voldoening geeft de uitoefening van de volgende taken u als volksvertegenwoordiger:*

	(Zeer) veel voldoening	Neutraal	(Zeer) weinig voldoening	Geen mening
Kaders stellen voor het beleid	○	○	○	○
Controleren van bestuurders	○	○	○	○
Vertegenwoordigen van burgers	○	○	○	○

15. *Hoeveel voldoening geven de volgende activiteiten u in uw werk als volksvertegenwoordiger?*

	(Zeer) veel voldoening	Neutraal	(Zeer) weinig voldoening	Geen mening
Plenaire vergaderingen	○	○	○	○
Fractievergaderingen	○	○	○	○
Commissievergaderingen	○	○	○	○
Lezen van stukken	○	○	○	○
Informatie verzamelen	○	○	○	○
Contacten met burgers	○	○	○	○
Contacten met bestuurders	○	○	○	○
Contacten met partijleden	○	○	○	○
Contacten met maatschappelijke organisaties	○	○	○	○

16. *In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen:*

Wat vindt u het meest <u>positieve</u> aspect van uw huidige werk als volksvertegenwoordiger?

Weet niet

17. **Wat vindt u het meest <u>negatieve</u> aspect van uw huidige werk als volksvertegenwoordiger?**

Weet niet

18. *In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:*

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens, ook niet mee oneens	Mee eens	Sterk mee eens	Geen mening
'De (sociale) media maken het werk van lokale volksvertegenwoordigers minder aantrekkelijk'						
'De (sociale) media zorgen ervoor dat capabele mensen zich minder vaak verkiesbaar stellen voor de functie van lokale volksvertegenwoordiger'						

18.1. **Kunt u toelichten op welke manier de huidige (sociale) media het werk van een lokaal volksvertegenwoordiger minder aantrekkelijk maken. Wat kunnen lokale volksvertegenwoordigers hier eventueel zelf aan veranderen?**

- ○ [ ]
- ○ Weet niet

19. **Alles bij elkaar genomen, hoe waardeert u op dit moment *de bestuurskracht* van de volksvertegenwoordiging in uw provincie?**

- ○ Als (zeer) negatief
- ○ Niet als positief, ook niet als negatief
- ○ Als (zeer) positief
- ○ Geen mening

D. LOYALITEIT EN GEDRAG

20. *In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?*

	(Helemaal) mee oneens	Niet mee eens, ook niet mee oneens	(Helemaal) mee eens	Geen mening
Ik ben trots op mijn werk als volksvertegenwoordiger.	○	○	○	○
Ik vertel aan vrienden en familie positief over mijn werk als volksvertegenwoordiger.	○	○	○	○
Ik raad vrienden of familie aan om ook volksvertegenwoordiger te worden.	○	○	○	○

21. **Gaat u zich bij toekomstige verkiezingen kandidaat stellen voor een verkiesbare plaats voor de Provinciale Staten?**

- (Zeker) niet
- Waarschijnlijk niet
- Misschien wel, misschien niet
- Waarschijnlijk wel
- (Zeker) wel
- Geen mening

22. **Welke kanalen zouden volgens u *meer dan nu* moeten worden ingezet om mensen enthousiast te maken voor het ambt van volksvertegenwoordiger?**

Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3. Plaats nummer 1 bij het belangrijkste kanaal, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- Directe benadering van partijleden
- Partijbijeenkomsten
- Bijeenkomsten met burgers (denk aan thema- of inspraakavonden)
- Burgers een dag laten meekijken wat het werk van volksvertegenwoordigers inhoudt
- Gesprekken op straat
- Buurthuizen of verenigingen
- Via eigen netwerk van volksvertegenwoordigers
- Kranten, radio, televisie
- Sociale media
- Voorlichting/onderwijs op scholen/universiteiten
- Talent scouting bij bedrijven/verenigingen
- Anders, namelijk:

23. *In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling?*

Een werknemer die ook volksvertegenwoordiger is geweest, is meer waard voor zijn werkgever.

- (Sterk) mee eens
- Niet mee eens, ook niet mee oneens
- (Sterk) mee oneens
- Geen mening

E. ACHTERGRONDVRAGEN

24.*Ten slotte willen we u een aantal algemene vragen stellen. Deze gegevens worden gebruikt om na te gaan of er verschillen zijn tussen verschillende groepen volksvertegenwoordigers.*

Wat is uw leeftijd?

( ) [ ] Jaar

25. **Heeft u op dit moment naast uw functie als volksvertegenwoordiger een betaalde baan?**

( ) Ja

( ) Nee, ik heb geen betaalde baan

26. **Hoeveel uur per week werkt u in een andere betaalde baan?**

( ) [ ] uur per week

27. *Welke van de volgende functies heeft u nu als volksvertegenwoordiger?*

	Ja	Nee
Fractievoorzitter	( )	( )
Commissievoorzitter	( )	( )

Toelichting geven.

28. **Heeft u in uw politieke loopbaan als volksvertegenwoordiger zowel deel uitgemaakt van een coalitiepartij als van een oppositiepartij?**

( ) Ja, zowel van een coalitie- als een oppositiepartij

( ) Nee, dit is niet het geval

29. **Hoeveel jaar bent u, in uw politieke loopbaan, als lokale volksvertegenwoordiger actief?**

( ) [ ] Jaar

30. **Op welke beleidsterreinen bent u werkzaam als volksvertegenwoordiger?**

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Economie en werk
- ☐ Verkeer en vervoer
- ☐ Wonen en bouwen
- ☐ Vestigingsklimaat en economische ontwikkeling
- ☐ Zorg
- ☐ Leefbaarheid
- ☐ Veiligheid
- ☐ Onderwijs
- ☐ Religieus geïnspireerde of ethische zaken
- ☐ Sport en recreatie
- ☐ Cultuur
- ☐ Milieu
- ☐ Natuur en landschap
- ☐ Diversiteit en emancipatie
- ☐ Armoede
- ☐ Bestuurlijke vernieuwing
- ☐ Kleine kernenbeleid (kleine dorpen)
- ☐ Ruimtelijke ordening

31. **Wat is uw hoogst behaalde opleiding?**

- ○ Basisonderwijs
- ○ VMBO/ MBO-1/2
- ○ HAVO/VWO
- ○ MBO-3/4
- ○ HBO
- ○ WO
- ○ Anders

32. **Wat betreft uw identiteit, hoe ziet u zich zelf?**

- ○ Als een Nederlander
- ○ Zowel als een Nederlander als iemand van een andere nationaliteit
- ○ Meer als iemand van een andere nationaliteit

Bijlage VII - Vragenlijst AB-leden Waterschap (AB)

A. VERWACHTINGEN VAN HET AMBT

1. *Allereerst willen we u enkele vragen stellen over de verwachtingen en overwegingen die u had **voordat** u uw functie als lokale volksvertegenwoordiger aanvaardde. Indien u meerdere keren lokale volksvertegenwoordiger bent geweest, gaat u dan uit van de meest recente ervaring (periode).*

Welke van de volgende redenen en overwegingen *stimuleerden* u om u verkiesbaar te stellen?

Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke redenen en overwegingen. Plaats nummer 1 bij de belangrijkste reden en overweging, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Uitvoeren van mijn politieke ideeën
- [ ] Uitbreiden van mijn netwerk
- [ ] Een plezierige invulling geven aan mijn (vrije) tijd
- [ ] Een bijdrage leveren aan de samenleving
- [ ] Waardering krijgen voor het werk
- [ ] Opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen
- [ ] Een loopbaan in de politiek
- [ ] Opvattingen van burgers vertegenwoordigen
- [ ] Mijn talenten inzetten en verder ontwikkelen
- [ ] Controleren van het bestuur
- [ ] Financiële vergoeding voor het werk
- [ ] Gevoel van verplichting aan mijn partij
- [ ] Iets veranderen op een bepaald onderwerp
- [ ] Op aandrang van anderen
- [ ] Anders, namelijk: ____

2. **Welke van de volgende redenen en overwegingen deden u *twijfelen* of u zich wel verkiesbaar wilde stellen?**

Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke redenen en overwegingen. Plaats nummer 1 bij de belangrijkste reden en overweging, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Te weinig maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger
- [ ] Twijfels over de mogelijkheid het beleid te beïnvloeden
- [ ] Onduidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden
- [ ] Onzekerheid over de eigen geschiktheid
- [ ] Kritische houding van burgers
- [ ] Verbale of fysieke agressie van burgers
- [ ] Negatieve aandacht van de media
- [ ] Te weinig binding met een politieke partij
- [ ] Hoge tijdsbelasting/werkdruk
- [ ] Lage financiële vergoeding
- [ ] Mijn leeftijd (te jong of te oud)
- [ ] Mijn gezondheid
- [ ] Het aantal uren vergaderen
- [ ] De politieke arena ('het politieke spel')
- [ ] Anders, namelijk: [ ]
- [ ] Er waren geen redenen / overwegingen die mij deden twijfelen

3. **Hoe moeilijk was het voor u om op een verkiesbare plaats op de kieslijst te komen?**

- ○ (Zeer) moeilijk
- ○ Niet moeilijk, ook niet gemakkelijk
- ○ (Zeer) gemakkelijk
- ○ Geen mening

4. **Wat heeft u veel moeite gekost voordat u op een verkiesbare plaats op de kieslijst was gekomen?**

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Concurrentie met andere kandidaten
- ☐ Tijd besteden aan partij-activiteiten
- ☐ Tijd besteden aan netwerken
- ☐ Kennis verkrijgen over de lokale politiek
- ☐ Ontwikkelen van politieke/bestuurlijke vaardigheden
- ☐ Anders, namelijk: ____
- ☐ Het heeft mij niet veel moeite gekost op een verkiesbare plaats te komen

B. ERVARINGEN, BATEN EN KOSTEN

5.*We willen u nu een aantal vragen stellen over uw ervaringen in uw huidige functie als volksvertegenwoordiger.*

Hoe ervaart u de mate waarin:

	Als (zeer) negatief	Niet als negatief, ook niet als positief	Als (zeer) positief	Geen mening
u invloed kunt hebben op het beleid van het Waterschap?	○	○	○	○
u kunt opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen?	○	○	○	○
u opvattingen van burgers kunt vertegenwoordigen?	○	○	○	○
u een plezierige invulling kunt geven aan uw (vrije) tijd?	○	○	○	○
u uw netwerk kunt uitbreiden?	○	○	○	○
u uw eigen talenten kunt inzetten en verder ontwikkelen?	○	○	○	○
uw functie als volksvertegenwoordiger kan dienen als opstap voor een loopbaan in de politiek?	○	○	○	○
u het bestuur kunt controleren?	○	○	○	○
u kunt opereren in de politieke arena ('het politieke spel')	○	○	○	○

6. *En hoe ervaart u in uw functie:*

	Als (zeer) negatief	Niet als negatief, ook niet als positief	Als (zeer) positief	Geen mening
De maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger?	◯	◯	◯	◯
De duidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden?	◯	◯	◯	◯
Uw eigen geschiktheid voor het werk?	◯	◯	◯	◯
De waardering die u krijgt voor het werk?	◯	◯	◯	◯
Het aantal uren vergaderen?	◯	◯	◯	◯
De aandacht van de media?	◯	◯	◯	◯

7. *En de:*

	Als (veel) te weinig	Niet te weinig, ook niet te veel	Als (veel) te veel	Geen mening
Werkdruk/tijdsbelasting?	◯	◯	◯	◯
Financiële vergoeding?	◯	◯	◯	◯

8. **Ervaart u in uw werk als volksvertegenwoordiger een zware verantwoordelijkheid voor de belangen van burgers?**

- ◯ (Zeker) niet
- ◯ Neutraal
- ◯ (Zeker) wel
- ◯ Geen mening

9. *Hoe ervaart u bij uw werkzaamheden als volksvertegenwoordiger de gegeven ondersteuning van en stimulering door:*

	(Zeer) slecht	Niet slecht, ook niet goed	(Zeer) goed	Geen mening	Niet van toepassing, want geen ondersteuning gehad
Ambtenaren	☐	☐	☐	☐	☐
Fractie-assistenten	☐	☐	☐	☐	☐
Collega-fractieleden	☐	☐	☐	☐	☐
Dijkgraaf / voorzitter van het waterschap	☐	☐	☐	☐	☐
Leden van het Dagelijks bestuur	☐	☐	☐	☐	☐
Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)	☐	☐	☐	☐	☐
Griffie	☐	☐	☐	☐	☐
Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt	☐	☐	☐	☐	☐
Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt	☐	☐	☐	☐	☐

10. **Welke personen/instanties zijn het best in staat om met *meer* ondersteuning de werkdruk in uw functie te verminderen?**

Maximaal 3 antwoorden:

- ☐ Ambtenaren
- ☐ Fractie-assistenten
- ☐ Collega-fractieleden
- ☐ Dijkgraaf / voorzitter van het waterschap
- ☐ Leden van het Dagelijks bestuur
- ☐ Externen (mensen van buiten de politiek/ambtelijk apparaat)
- ☐ Griffie
- ☐ Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigt
- ☐ Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigt
- ☐ Wat betreft de werkdruk heb ik geen behoefte aan meer ondersteuning

11. **Aan welke soort ondersteuning heeft u in uw functie vooral behoefte?**

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Samenvatten en duiden van beleidsinformatie (raadsstukken, beleidsvoorstellen)
- ☐ Informatie over beleidsonderwerpen
- ☐ Informatie over procedures, taken en bevoegdheden
- ☐ Training en coaching in politieke/bestuurlijke vaardigheden
- ☐ Organisatie van vermindering van de vergaderdruk
- ☐ Anders, namelijk: ______

12. *Kunt u aangeven in welke mate de volgende onderdelen van de bestuurscultuur in uw werk als volksvertegenwoordiger aanwezig of afwezig zijn?*

	(Sterk) aanwezig	Neutraal	(Sterk) afwezig	Geen mening
Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)	○	○	○	○
Integer handelen	○	○	○	○
Transparant handelen	○	○	○	○
Respecteren van minderheidsstandpunten	○	○	○	○
Onderling vertrouwen	○	○	○	○
Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)	○	○	○	○
Resultaatgerichtheid	○	○	○	○

13. **Wat is uw algemene oordeel over de bestuurscultuur in uw werk binnen uw waterschap als volksvertegenwoordiger?**

- (Zeer) negatief
- Niet negatief, ook niet positief
- (Zeer) positief
- Geen mening

C. ALGEHELE WAARDERING

14. *Hoeveel voldoening geeft de uitoefening van de volgende taken u als volksvertegenwoordiger:*

	(Zeer) veel voldoening	Neutraal	(Zeer) weinig voldoening	Geen mening
Kaders stellen voor het beleid	○	○	○	○
Controleren van bestuurders	○	○	○	○
Vertegenwoordigen van burgers	○	○	○	○

15. *Hoeveel voldoening geven de volgende activiteiten u in uw werk als volksvertegenwoordiger?*

	(Zeer) veel voldoening	Neutraal	(Zeer) weinig voldoening	Geen mening
Plenaire vergaderingen	○	○	○	○
Fractievergaderingen	○	○	○	○
Commissievergaderingen	○	○	○	○
Lezen van stukken	○	○	○	○
Informatie verzamelen	○	○	○	○
Contacten met burgers	○	○	○	○
Contacten met bestuurders	○	○	○	○
Contacten met maatschappelijke organisaties	○	○	○	○
Contacten met partijleden	○	○	○	○

16. *In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen:*

	(Helemaal) mee oneens	Niet mee oneens, ook niet mee eens	(Helemaal) mee eens	Geen mening
Ik vind mijn werk als volksvertegenwoordiger waardevol.	○	○	○	○
Achteraf gezien had ik de functie als volksvertegenwoordiger niet moeten aanvaarden.	○	○	○	○

17. *In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen:*

Wat vindt u het meest <u>positieve</u> aspect van uw huidige werk als volksvertegenwoordiger?

○ [ ]

○ Weet niet

18. **Wat vindt u het meest <u>negatieve</u> aspect van uw huidige werk als volksvertegenwoordiger?**

○ [ ]

○ Weet niet

19. *In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:*

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens, ook niet mee oneens	Mee eens	Sterk mee eens	Geen mening
'De (sociale) media maken het werk van lokale volksvertegenwoordigers minder aantrekkelijk'	○	○	○	○	○	○
'De (sociale) media zorgen ervoor dat capabele mensen zich minder vaak verkiesbaar stellen voor de functie van lokale volksvertegenwoordiger'	○	○	○	○	○	○

19.1. **Kunt u toelichten op welke manier de huidige (sociale) media het werk van een lokaal volksvertegenwoordiger minder aantrekkelijk maken. Wat kunnen lokale volksvertegenwoordigers hier eventueel zelf aan veranderen?**

○ [ ]

○ Weet niet

20. **Alles bij elkaar genomen, hoe waardeert u op dit moment *de bestuurskracht* van de volksvertegenwoordiging waarin u werkt?**

○ Als (zeer) negatief

○ Niet als positief, ook niet als negatief

○ Als (zeer) positief

○ Geen mening

21. **Welk van de volgende twee rollen van een lid van het Algemeen Bestuur spreekt u meer aan?**

○ De rol van volksvertegenwoordiger

○ De rol van ambassadeur van de waterschappen

○ Ik heb geen voorkeur

○ Geen idee / geen mening

D. LOYALITEIT EN GEDRAG

22. *In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?*

	(Helemaal) mee oneens	Niet mee eens, ook niet mee oneens	(Helemaal) mee eens	Geen mening
Ik ben trots op mijn werk als volksvertegenwoordiger.	◯	◯	◯	◯
Ik vertel aan vrienden en familie positief over mijn werk als volksvertegenwoordiger.	◯	◯	◯	◯
Ik raad vrienden of familie aan om ook volksvertegenwoordiger te worden.	◯	◯	◯	◯

23. **Gaat u zich bij toekomstige verkiezingen kandidaat stellen voor een verkiesbare plaats voor het Algemeen Bestuur van Waterschappen?**

- ◯ (Zeker) niet
- ◯ Waarschijnlijk niet
- ◯ Misschien wel, misschien niet
- ◯ Waarschijnlijk wel
- ◯ (Zeker) wel
- ◯ Geen mening

24. **Welke kanalen zouden volgens u *<u>meer dan nu</u>* moeten worden ingezet om mensen enthousiast te maken voor het ambt van volksvertegenwoordiger?**

Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3. Plaats nummer 1 bij het belangrijkste kanaal, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Directe benadering van partijleden
- [ ] Partijbijeenkomsten
- [ ] Bijeenkomsten met burgers (denk aan thema- of inspraakavonden)
- [ ] Burgers een dag laten meekijken wat het werk van volksvertegenwoordigers inhoudt
- [ ] Gesprekken op straat
- [ ] Buurthuizen of verenigingen
- [ ] Via eigen netwerk van volksvertegenwoordigers
- [ ] Kranten, radio, televisie
- [ ] Sociale media
- [ ] Voorlichting/onderwijs op scholen/universiteiten
- [ ] Talent scouting bij bedrijven/verenigingen
- [ ] Anders, namelijk: [ ]

25. *In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling?*

Een werknemer die ook volksvertegenwoordiger is geweest, is meer waard voor zijn werkgever.

- ○ (Sterk) mee eens
- ○ Niet mee eens, ook niet mee oneens
- ○ (Sterk) mee oneens
- ○ Geen mening

E. ACHTERGRONDVRAGEN

26. *Ten slotte willen we u een aantal algemene vragen stellen. Deze gegevens worden gebruikt om na te gaan of er verschillen zijn tussen verschillende groepen volksvertegenwoordigers.*

Wat is uw leeftijd?

- ( ) [ ] Jaar

27. **Heeft u op dit moment naast uw functie als volksvertegenwoordiger een betaalde baan?**

- ( ) Ja
- ( ) Nee, ik heb geen betaalde baan

28. **Hoeveel uur per week werkt u in een andere betaalde baan?**

- ( ) [ ] uur per week

29. *Welke van de volgende functies heeft u nu als volksvertegenwoordiger?*

	Ja	Nee
Fractievoorzitter	( )	( )
Commissievoorzitter	( )	( )

30. **Heeft u in uw politieke loopbaan als volksvertegenwoordiger zowel deel uitgemaakt van een coalitiepartij als van een oppositiepartij?**

- ( ) Ja, zowel van een coalitie- als een oppositiepartij
- ( ) Nee, dit is niet het geval

31. **Hoeveel jaar bent u, in uw politieke loopbaan, als lokale volksvertegenwoordiger actief?**

- ( ) [ ] Jaar

32. **Wat is uw hoogst behaalde opleiding?**

- Basisonderwijs
- VMBO/ MBO-1/2
- HAVO/VWO
- MBO-3/4
- HBO
- WO
- Anders

33. **Wat betreft uw identiteit, hoe ziet u zich zelf?**

- Als een Nederlander
- Zowel als een Nederlander als iemand van een andere nationaliteit
- Meer als iemand van een andere nationaliteit

Bijlage VIII - Vragenlijst uitgetreden raadsleden (UR)

A. VERWACHTINGEN VAN HET AMBT

1.*Allereerst willen we u enkele vragen stellen over de verwachtingen en overwegingen die u had* ***voordat*** *u uw functie als lokale volksvertegenwoordiger aanvaardde. Indien u meerdere keren lokale volksvertegenwoordiger bent geweest, gaat u dan uit van de meest recente ervaring (periode).*

Welke van de volgende redenen en overwegingen *stimuleerden* u destijds om u verkiesbaar te stellen?

Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke redenen en overwegingen. Plaats nummer 1 bij de belangrijkste reden en overweging, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- ☐ Uitvoeren van mijn politieke ideeën
- ☐ Uitbreiden van mijn netwerk
- ☐ Een plezierige invulling geven aan mijn (vrije) tijd
- ☐ Een bijdrage leveren aan de samenleving
- ☐ Waardering krijgen voor het werk
- ☐ Opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen
- ☐ Een loopbaan in de politiek
- ☐ Opvattingen van burgers vertegenwoordigen
- ☐ Mijn talenten inzetten en verder ontwikkelen
- ☐ Controleren van het bestuur
- ☐ Financiële vergoeding voor het werk
- ☐ Gevoel van verplichting aan mijn partij
- ☐ Iets veranderen op een bepaald onderwerp
- ☐ Op aandrang van anderen
- ☐ Anders, namelijk: ☐

2. **Welke van de volgende redenen en overwegingen deden u destijds *twijfelen* of u zich wel verkiesbaar wilde stellen?**

Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke redenen en overwegingen. Plaats nummer 1 bij de belangrijkste reden en overweging, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Te weinig maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger
- [ ] Twijfels over de mogelijkheid het beleid te beïnvloeden
- [ ] Onduidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden
- [ ] Onzekerheid over de eigen geschiktheid
- [ ] Kritische houding van burgers
- [ ] Verbale of fysieke agressie van burgers
- [ ] Negatieve aandacht van de media
- [ ] Te weinig binding met een politieke partij
- [ ] Hoge tijdsbelasting/werkdruk
- [ ] Lage financiële vergoeding
- [ ] Mijn leeftijd (te jong of te oud)
- [ ] Mijn gezondheid
- [ ] Het aantal uren vergaderen
- [ ] De politieke arena (‘het politieke spel’)
- [ ] Anders, namelijk: ____
- [ ] Er waren geen redenen / overwegingen die mij deden twijfelen

3. **Hoe moeilijk was het voor u om op een verkiesbare plaats op de kieslijst te komen?**

- ○ (Zeer) moeilijk
- ○ Niet moeilijk, ook niet gemakkelijk
- ○ (Zeer) gemakkelijk
- ○ Geen mening

4. **Wat heeft u veel moeite gekost voordat u op een verkiesbare plaats op de kieslijst was gekomen?**

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Concurrentie met andere kandidaten
- ☐ Tijd besteden aan partij-activiteiten
- ☐ Tijd besteden aan netwerken
- ☐ Kennis verkrijgen over de lokale politiek
- ☐ Ontwikkelen van politieke/bestuurlijke vaardigheden
- ☐ Anders, namelijk: ______
- ☐ Het heeft mij niet veel moeite gekost op een verkiesbare plaats te komen

B. ERVARINGEN, BATEN EN KOSTEN

5. *We willen u nu een aantal vragen stellen over uw ervaringen als ex-volksvertegenwoordiger. Hoe beoordeelde u de volgende aspecten van uw aanstelling als volksvertegenwoordiger? De mate waarin:*

	Als (zeer) negatief	Niet als negatief, ook niet als positief	Als (zeer) positief	Geen mening
u invloed kon hebben op het beleid van de gemeente?	○	○	○	○
u kon opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen?	○	○	○	○
u opvattingen van burgers kon vertegenwoordigen?	○	○	○	○
u een plezierige invulling kon geven aan uw (vrije) tijd?	○	○	○	○
u uw netwerk kon uitbreiden?	○	○	○	○
u uw eigen talenten kon inzetten en verder ontwikkelen?	○	○	○	○
uw functie als volksvertegenwoordiger kon dienen als opstap voor een loopbaan in de politiek?	○	○	○	○
u het bestuur kon controleren?	○	○	○	○

u kon opereren in de politieke arena ('het politieke spel')	◯	◯	◯	◯

6. *En hoe ervoer u:*

	Als (zeer) negatief	Niet als negatief, ook niet als positief	Als (zeer) positief	Geen mening
De maatschappelijke waardering van het ambt van volksvertegenwoordiger?	◯	◯	◯	◯
De duidelijkheid over de eigen taken en bevoegdheden?	◯	◯	◯	◯
Uw eigen geschiktheid voor het werk?	◯	◯	◯	◯
De waardering die u kreeg voor het werk?	◯	◯	◯	◯
Het aantal uren vergaderen?	◯	◯	◯	◯
De aandacht van de media?	◯	◯	◯	◯

7. *En de:*

	Als (veel) te weinig	Niet te weinig, ook niet te veel	Als (veel) te veel	Geen mening
Werkdruk/tijdsbelasting?	◯	◯	◯	◯
Financiële vergoeding?	◯	◯	◯	◯

8. **Ervoer u in uw werk als volksvertegenwoordiger een zware verantwoordelijkheid voor de belangen van burgers?**

- ◯ (Zeker) niet
- ◯ Neutraal
- ◯ (Zeker) wel
- ◯ Geen mening

9. *Hoe ervoer u bij uw werkzaamheden als volksvertegenwoordiger de ondersteuning van en stimulering door:*

	(Zeer) slecht	Niet slecht, ook niet goed	(Zeer) goed	Geen mening	Niet van toepassing, want geen ondersteuning gehad
Ambtenaren	○	○	○	○	○
Fractie-assistenten	○	○	○	○	○
Collega-fractieleden	○	○	○	○	○
De burgemeester	○	○	○	○	○
Wethouders	○	○	○	○	○
Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)	○	○	○	○	○
Griffie	○	○	○	○	○
Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigde	○	○	○	○	○
Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigde	○	○	○	○	○

10. **Welke personen/instanties waren het meest in staat om met *meer* ondersteuning de werkdruk in uw functie te verminderen?** *(Maximaal 3 antwoorden)*

- ☐ Ambtenaren
- ☐ Fractie-assistenten
- ☐ Collega-fractieleden
- ☐ De burgemeester
- ☐ Wethouders
- ☐ Externen (mensen van buiten de politiek/ambtelijk apparaat)
- ☐ Griffie
- ☐ Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die u vertegenwoordigde
- ☐ Landelijke bureau van de politieke partij die u vertegenwoordigde
- ☐ Wat betreft de werkdruk had ik geen behoefte aan meer ondersteuning

11. **Aan welke soort ondersteuning had u in uw functie vooral behoefte?**

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Samenvatten en duiden van beleidsinformatie (raadsstukken, beleidsvoorstellen)
- ☐ Informatie over beleidsonderwerpen
- ☐ Informatie over procedures, taken en bevoegdheden
- ☐ Training en coaching in politieke/bestuurlijke vaardigheden
- ☐ Organisatie van vermindering van de vergaderdruk
- ☐ Anders, namelijk: ____

12. *Kunt u aangeven in welke mate de volgende onderdelen van de bestuurscultuur in uw werk als volksvertegenwoordiger aanwezig of afwezig waren?*

	(Sterk) aanwezig	Neutraal	(Sterk) afwezig	Geen mening
Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)	○	○	○	○
Integer handelen	○	○	○	○
Transparant handelen	○	○	○	○
Respecteren van minderheidsstandpunten	○	○	○	○
Onderling vertrouwen	○	○	○	○
Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)	○	○	○	○
Resultaatgerichtheid	○	○	○	○

13. **Wat is uw algemene oordeel over de bestuurscultuur die er in uw werk binnen uw gemeente als volksvertegenwoordiger heerste?**

- ○ (Zeer) negatief
- ○ Niet negatief, ook niet positief
- ○ (Zeer) positief
- ○ Geen mening

C. ALGEHELE WAARDERING

14. *Hoeveel voldoening gaf de uitoefening van de volgende taken u als volksvertegenwoordiger:*

	(Zeer) veel voldoening	Neutraal	(Zeer) weinig voldoening	Geen mening
Kaders stellen voor het beleid	○	○	○	○
Controleren van bestuurders	○	○	○	○
Vertegenwoordigen van burgers	○	○	○	○

15. *Hoeveel voldoening gaven de volgende activiteiten u in uw werk als volksvertegenwoordiger?*

	(Zeer) veel voldoening	Neutraal	(Zeer) weinig voldoening	Geen mening
Plenaire vergaderingen	○	○	○	○
Fractievergaderingen	○	○	○	○
Commissievergaderingen	○	○	○	○
Lezen van stukken	○	○	○	○
Informatie verzamelen	○	○	○	○
Contacten met burgers	○	○	○	○
Contacten met bestuurders	○	○	○	○
Contacten met maatschappelijke organisaties	○	○	○	○
Contacten met partijleden	○	○	○	○

16. **Achteraf gezien: wat vindt u het meest *positieve* aspect van uw werk als volksvertegenwoordiger?**

Weet niet

17. **Achteraf gezien, wat vindt u het meest *negatieve* aspect van uw werk als volksvertegenwoordiger?**

Weet niet

18. *In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:*

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens, ook niet mee oneens	Mee eens	Sterk mee eens	Geen mening
De (sociale) media maken het werk van lokale volksvertegenwoordigers minder aantrekkelijk.						
De (sociale) media zorgen ervoor dat capabele mensen zich minder vaak verkiesbaar stellen voor de functie van lokale volksvertegenwoordiger.						

18.1. **Kunt u toelichten op welke manier de huidige (sociale) media het werk van een lokale volksvertegenwoordiger minder aantrekkelijk maken. Wat kunnen lokale volksvertegenwoordigers hier eventueel zelf aan veranderen?**

Weet niet

19. **Alles bij elkaar genomen, hoe waardeert u achteraf bekeken *__de bestuurskracht__* van de volksvertegenwoordiging in uw gemeente?**

- Als (zeer) negatief
- Niet als positief, ook niet als negatief
- Als (zeer) positief
- Geen mening

D. LOYALITEIT EN GEDRAG

20. *In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?*

	(Helemaal) mee oneens	Niet mee eens, ook niet mee oneens	(Helemaal) mee eens	Geen mening
Ik was trots op mijn werk als volksvertegenwoordiger.	○	○	○	○
Ik vertel aan vrienden en familie positief over mijn toenmalige werk als volksvertegenwoordiger.	○	○	○	○
Ik raad vrienden of familie aan om ook volksvertegenwoordiger te worden.	○	○	○	○

21. **Welke kanalen zouden volgens u *meer dan nu* moeten worden ingezet om mensen enthousiast te maken voor het ambt van volksvertegenwoordiger?**
Maximaal 3 antwoorden:

Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3. Plaats nummer 1 bij de meest belangrijke, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Directe benadering van partijleden
- [ ] Partijbijeenkomsten
- [ ] Bijeenkomsten met burgers (denk aan thema- of inspraakavonden)
- [ ] Burgers een dag laten meekijken wat het werk van volksvertegenwoordigers inhoudt
- [ ] Gesprekken op straat
- [ ] Buurthuizen of verenigingen
- [ ] Via eigen netwerk van volksvertegenwoordigers
- [ ] Kranten, radio, televisie
- [ ] Sociale media
- [ ] Voorlichting/onderwijs op scholen/universiteiten
- [ ] Talent scouting bij bedrijven/verenigingen
- [ ] Anders, namelijk: ______

22. **Kunt u aangeven welke van de volgende *politieke/bestuurlijke redenen* een belangrijke rol speelden om uw functie als volksvertegenwoordiger niet voort te zetten?** *Maximaal 3 antwoorden:*
Selecteer de top 3. Plaats nummer 1 bij de belangrijkste politieke/bestuurlijke reden, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Negatieve waardering/kritiek van burgers/media
- [ ] Slechte relatie met de eigen partij/andere fractieleden
- [ ] Slechte relatie met College van B&W
- [ ] Gebrek aan ondersteuning bij het werk
- [ ] Te weinig invloed in de raad/fractie
- [ ] Te weinig resultaten kunnen bereiken
- [ ] Trage besluitvorming/teveel details/bureaucratisch
- [ ] De bestuurscultuur sprak mij niet aan
- [ ] Te veel vergaderen
- [ ] Door de partij niet of te laag geplaatst op de kieslijst
- [ ] Anders, namelijk: ______
- [ ] Er waren geen politieke/bestuurlijke redenen

23. **Kunt u aangeven welke van de volgende *__persoonlijke redenen__* een belangrijke rol speelden om uw functie als volksvertegenwoordiger niet voort te zetten?**
Maximaal 3 antwoorden:
Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3. Plaats nummer 1 bij de belangrijkste persoonlijke reden en overweging, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Moeilijk te combineren met een andere baan
- [ ] Meer tijd besteden aan gezin/partner
- [ ] Gezondheid
- [ ] Leeftijd/pensioen
- [ ] Lang genoeg gedaan/ geen zin meer in/ geen uitdaging meer
- [ ] Verhuizing
- [ ] Hoge werkdruk / tijdsbelasting
- [ ] Een andere functie in de politiek
- [ ] Een andere persoonlijke reden
- [ ] Er waren geen persoonlijke redenen

24. **Hoe groot is de kans dat u zich bij toekomstige verkiezingen weer kandidaat zult stellen voor een verkiesbare plaats voor de gemeenteraad?**

- ○ (Zeker) niet
- ○ Waarschijnlijk niet
- ○ Misschien wel, misschien niet
- ○ Waarschijnlijk wel
- ○ (Zeker) wel
- ○ Geen mening

25. *In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling?*

‘Een werknemer die ook volksvertegenwoordiger is geweest, is meer waard voor zijn werkgever’

- ○ (Sterk) mee eens
- ○ Niet mee eens, ook niet mee oneens
- ○ (Sterk) mee oneens
- ○ Geen mening

E. ACHTERGRONDVRAGEN

26.*Ten slotte willen we u een aantal algemene vragen stellen. Deze gegevens worden gebruikt om na te gaan of er verschillen zijn tussen verschillende groepen volksvertegenwoordigers.*

Wat is uw leeftijd?

◉ [ ] jaar

27. **Had u naast uw functie als volksvertegenwoordiger een betaalde baan?**

○ Ja

○ Nee, ik had geen betaalde baan

28. **Hoeveel uur per week werkte u in een andere betaalde baan?**

◉ [ ] uur per week

29. *Welke van de volgende functies heeft u als volksvertegenwoordiger bekleed?*

	Ja	Nee
Fractievoorzitter	○	○
Commissievoorzitter	○	○

30. **Heeft u in uw politieke loopbaan als volksvertegenwoordiger zowel deel uitgemaakt van een coalitiepartij als van een oppositiepartij?**

○ Ja, zowel van een coalitie- als een oppositiepartij

○ Nee, dit was niet het geval

31. **Hoeveel jaar was u, in uw politieke loopbaan, als lokale volksvertegenwoordiger actief?**

◉ [ ] jaar

32. **Op welke beleidsterreinen was u werkzaam als volksvertegenwoordiger?**

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Economie en werk
- ☐ Verkeer en vervoer
- ☐ Wonen en bouwen
- ☐ Vestigingsklimaat en economische ontwikkeling
- ☐ Zorg
- ☐ Leefbaarheid
- ☐ Veiligheid
- ☐ Onderwijs
- ☐ Religieus geïnspireerde of ethische zaken
- ☐ Sport en recreatie
- ☐ Cultuur
- ☐ Milieu
- ☐ Natuur en landschap
- ☐ Diversiteit en emancipatie
- ☐ Armoede
- ☐ Bestuurlijke vernieuwing
- ☐ Kleine kernenbeleid (kleine dorpen)
- ☐ Ruimtelijke ordening

33. **Wat is uw hoogst behaalde opleiding?**

- ○ Basisonderwijs
- ○ VMBO/ MBO-1/2
- ○ HAVO/VWO
- ○ MBO-3/4
- ○ HBO
- ○ WO
- ○ Anders

34. **Wat betreft uw identiteit, hoe ziet u zich zelf?**

- ○ Als een Nederlander
- ○ Zowel als een Nederlander als iemand van een andere nationaliteit
- ○ Meer als iemand van een andere nationaliteit

Bijlage IX - Vragenlijst wethouders (W)

A. VERWACHTINGEN VAN HET AMBT

1. *Mensen werken vanuit verschillende motieven als volksvertegenwoordiger. Als u kijkt naar de volksvertegenwoordigers in uw gemeente, wat is dan uw oordeel over het aantal mensen dat zich in hun werk* ***voornamelijk*** *laat leiden door de volgende motieven. Vindt u dat daar te veel of te weinig mensen van zijn?*

Het aantal mensen dat:

	(Veel) te veel	(Ongeveer) voldoende	(Veel) te weinig	Geen idee	Geen mening
Voornamelijk opkomt voor het algemeen belang.	○	○	○	○	○
Voornamelijk opkomt voor de belangen van bepaalde groepen mensen.	○	○	○	○	○

2. *En het aantal mensen dat:*

	(Veel) te veel	Dit aantal is geen probleem	Geen idee	Geen mening
Voornamelijk wil werken aan de eigen ontwikkeling (carrière, netwerk) .	○	○	○	○
Voornamelijk een financiële vergoeding wil ontvangen.	○	○	○	○

B. ERVARINGEN, BATEN EN KOSTEN

3. *We willen u nu een aantal vragen stellen over wat volksvertegenwoordigers kunnen bereiken in uw gemeente.*

Wat vindt u van de mate waarin volksvertegenwoordigers in uw gemeente:

	In (zeer) geringe mate	Neutraal	In (zeer) sterke mate	Geen mening
invloed kunnen hebben op het beleid van uw gemeente?	○	○	○	○
kunnen opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen?	○	○	○	○
de opvattingen van burgers kunnen vertegenwoordigen?	○	○	○	○
het bestuur kunnen controleren?	○	○	○	○

4. **Wat vindt u van de werkdruk/tijdsbelasting die volksvertegenwoordigers hebben in uw gemeente?**

○ (Veel) te weinig
○ Niet te weinig, ook niet te veel
○ (Veel) te veel
○ Geen mening

5. *Hoe beoordeelt u het functioneren van volksvertegenwoordigers in uw gemeente op de volgende aspecten van het werk?*

	Als slecht	Als onvoldoende	Als matig	Als voldoende	Als goed	Geen mening
Efficiënt vergaderen	○	○	○	○	○	○
Debatteren in plenaire vergaderingen	○	○	○	○	○	○
Besluitvaardigheid	○	○	○	○	○	○
Inzet en aanwezigheid	○	○	○	○	○	○
Kennis over beleidsonderwerpen	○	○	○	○	○	○
Kennis van wat leeft onder de bevolking	○	○	○	○	○	○

6. **Welke personen/instanties zijn volgens u het best in staat om met *meer* ondersteuning de werkdruk van volksvertegenwoordigers in uw gemeente te verminderen?**

Maximaal 3 antwoorden:

- ☐ Ambtenaren
- ☐ Fractie-assistenten
- ☐ Collega-fractieleden
- ☐ De burgemeester
- ☐ Wethouders
- ☐ Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)
- ☐ Griffie
- ☐ Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die zij vertegenwoordigen
- ☐ Landelijke bureau van de politieke partij die zij vertegenwoordigen
- ☐ Wat betreft de werkdruk is meer ondersteuning niet nodig

7. **Welke extra ondersteuning hebben volksvertegenwoordigers, volgens u, in uw gemeente vooral nodig?**

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Samenvatten en duiden van beleidsinformatie (raadsstukken, beleidsvoorstellen)
- ☐ Informatie over beleidsonderwerpen
- ☐ Informatie over procedures, taken en bevoegdheden
- ☐ Training en coaching in politieke/bestuurlijke vaardigheden
- ☐ Organisatie van vermindering van de vergaderdruk
- ☐ Anders, namelijk:
- ☐ Extra ondersteuning is niet nodig

8. **Kunt u nog toelichten welke soorten ondersteuning met name de kwaliteit van het functioneren van volksvertegenwoordigers van uw gemeente kunnen verhogen?**

- ○
- ○ Weet niet

9. **Hoe kunnen volksvertegenwoordigers van gemeenteraden er zelf voor zorgen dat hun aanzien bij burgers positiever wordt?**

- ○
- ○ Weet niet

10. *Hoe waardeert u de volgende onderdelen van de bestuurscultuur van volksvertegenwoordigers in uw gemeente? Kunt u aangeven of deze onderdelen aanwezig of afwezig zijn.*

	(Sterk) aanwezig	Neutraal	(Sterk) afwezig	Geen mening
Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)	○	○	○	○
Integer handelen	○	○	○	○
Transparant handelen	○	○	○	○
Respecteren van minderheidsstandpunten	○	○	○	○
Onderling vertrouwen	○	○	○	○
Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)	○	○	○	○
Resultaatgerichtheid	○	○	○	○

C. ALGEHELE WAARDERING

11. *Hoe tevreden of ontevreden bent u met de manier waarop volksvertegenwoordigers in uw gemeente de volgende hoofdtaken uitoefenen?*

	(Zeer) ontevreden	Niet ontevreden, ook niet tevreden	(Zeer) tevreden	Geen mening
Kaders stellen voor het beleid	○	○	○	○
Controleren van bestuurders	○	○	○	○
Vertegenwoordigen van burgers	○	○	○	○

12. *In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:*

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens, ook niet mee oneens	Mee eens	Sterk mee eens	Geen mening
De (sociale) media maken het werk van lokale volksvertegenwoordigers minder aantrekkelijk.	○	○	○	○	○	○
De (sociale) media zorgen ervoor dat capabele mensen zich minder vaak verkiesbaar stellen voor de functie van lokale volksvertegenwoordiger.	○	○	○	○	○	○

12.1. **Kunt u toelichten op welke manier de huidige (sociale) media het werk van een lokale volksvertegenwoordiger minder aantrekkelijk maken. Wat kunnen lokale volksvertegenwoordigers hier eventueel zelf aan veranderen?**

○ [ ]

○ Weet niet

13. **Heeft u verder nog ideeën hoe volksvertegenwoordigers van gemeenten er zelf voor kunnen zorgen dat zij meer plezier beleven aan hun werk? (Uiteraard zonder dat daarbij de kwaliteit van hun werk minder wordt).**

○ [ ]

○ Weet niet

D. REKRUTERING

14. **Welke kanalen zouden volgens u _meer dan nu_ moeten worden ingezet om mensen enthousiast te maken voor het ambt van volksvertegenwoordiger?** *Maximaal 3 antwoorden. Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke kanalen. Plaats nummer 1 bij het belangrijkste kanaal, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.*

- [ ] Directe benadering van partijleden
- [ ] Partijbijeenkomsten
- [ ] Bijeenkomsten met burgers (denk aan thema- of inspraakavonden)
- [ ] Burgers een dag laten meekijken wat het werk van volksvertegenwoordigers inhoudt
- [ ] Gesprekken op straat
- [ ] Buurthuizen of verenigingen
- [ ] Via eigen netwerk van volksvertegenwoordigers
- [ ] Kranten, radio, televisie
- [ ] Sociale media
- [ ] Voorlichting/onderwijs op scholen/universiteiten
- [ ] Talent scouting bij bedrijven/verenigingen
- [ ] Anders, namelijk:

15. *In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling?*

Een werknemer die ook volksvertegenwoordiger is geweest, is meer waard voor zijn werkgever.

- ○ (Sterk) mee eens
- ○ Niet mee eens, ook niet mee oneens
- ○ (Sterk) mee oneens
- ○ Geen mening

Bijlage X - Vragenlijst DB-leden Waterschap (DB)

A. VERWACHTINGEN VAN HET AMBT

1. *Mensen werken vanuit verschillende motieven als volksvertegenwoordiger. Als u kijkt naar de volksvertegenwoordigers in uw waterschap, wat is dan uw oordeel over het aantal mensen dat zich in hun werk **voornamelijk** laat leiden door de volgende motieven. Vindt u dat daar te veel of te weinig mensen van zijn?*

Het aantal mensen dat:

	(Veel) te veel	(Ongeveer) voldoende	(Veel) te weinig	Geen idee	Geen mening
Voornamelijk opkomt voor het algemeen belang.	○	○	○	○	○
Voornamelijk opkomt voor de belangen van bepaalde groepen mensen.	○	○	○	○	○

2. *En het aantal mensen dat:*

	(Veel) te veel	Dit aantal is geen probleem	Geen idee	Geen mening
Voornamelijk wil werken aan de eigen ontwikkeling (carrière, netwerk) .	○	○	○	○
Voornamelijk een financiële vergoeding wil ontvangen.	○	○	○	○

B. ERVARINGEN, BATEN EN KOSTEN

3. *We willen u nu een aantal vragen stellen over wat volksvertegenwoordigers kunnen bereiken in uw waterschap.*

Wat vindt u van de mate waarin volksvertegenwoordigers in uw waterschap:

	In (zeer) geringe mate	Neutraal	In (zeer) sterke mate	Geen mening
invloed kunnen hebben op het beleid van uw waterschap?	○	○	○	○
kunnen opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen?	○	○	○	○
de opvattingen van burgers kunnen vertegenwoordigen?	○	○	○	○
het bestuur kunnen controleren?	○	○	○	○

4. **Wat vindt u van de werkdruk/tijdsbelasting die volksvertegenwoordigers hebben in uw waterschap?**

- ○ (Veel) te weinig
- ○ Niet te weinig, ook niet te veel
- ○ (Veel) te veel
- ○ Geen mening

5. *Hoe beoordeelt u het functioneren van volksvertegenwoordigers in uw waterschap op de volgende aspecten van het werk?*

	Als slecht	Als onvoldoende	Als matig	Als voldoende	Als goed	Geen mening
Efficiënt vergaderen	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Debatteren in plenaire vergaderingen	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Besluitvaardigheid	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Inzet en aanwezigheid	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Kennis over beleidsonderwerpen	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Kennis van wat leeft onder de bevolking	◯	◯	◯	◯	◯	◯

6. **Welke personen/instanties zijn volgens u het best in staat om met *meer* ondersteuning de werkdruk van volksvertegenwoordigers in uw waterschap te verminderen?**

Maximaal 3 antwoorden:

- ☐ Ambtenaren
- ☐ Fractie-assistenten
- ☐ Collega-fractieleden
- ☐ Dijkgraaf/voorzitter van het waterschap
- ☐ Leden van het Dagelijks Bestuur
- ☐ Externen (mensen van buiten de politiek/het ambtelijk apparaat)
- ☐ Griffie
- ☐ Plaatselijke afdeling(en) van de politieke partij die zij vertegenwoordigen
- ☐ Landelijke bureau van de politieke partij die zij vertegenwoordigen
- ☐ Wat betreft de werkdruk is meer ondersteuning niet nodig

7. **Welke extra ondersteuning hebben volksvertegenwoordigers, volgens u, in uw waterschap vooral nodig?**

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Samenvatten en duiden van beleidsinformatie (raadsstukken, beleidsvoorstellen)
- ☐ Informatie over beleidsonderwerpen
- ☐ Informatie over procedures, taken en bevoegdheden
- ☐ Training en coaching in politieke/bestuurlijke vaardigheden
- ☐ Organisatie van vermindering van de vergaderdruk
- ☐ Anders, namelijk: ______
- ☐ Extra ondersteuning is niet nodig

8. **Kunt u nog toelichten welke soorten ondersteuning met name de kwaliteit van het functioneren van volksvertegenwoordigers van uw waterschap kunnen verhogen?**

- ○ ______
- ○ Weet niet

9. **Hoe kunnen volksvertegenwoordigers van waterschappen er zelf voor zorgen dat hun aanzien bij burgers positiever wordt?**

- ○ ______
- ○ Weet niet

10. *Hoe waardeert u de volgende onderdelen van de bestuurscultuur van volksvertegenwoordigers in uw waterschap? Kunt u aangeven of deze onderdelen aanwezig of afwezig zijn.*

	(Sterk) aanwezig	Neutraal	(Sterk) afwezig	Geen mening
Collegiaal handelen (elkaar iets gunnen)	○	○	○	○
Integer handelen	○	○	○	○
Transparant handelen	○	○	○	○
Respecteren van minderheidsstandpunten	○	○	○	○
Onderling vertrouwen	○	○	○	○
Bereidheid tot compromissen sluiten (intentie er samen uit te komen)	○	○	○	○
Resultaatgerichtheid	○	○	○	○

C. ALGEHELE WAARDERING

11. *Hoe tevreden of ontevreden bent u met de manier waarop volksvertegenwoordigers in uw waterschap de volgende hoofdtaken uitoefenen?*

	(Zeer) ontevreden	Niet ontevreden, ook niet tevreden	(Zeer) tevreden	Geen mening
Kaders stellen voor het beleid	○	○	○	○
Controleren van bestuurders	○	○	○	○
Vertegenwoordigen van burgers	○	○	○	○

12. *In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:*

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens, ook niet mee oneens	Mee eens	Sterk mee eens	Geen mening
De (sociale) media maken het werk van lokale volksvertegenwoordigers minder aantrekkelijk.	○	○	○	○	○	○
De (sociale) media zorgen ervoor dat capabele mensen zich minder vaak verkiesbaar stellen voor de functie van lokale volksvertegenwoordiger.	○	○	○	○	○	○

12.1. **Kunt u toelichten op welke manier de huidige (sociale) media het werk van een lokale volksvertegenwoordiger minder aantrekkelijk maken. Wat kunnen lokale volksvertegenwoordigers hier eventueel zelf aan veranderen?**

○ Weet niet

13. **Heeft u verder nog ideeën hoe volksvertegenwoordigers (binnen het waterschap) er zelf voor kunnen zorgen dat zij meer plezier beleven aan hun werk? (Uiteraard zonder dat daarbij de kwaliteit van hun werk minder wordt).**

○ Weet niet

D. REKRUTERING

14. **Welke kanalen zouden volgens u _meer dan nu_ moeten worden ingezet om mensen enthousiast te maken voor het ambt van volksvertegenwoordiger?**

Maximaal 3 antwoorden. Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke kanalen. Plaats nummer 1 bij het belangrijkste kanaal, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3.

- [ ] Directe benadering van partijleden
- [ ] Partijbijeenkomsten
- [ ] Bijeenkomsten met burgers (denk aan thema- of inspraakavonden)
- [ ] Burgers een dag laten meekijken wat het werk van volksvertegenwoordigers inhoudt
- [ ] Gesprekken op straat
- [ ] Buurthuizen of verenigingen
- [ ] Via eigen netwerk van volksvertegenwoordigers
- [ ] Kranten, radio, televisie
- [ ] Sociale media
- [ ] Voorlichting/onderwijs op scholen/universiteiten
- [ ] Talent scouting bij bedrijven/verenigingen
- [ ] Anders, namelijk:

15. *In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling?*

Een werknemer die ook volksvertegenwoordiger is geweest, is meer waard voor zijn werkgever.

- ○ (Sterk) mee eens
- ○ Niet mee eens, ook niet mee oneens
- ○ (Sterk) mee oneens
- ○ Geen mening

16. **Leden van het Algemeen Bestuur kunnen in twee verschillende rollen werken, die van volksvertegenwoordiger en die van ambassadeur van de waterschappen. Welke rol spreekt u meer aan?**

- ○ De rol van volksvertegenwoordiger
- ○ De rol van ambassadeur van de waterschappen
- ○ Ik heb geen voorkeur
- ○ Geen idee / geen mening

Bijlage XI - Vragenlijst politiek geïnteresseerde burgers

1 Stel dat u een lokale volksvertegenwoordiger zou zijn, welke van de volgende onderdelen van het werk zouden u de *meeste voldoening* geven?

Lees aandachtig alle mogelijkheden door en selecteer de top 3 van meest belangrijke onderdelen.

Plaats nummer 1 bij het belangrijkste onderdeel, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3. De andere hokjes kunt u leeg laten.

□ Uitvoeren van mijn politieke ideeën
□ Opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen
□ Opvattingen van burgers vertegenwoordigen
□ Controleren van het bestuur
□ Een plezierige invulling geven aan mijn (vrije) tijd
□ Een bijdrage leveren aan de samenleving
□ Uitbreiden van mijn netwerk
□ Mijn talenten inzetten en verder ontwikkelen
□ Een loopbaan in de politiek
□ Financiële vergoeding voor het werk
□ Iets veranderen op een bepaald onderwerp
□ Waardering krijgen voor het werk
□ Anders, namelijk...

2 Stel dat u een lokale volksvertegenwoordiger zou zijn, van welke van de volgende *mogelijke nadelen* van dit werk zou u het meeste last hebben?
Lees alle mogelijkheden aandachtig door en selecteer de top 3 van meest belangrijke nadelen. Plaats nummer 1 bij het belangrijkste nadeel, daaropvolgend nummer 2 en tot slot nummer 3. De andere hokjes kunt u leeg laten.

□ Te weinig invloed op het beleid van de overheid
□ Te weinig maatschappelijke waardering voor lokale volksvertegenwoordigers
□ Onzekerheid of ik voldoende talent heb voor de functie
□ Onzekerheid of ik genoeg kennis/ervaring heb voor de functie
□ Kritiek van burgers
□ Kritiek van de media
□ De tijdsbelasting/werkdruk
□ Hoogte van de financiële vergoeding
□ Mijn leeftijd (te jong of te oud)
□ Mijn gezondheid
□ Het aantal uren vergaderen
□ Mijn beperkte interesse voor politieke/bestuurlijke zaken
□ Politieke spelletjes
□ Anders, namelijk...
□ Geen van deze nadelen

3 Hoe moeilijk denkt u dat het voor u zou zijn om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen voor:

3.1 de Gemeenteraad?
0 (zeer) gemakkelijk
0 niet moeilijk, ook niet gemakkelijk
0 (zeer) moeilijk
0 Geen idee

3.2 de Provinciale Staten?
0 (zeer) gemakkelijk
0 niet moeilijk, ook niet gemakkelijk
0 (zeer) moeilijk
0 Geen idee

3.3 het Waterschap?
0 (zeer) gemakkelijk
0 niet moeilijk, ook niet gemakkelijk
0 (zeer) moeilijk
0 Geen idee

4.1 Kunt u aangeven waarom u denkt dat het moeilijk voor u is om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen voor <u>de Gemeenteraad</u>?
U kunt meerdere antwoorden geven.
□ Ik heb te weinig kennis of ervaring voor zo'n functie
□ Ik heb te weinig talent voor zo'n functie
□ Ik ben geen lid van een partij / ik ben te weinig actief als partijlid
□ Ik kan te weinig tijd aan het werk besteden
□ Vanwege mijn leeftijd (te jong of te oud)
□ Vanwege mijn gezondheid
□ Er zijn andere mensen die meer kans maken op een verkiesbare plaats op de kandidatenlijst
□ Anders, namelijk...

4.1 Kunt u aangeven waarom u denkt dat het gemakkelijk voor u is om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen voor <u>de Gemeenteraad</u>?
U kunt meerdere antwoorden geven.
□ Ik heb voldoende kennis en ervaring voor zo'n functie
□ Ik heb voldoende talent voor zo'n functie
□ Ik ben actief lid van een partij
□ Ik kan genoeg tijd aan het werk besteden
□ Ik heb goede contacten met plaatselijke politici
□ Plaatselijke politici willen mij op de kieslijst hebben
□ Waar ik woon zijn weinig mensen die volksvertegenwoordiger willen worden
□ Anders, namelijk...

4.2 Kunt u aangeven waarom u denkt dat het moeilijk voor u is om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen voor de Provinciale Staten?
U kunt meerdere antwoorden geven.
□ Ik heb te weinig kennis of ervaring voor zo'n functie
□ Ik heb te weinig talent voor zo'n functie
□ Ik ben geen lid van een partij / ik ben te weinig actief als partijlid
□ Ik kan te weinig tijd aan het werk besteden
□ Vanwege mijn leeftijd (te jong of te oud)
□ Vanwege mijn gezondheid
□ Er zijn andere mensen die meer kans maken op een verkiesbare plaats op de kandidatenlijst
□ Anders, namelijk...

4.2 Kunt u aangeven waarom u denkt dat het gemakkelijk voor u is om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen voor de Provinciale Staten?
U kunt meerdere antwoorden geven.
□ Ik heb voldoende kennis en ervaring voor zo'n functie
□ Ik heb voldoende talent voor zo'n functie
□ Ik ben actief lid van een partij
□ Ik kan genoeg tijd aan het werk besteden
□ Ik heb goede contacten met plaatselijke politici
□ Plaatselijke politici willen mij op de kieslijst hebben
□ Waar ik woon zijn weinig mensen die volksvertegenwoordiger willen worden
□ Anders, namelijk...

4.3 Kunt u aangeven waarom u denkt dat het moeilijk voor u is om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen voor het Waterschap?
U kunt meerdere antwoorden geven.
□ Ik heb te weinig kennis of ervaring voor zo'n functie
□ Ik heb te weinig talent voor zo'n functie
□ Ik ben geen lid van een partij / ik ben te weinig actief als partijlid
□ Ik kan te weinig tijd aan het werk besteden
□ Vanwege mijn leeftijd (te jong of te oud)
□ Vanwege mijn gezondheid
□ Er zijn andere mensen die meer kans maken op een verkiesbare plaats op de kandidatenlijst
□ Anders, namelijk...

4.3 Kunt u aangeven waarom u denkt dat het gemakkelijk voor u is om op een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst te komen voor het Waterschap?
U kunt meerdere antwoorden geven.
□ Ik heb voldoende kennis en ervaring voor zo'n functie
□ Ik heb voldoende talent voor zo'n functie
□ Ik ben actief lid van een partij
□ Ik kan genoeg tijd aan het werk besteden
□ Ik heb goede contacten met plaatselijke politici
□ Plaatselijke politici willen mij op de kieslijst hebben
□ Waar ik woon zijn weinig mensen die volksvertegenwoordiger willen worden
□ Anders, namelijk...

5. Wij stellen u nu een aantal vragen over uw mening en waardering voor *<u>lokale</u>* volksvertegenwoordigers in Nederland (te weten, Gemeenteraadsleden, Statenleden en leden van het Algemeen Bestuur van een Waterschap).

Hoe kijkt u aan tegen de <u>huidige lokale</u> volksvertegenwoordigers in Nederland?
0 (Zeer) negatief
0 Niet positief, ook niet negatief
0 (Zeer) positief
0 Geen mening

5.1 Kunt u dit in het kort toelichten?
U kunt hierbij eventueel een onderscheid maken tussen de Gemeenteraden, Provinciale Staten en de Waterschappen.

6 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen:

Lokale volksvertegenwoordigers:
6.1 Krijgen veel kritiek van burgers
6.2 Krijgen veel negatieve aandacht van de media
6.3 Hebben een hoge tijdsbelasting/werkdruk
6.4 Krijgen een lage financiële vergoeding

0 (Sterk) mee oneens
0 Niet mee eens, niet mee oneens
0 (Sterk) mee eens
0 Geen idee

In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen:

Lokale volksvertegenwoordigers:
7.1.1 Hebben invloed op het beleid van de overheid
7.1.2 Kunnen opkomen voor de belangen van bepaalde groepen mensen
7.1.3 Kunnen de opvattingen van burgers goed vertegenwoordigen
7.1.4 Kunnen het lokale bestuur goed controleren
7.1.5 Kunnen zichzelf in hun werk goed verder ontwikkelen (kennis, ervaring, contacten)

0 (Sterk) mee oneens
0 Niet mee eens, niet mee oneens
0 (Sterk) mee eens
0 Geen idee

Ten slotte stellen we u nu een aantal vragen over de mogelijkheid dat u in de toekomst actief zult worden in de politiek.

8 Hoe groot is de kans dat u bij toekomstige verkiezingen zich kandidaat zult stellen voor een verkiesbare plaats voor de functie van volksvertegenwoordiger bij de volgende instanties?

Als kandidaat voor:
8.1 de Gemeenteraad
8.2 de Provinciale Staten
8.3 het Waterschap

0 (zeker) niet
0 Waarschijnlijk niet
0 Misschien wel, misschien niet
0 Waarschijnlijk wel
0 (Zeker) wel
0 Ik weet het niet

8.1.1 Kunt een toelichting geven; waarom wel of niet?
U kunt hierbij eventueel een onderscheid maken tussen de Gemeenteraden, Provinciale Staten en de Waterschappen).
…

9. In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling?

'Een werknemer die ook volksvertegenwoordiger is geweest, is meer waard voor zijn werkgever'
0 (Sterk) mee oneens
0 Niet mee eens, niet mee oneens
0 (Sterk) mee eens
0 Geen mening

10. Wat betreft uw identiteit, hoe ziet u zichzelf?
0 Als een Nederlander
0 Zowel als Nederlander als iemand van een andere nationaliteit
0 Meer als iemand van een andere nationaliteit

Bijlage XII - Verantwoording steekproef

Populatie – steekproef – respons

De populatie, steekproef en respons worden hieronder per informantengroep beschreven. Verschillen tussen ‘populatie’ en ‘steekproef’ ontstaan doordat personen niet benaderd zijn vanwege het ontbreken van contactgegevens. Overleden personen zijn uit het databestand verwijderd.

1 Zittende volksvertegenwoordigers (ZV)

Volksvertegenwoordiger die actief op 5 februari 2015 in functie zijn.

	Populatie (N)	*Steekproef*	*Respons (% van steekproef) (n)*
Zittend – Raadslid	8989	8509	2200 (26,0%)
Zittend – Statenlid	564	546	167 (30,6%)
Zittend – AB-lid Waterschap	535	488	200 (41,4%)

2 Uitgestroomde volksvertegenwoordigers (UV)

Volksvertegenwoordigers, die in de periode mei 2011*-februari 2015 zijn uitgetreden.

	Populatie (N)	*Steekproef*	*Respons (% van steekproef) (n)*
Uitgestroomd – Raadsleden	6360	3194	626 (19,7%)
Uitgestroomd – Statenlid	68	33	4**
Uitgestroomd - AB lid Waterschap	100	44	2**

* Vanaf mei 2011 verzamelt Overheid in Nederland de desbetreffende data
** Gezien de lage respons kan over deze groep geen valide uitspraken worden gedaan.

3 Instromende volksvertegenwoordigers (IV)

Volksvertegenwoordigers, die het afgelopen jaar zijn toegetreden tot het ambt (periode januari 2014 – februari 2015) en op 5 februari 2015 tot de zittende groep behoren.

	Populatie (N)	*Steekproef*	*Respons (% van steekproef) (n)*
Recent ingestroomd – Raadslid	4628	4364	584 (13,4%)
Recent ingestroomd – Statenlid	45	40	4*
Recent ingestroomd - AB-lid Waterschap	53	52	2*

* Gezien de lage respons kan over deze groep geen valide uitspraken worden gedaan.

4 Politiek geïnteresseerde burgers

Via het LISS-panel.

	Steekproef	Respons (% van steekproef) (n)
	555	493

5 Bestuurders

	Populatie (N)	Steekproef	Respons (% van steekproef) (n)
Wethouders	1460	1356	435 (32,1%)
DB-leden Waterschap	95	90	50 (48,8%)
Gedeputeerden	59	58	13*

* Gezien de lage respons kan over deze groep geen valide uitspraken worden gedaan.

Onderzoeksopzet

De enquête is via internet afgenomen.

De vragenlijst is geprogrammeerd in de eigen software van OiN, nadat de vragenlijst is afgestemd met de opdrachtgever en de klankbordgroep.

Met een begeleidend schrijven is de vragenlijst op 5 februari 2015 (9.00-17.00), via de e-mail, verstuurd aan: Zittende volksvertegenwoordigers (inclusief de instromers/'blijvers') (1), Uitgestroomde volksvertegenwoordigers (2), Provinciale Statenleden (3), AB-leden Waterschap (4), wethouders (5), DB-leden Waterschap (6) en Gedeputeerden (7). Een herinnering is verstuurd op 19 februari (9.00-17.00) en 5 maart 2015 (9.00-17.00). Alle respondenten hebben anoniem de vragenlijst ingevuld.

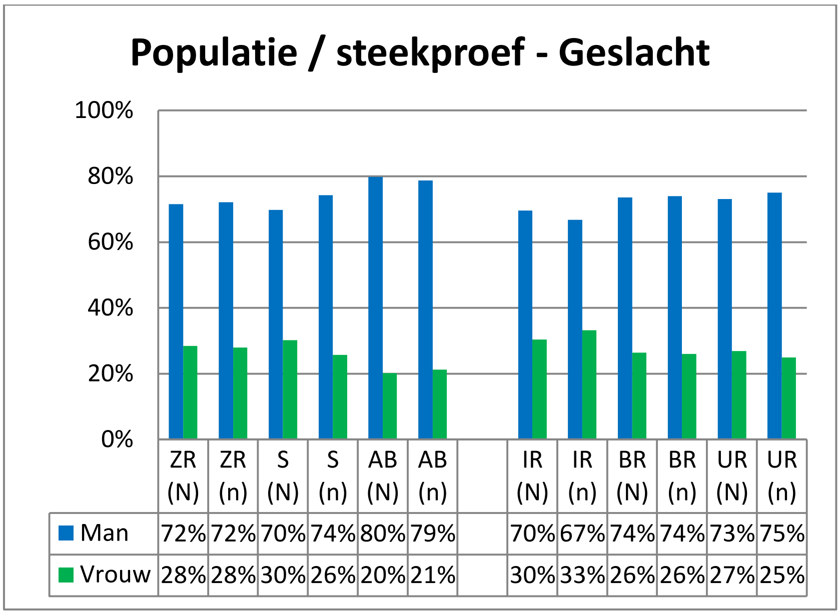
Gelijktijdig is een vragenlijst verstuurd naar de burgers (via het LISS-panel)

Representativiteit van de steekproef decentrale volksvertegenwoordigers

De steekproef is voor bijna alle onderzochte kenmerken representatief voor de populatie. Dit geldt voor de kenmerken:

- Geslacht
- Politieke partij
- Aantal zetels van de eigen politieke partij
- Coalitie/oppositie
- Provincie
- Opleiding
- Wel/geen betaalde baan
- Leeftijd

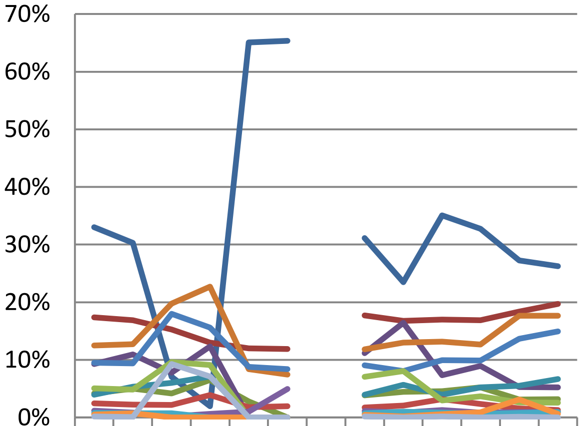
In de steekproef is er ten opzichte van de populatie een lichte oververtegenwoordiging van hoger opgeleide volksvertegenwoordigers. In de hier volgende tabellen worden de frequentieverdelingen van de steekproef (n) en de populatie (N) op de acht genoemde kenmerken vergeleken.

ZR = Zittende Raadsleden
(N = 8989, 5 feb 2015; n = 2213)
S = Statenleden
(N = 564, 5 feb 2015; n=167)
AB = AB-leden Waterschap
(N = 535; 5 feb 2015; n = 202)

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden
(N = 4628, jan 2014 - feb 2015 en zittend op 5 feb 2015; n = 584)
BR = Blijvende Raadsleden
(N = 4361, 5 feb 2015; n = 1629)
UR = Uitgestroomde Raadsleden
(N = 6360, mei 2011 - feb 2015; n=629)

Populatie / steekproef - Politieke partij

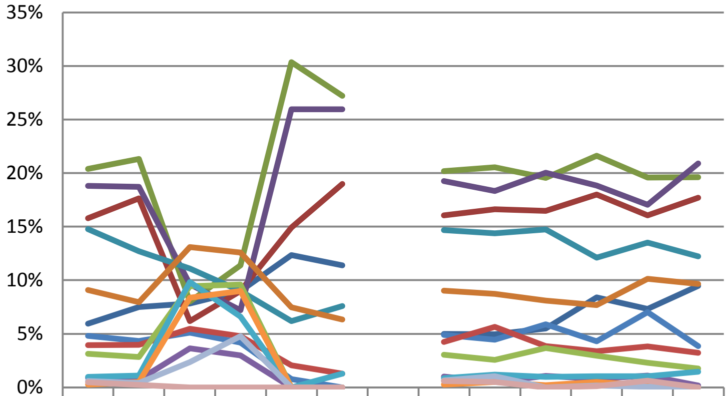

	ZR (N)	ZR (n)	S (N)	S (n)	AB (N)	AB (n)		IR (N)	IR (n)	BR (N)	BR (n)	UR (N)	UR (n)
Lokale partij	33%	30%	7%	2%	65%	65%		31%	23%	35%	33%	27%	26%
CDA	17%	17%	15%	13%	12%	12%		18%	17%	17%	17%	18%	20%
ChristenUnie	4%	5%	4%	6%	3%	0%		4%	4%	5%	5%	3%	3%
D66	9%	11%	8%	12%	0%	0%		11%	16%	7%	9%	5%	5%
GroenLinks	4%	5%	6%	7%	0%	0%		4%	6%	4%	5%	6%	7%
VVD	12%	13%	20%	23%	8%	7%		12%	13%	13%	13%	18%	18%
PvdA	9%	9%	18%	16%	9%	8%		9%	8%	10%	10%	14%	15%
SGP	2%	2%	2%	4%	2%	2%		2%	2%	3%	2%	2%	1%
SP	5%	5%	10%	9%	0%	0%		7%	8%	3%	4%	3%	3%
ChristenUnie / SGP	1%	1%	0%	1%	1%	5%		1%	1%	1%	1%	1%	1%
Lokaal met landelijke partij	1%	1%	1%	0%	0%	0%		1%	1%	1%	1%	1%	1%
PvdA / GroenLinks	1%	1%	0%	0%	0%	0%		0%	0%	1%	1%	3%	1%
PVV	0%	0%	9%	7%	0%	0%		0%	0%	0%	0%	0%	0%

ZR = Zittende Raadsleden
(N = 8989, 5 feb 2015; n = 2213)
S = Statenleden
(N = 564, 5 feb 2015; n=167)
AB = AB-leden Waterschap
(N = 535; 5 feb 2015; n = 202)

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden
(N = 4628, jan 2014 - feb 2015 en zittend op 5 feb 2015; n = 584)
BR = Blijvende Raadsleden
(N = 4361, 5 feb 2015; n = 1629)
UR = Uitgestroomde Raadsleden
(N = 6360, mei 2011 - feb 2015; n=629)

Populatie / steekproef - Aantal zetels

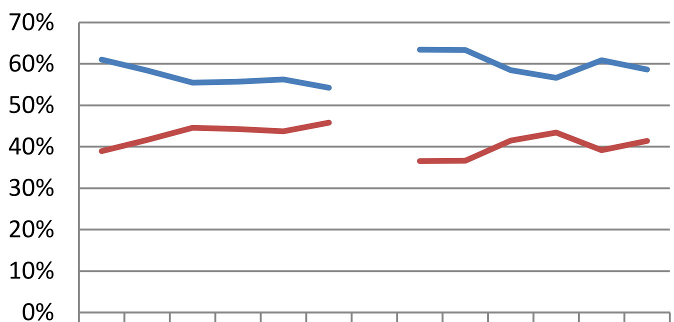

	ZR (N)	ZR (n)	S (N)	S (n)	AB (N)	AB (n)		IR (N)	IR (n)	BR (N)	BR (n)	UR (N)	UR (n)
1	6%	8%	8%	9%	12%	11%		5%	5%	5%	8%	7%	9%
2	16%	18%	6%	9%	15%	19%		16%	17%	16%	18%	16%	18%
3	20%	21%	8%	11%	30%	27%		20%	21%	20%	22%	20%	20%
4	19%	19%	10%	7%	26%	26%		19%	18%	20%	19%	17%	21%
5	15%	13%	11%	9%	6%	8%		15%	14%	15%	12%	14%	12%
6	9%	8%	13%	13%	7%	6%		9%	9%	8%	8%	10%	10%
7	5%	4%	5%	4%	1%	0%		5%	4%	6%	4%	7%	4%
8	4%	4%	5%	5%	2%	1%		4%	6%	4%	3%	4%	3%
9	3%	3%	9%	10%	0%	0%		3%	3%	4%	3%	2%	2%
10	1%	1%	4%	3%	0%	0%		1%	1%	1%	1%	1%	0%
11	1%	1%	10%	7%	0%	1%		1%	1%	1%	1%	1%	1%
12	0%	0%	8%	9%	0%	0%		0%	1%	0%	0%	0%	0%
13	1%	0%	2%	5%	0%	0%		1%	1%	0%	0%	0%	0%
14	0%	0%	0%	0%	0%	0%		1%	1%	0%	0%	1%	0%

ZR = Zittende Raadsleden
(N = 8989, 5 feb 2015; n = 2213)
S = Statenleden
(N = 564, 5 feb 2015; n=167)
AB = AB-leden Waterschap
(N = 535; 5 feb 2015; n = 158)

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden
(N = 4628, jan 2014 - feb 2015 en zittend op 5 feb 2015; n = 584)
BR = Blijvende Raadsleden
(N = 4361, 5 feb 2015; n = 1629)
UR = Uitgestroomde Raadsleden
(N = 6360, mei 2011 - feb 2015; n=629)

Populatie / steekproef - Coalitie/oppositie

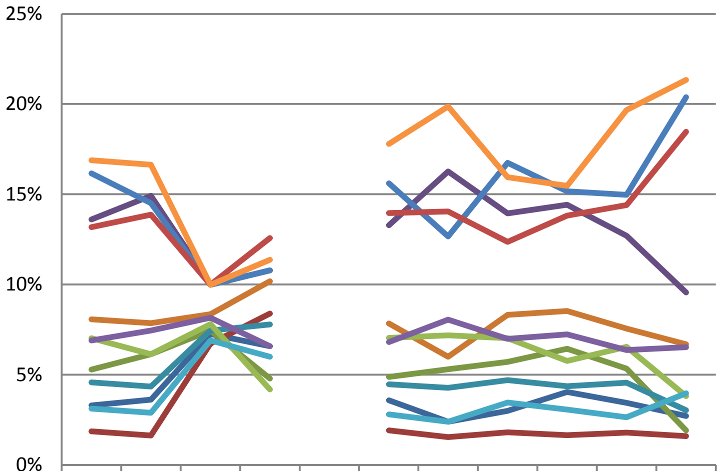

	ZR (N)	ZR (n)	S (N)	S (n)	AB (N)	AB (n)		IR (N)	IR (n)	BR (N)	BR (n)	UR (N)	UR (n)
Coalitie	61%	58%	55%	56%	56%	54%		63%	63%	59%	57%	61%	59%
Oppositie	39%	42%	45%	44%	44%	46%		37%	37%	41%	43%	39%	41%

ZR = Zittende Raadsleden
(N = 8989, 5 feb 2015; n = 2213)
S = Statenleden
(N = 564, 5 feb 2015; n=167)
AB = AB-leden Waterschap
(N = 535; 5 feb 2015; n = 202)

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden
(N = 4628, jan 2014 - feb 2015 en zittend op 5 feb 2015; n = 584)
BR = Blijvende Raadsleden
(N = 4361, 5 feb 2015; n = 1629)
UR = Uitgestroomde Raadsleden
(N = 6360, mei 2011 - feb 2015; n=629)

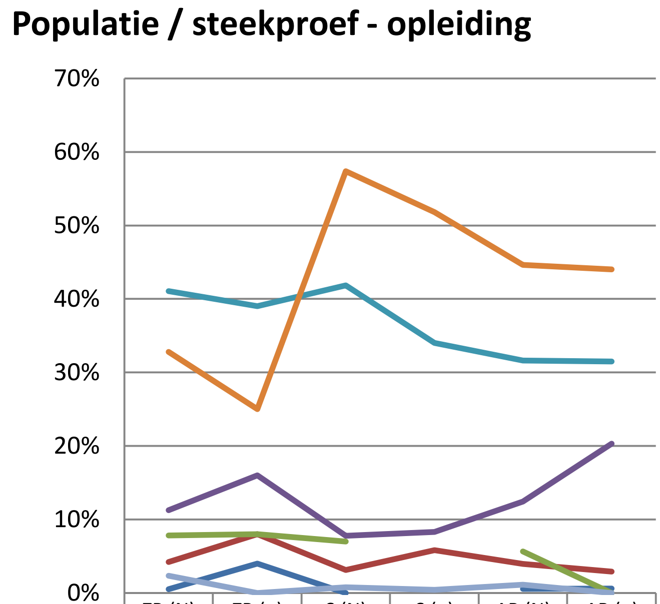
Populatie / steekproef - Provincie

	ZR (N)	ZR (n)	S (N)	S (n)		IR (N)	IR (n)	BR (N)	BR (n)	UR (N)	UR (n)
DR	3%	4%	7%	7%		4%	2%	3%	4%	3%	3%
FL	2%	2%	7%	8%		2%	2%	2%	2%	2%	2%
FR	5%	6%	7%	5%		5%	5%	6%	6%	5%	2%
GD	14%	15%	10%	11%		13%	16%	14%	14%	13%	10%
GR	5%	4%	7%	8%		4%	4%	5%	4%	5%	3%
LM	8%	8%	8%	10%		8%	6%	8%	9%	8%	7%
NB	16%	15%	10%	11%		16%	13%	17%	15%	15%	20%
NH	13%	14%	10%	13%		14%	14%	12%	14%	14%	18%
OV	7%	6%	8%	4%		7%	7%	7%	6%	7%	4%
UT	7%	7%	8%	7%		7%	8%	7%	7%	6%	7%
ZL	3%	3%	7%	6%		3%	2%	3%	3%	3%	4%
ZH	17%	17%	10%	11%		18%	20%	16%	15%	20%	21%

ZR = Zittende Raadsleden
(N = 8989, 5 feb 2015; n = 2213)
S = Statenleden
(N = 564, 5 feb 2015; n=167)

IR = (Recent) Ingestroomde Raadsleden
(N = 4628, jan 2014 - feb 2015 en zittend op 5 feb 2015; n = 584)
BR = Blijvende Raadsleden
(N = 4361, 5 feb 2015; n = 1629)
UR = Uitgestroomde Raadsleden
(N = 6360, mei 2011 - feb 2015; n=629)

	ZR (N)	ZR (n)	S (N)	S (n)	AB (N)	AB (n)
Basisonderwijs	1%	4%	0%	6%	1%	1%
VMBO/ MBO-1/2	4%	8%	3%		4%	3%
HAVO/VWO	8%	8%	7%		6%	0%
MBO-3/4	11%	16%	8%	8%	12%	20%
HBO	41%	39%	42%	34%	32%	32%
WO	33%	25%	57%	52%	45%	44%
Anders	2%	0%	1%	0%	1%	0%

ZR = Zittende Raadsleden (N* = *8989; 5 feb 2015, n = 1978)*
S = Statenleden (*N* = 362; jan 2014; n=152*)
AB = AB-leden Waterschap (*N* = 535; 2014; n =202)*

** Staat van het bestuur 2014. De N van S is een steekproef*

Betaalde baan

Steekproef

Heeft u op dit moment naast uw functie als volksvertegenwoordiger een betaalde baan?

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Ja	65%	72%	60%		74%	61%	71%
Nee, ik heb geen betaalde baan	35%	28%	40%		26%	39%	29%
n=	1984	152	176		583	1401	547

Populatie

- Op de vraag “Heeft u een betaalde baan en/of volgt u een opleiding naast het raadswerk?“ antwoordt 70,9% van de raadsleden positief (raadsledenonderzoek 2012, Daadkracht). In de steekproef is dit 65% (exclusief degene die een opleiding volgt naast het raadswerk).
- Net als in 2010 combineert driekwart van de Statenleden het statenwerk met een betaalde baan en/of opleiding (Daadkracht, 2012).

Leeftijd

Steekproef

Gemiddelde leeftijd

	ZR	S	AB		IR	BR	UR
Leeftijd	54 jaar	53 jaar	61 jaar		47 jaar	56 jaar	59 jaar
n=	1982	153	178		582	1400	547

Populatie

Gemiddelde leeftijd raadsleden: 55 jaar (BZK, 2014, Openbaar Bestuur (steekproef))

Gemiddelde leeftijd Statenlid: 52 jaar (BZK, 2014, Openbaar Bestuur (steekproef))

Gemiddelde leeftijd AB-leden Waterschap: 61,4 jaar (BZK, 2014, Openbaar Bestuur (steekproef))

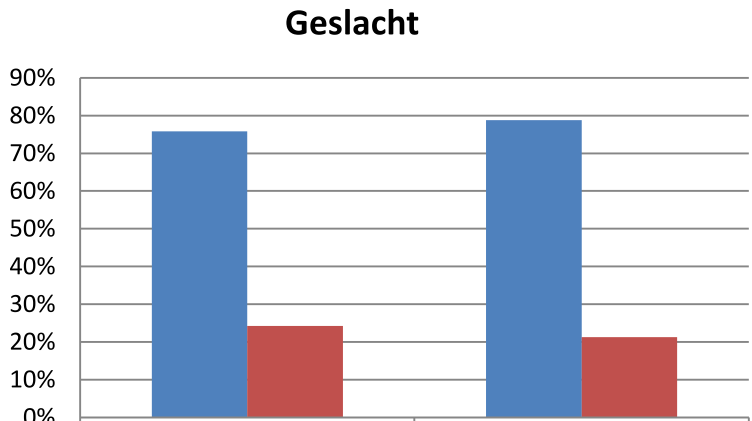
Gemiddelde leeftijd vergeleken met 'BZK, 2014; Openbaar Bestuur' (ZR; 2014)

Inwonersaantal	*Steekproef*	*Populatie*
0 - 9.9999	54,7	57,7
10.000 - 19.999	53,1	56,4
20.000 - 49.999	54,3	55,9
50.000 - 99.999	53,3	53,6
100.000+	52,2	50,5
Totaal	**53,6**	**55,0**

Gemiddelde leeftijd vergeleken met 'BZK, 2014; Openbaar Bestuur' (S; 2014; steekproef)

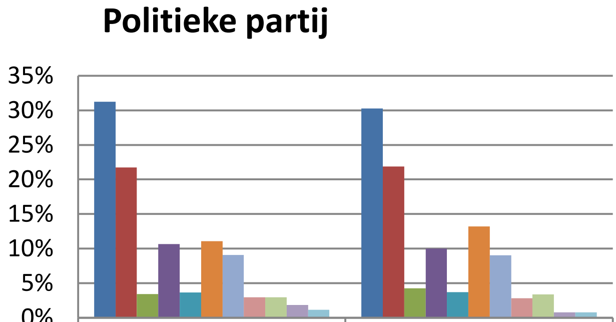
Provincie	*Steekproef*	*Populatie*
DR – Drenthe	60	58
FL – Flevoland	52	50
FR – Friesland	57	53
GD – Gelderland	51	52
GR – Groningen	40	50
LM - Limburg	50	49
NB – Noord-Brabant	53	52
NH – Noord-Holland	59	54
OV – Overijssel	55	53
UT – Utrecht	52	50
ZL – Zeeland	57	55
ZH – Zuid-Holland	55	49
TOTAAL	**53**	**52**

Steekproef / populatie wethouders

	Steekproef	Populatie
Man	76%	79%
Vrouw	24%	21%

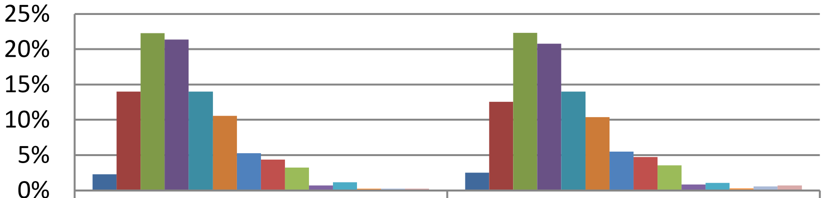
W = Wethouders (N = 1460, 5 feb. 2015, n= 435)

	Steekproef	Populatie
Lokale partij	31%	30%
CDA	22%	22%
ChristenUnie	3%	4%
D66	11%	10%
GroenLinks	4%	4%
VVD	11%	13%
PvdA	9%	9%
SGP	3%	3%
SP	3%	3%
ChristenUnie / SGP	2%	1%
PvdA / GroenLinks	1%	1%

W = Wethouders (N = 1460, 5 feb. 2015, n= 435)

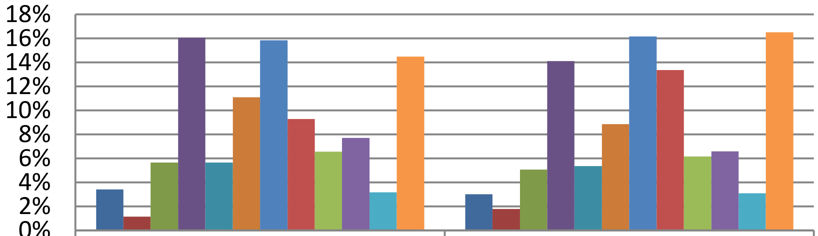
Aantal zetels

	Steekproef	Populatie
1	2%	3%
2	14%	13%
3	22%	22%
4	21%	21%
5	14%	14%
6	11%	10%
7	5%	6%
8	4%	5%
9	3%	4%
10	1%	1%
11	1%	1%
12	0%	0%
13	0%	1%
14	0%	1%

W = Wethouders (N = 1460, 5 feb. 2015, n= 435)

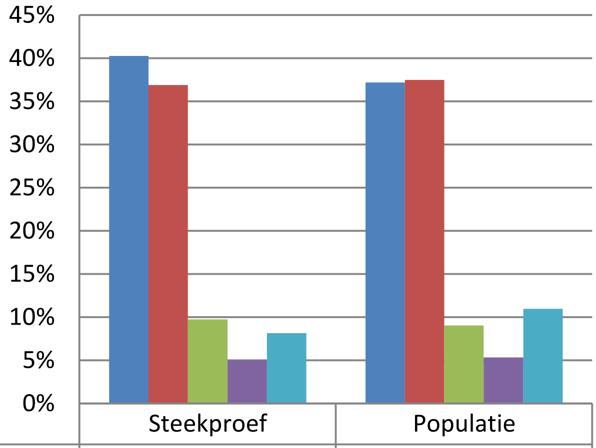
Provincie

	Steekproef	Populatie
DR	3%	3%
FL	1%	2%
FR	6%	5%
GD	16%	14%
GR	6%	5%
LM	11%	9%
NB	16%	16%
NH	9%	13%
OV	7%	6%
UT	8%	7%
ZL	3%	3%
ZH	14%	17%

W = Wethouders (N = 1460, 5 feb. 2015, n= 435)

Gemeentegrootte (aantal inwoners)

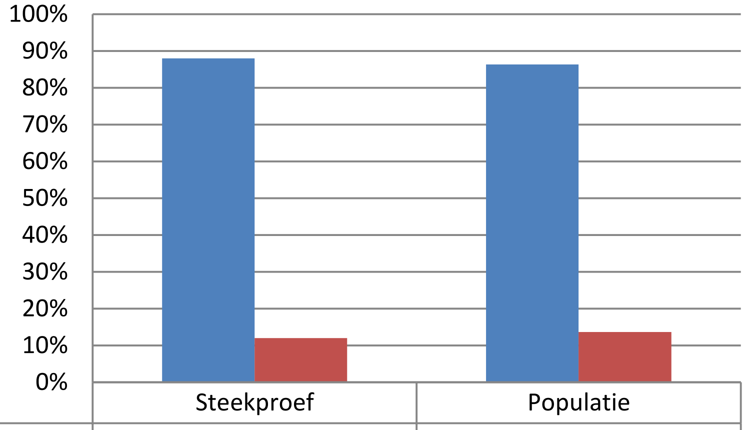

	Steekproef	Populatie
<15.000 inwoners	40%	37%
25.000-50.000	37%	37%
50.000-75.000	10%	9%
75.000-100.000	5%	5%
>100.000 inwoners	8%	11%

W = Wethouders (N = 1460, 5 feb. 2015, n= 435)

Steekproef / populatie DB-leden Waterschap

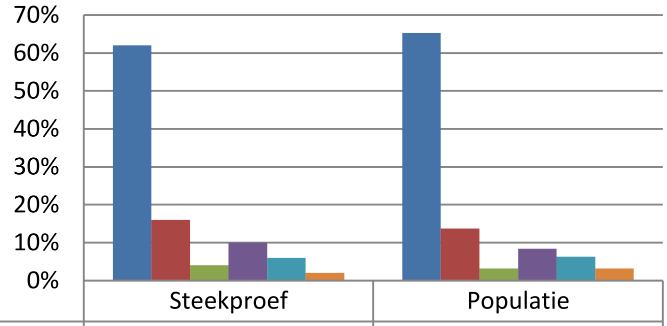
Geslacht

	Steekproef	Populatie
Man	88%	86%
Vrouw	12%	14%

DB-leden Waterschap (N = 95, 5 feb. 2015, n= 50)

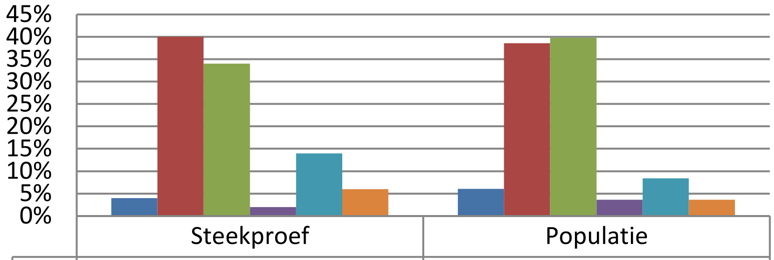
Politieke partij

	Steekproef	Populatie
Lokale partij	62%	65%
CDA	16%	14%
ChristenUnie	4%	3%
VVD	10%	8%
PvdA	6%	6%
SGP	2%	3%

DB-leden Waterschap (N = 95, 5 feb. 2015, n= 50)

Aantal zetels van uw politieke partij

	Steekproef	Populatie
2	4%	6%
3	40%	39%
4	34%	40%
5	2%	4%
6	14%	8%
11	6%	4%

DB-leden Waterschap (N = 95, 5 feb. 2015, n= 50)

Steekproef en werving LISS panel

Het LISS panel is in 2007 opgezet voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Voor het realiseren van de kwaliteit en representativiteit van het panel, is in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) een random steekproef getrokken uit populatieregisters.

Mensen in deze steekproef zijn benaderd per brief, gevolgd door een telefoongesprek en/of een bezoek thuis, met een uitnodiging om deel te nemen aan het panel. Personen die niet in de oorspronkelijke steekproef zaten konden niet deelnemen, dus er is geen sprake geweest van zelfselectie.

Mensen die aanvankelijk geen internetverbinding hadden, konden ook deelnemen aan het panel. Aan deze participanten is een uitrusting uitgeleend die toegang geeft tot het internet via een breedbandconnectie.

Tussen juni en december 2009 is een eerste verversingssteekproef uitgevoerd. In samenwerking met het CBS is een gestratificeerde steekproef getrokken met de intentie om de representativiteit van het panel te verbeteren. De moeilijk te bereiken doelgroepen die een beneden gemiddelde respons hadden in de hoofdwerving zijn hierbij opzettelijk oververtegenwoordigd. Deze verversingssteekproef was gestratificeerd op drie variabelen: 1) huishoudtype, 2) leeftijd, 3) etniciteit.

Tussen oktober 2011 en mei 2012 is een tweede verversingssteekproef voor het LISS panel uitgevoerd. Deze steekproef is op dezelfde manier als de originele steekproef van 2007 getrokken, namelijk op random wijze uit populatieregisters door het CBS. Tussen november 2013 en juni 2014 is een derde verversingssteekproef getrokken (weer gestratificeerd, zoals in 2009) .

Een volledige beschrijving van de originele steekproef, de wervingsprocedure en de wervingsresponsis te vinden op:
http://www.lissdata.nl/assets/uploaded/Sample%20and%20Recruitment_1.pdf

Samenstelling en respons in het LISS panel

Ongeveer 80% van de personen die deel uitmaken van de geregistreerde panelhuishoudens participeert daadwerkelijk in het panel. De maandelijkse respons van deze panelleden varieert tussen de 50% en de 80%, afhankelijk van de vragenlijst en de maand. Tussen oktober 2007 en februari 2010 nam de maandelijkse respons gradueel af. Vanaf maart 2010 nam deze respons weer enigszins toe, als gevolg van gerichte pogingen om inactieve panelleden te contacteren.

Een onderzoek naar de representativiteit van het LISS panel in het eerste jaar na de werving liet zien dat bepaalde groepen, bijvoorbeeld oudere vrouwen en niet-westerse eerste generatie immigranten, lichtelijk ondervertegenwoordigd waren in het LISS panel. Zoals in de vorige paragraaf beschreven, wordt voor de ondervertegenwoordigde groepen zo veel mogelijk bijgeworven (Knoef, De Vos, 2009). De uitval van respondenten is ongeveer 12% per jaar en de uitval van huishoudens is 10% per jaar. Beschrijvingen van welke specifieke demografische groepen in het bijzonder een hoge of lage kans hebben om inactief te worden of te stoppen met het panel, worden gegeven door De Vos (zie: http://www.lissdata.nl/assets/uploaded/Attrition%20in%20the%20LISS%20panel.pdf en http://www.lissdata.nl/assets/uploaded/Sleeping%20panelmembers%20in%20the%20LISS%20panel.pdf).

Selectie en respons van burgers in het LISS panel

Voor de vragenlijst over volksvertegenwoordigers is een selectie gemaakt van panelleden die in een eerdere vragenlijst hebben aangegeven dat zij 'zeer geïnteresseerd' (781) of 'tamelijk geïnteresseerd' (3407) zijn in politiek.

Uit deze groep panelleden zijn vervolgens op random wijze 555 respondenten geselecteerd voor een uitnodiging tot deelname aan het enquête-onderzoek . De vragenlijst is uiteindelijk door 493 respondenten (88,8%) ingevuld (zie de responsgegevens hieronder).

In samenspraak met de klankbordgroep is gekozen voor het benaderen van *politiek geïnteresseerde burgers*. Met name deze groep burgers heeft een hogere kans zich kandidaat te stellen voor de functie van decentraal volksvertegenwoordiger.

Responsoverzicht:

Selectie aantal politiek geïnteresseerde burgers:	555 (100%)
Nonrespons:	62 (11,2%)
Respons:	493 (88,8%)
Compleet:	492 (88,6%)
Incompleet:	1 (0,2%)

Bijlage XIII – Methodologische bijlage - Kruistabellen van items met achtergrondkenmerken van respondenten

Kruistabellen van enquête-items met achtergrondkenmerken van volksvertegenwoordigers en politiek geïnteresseerde burgers

In het belevingsonderzoek wordt nagegaan in hoeverre de enquêteresultaten uniform gelden voor deelpopulaties van respondenten met verschillende scores op een aantal achtergrondkenmerken. Door middel van kruistabellen wordt onderzocht of er significante verbanden zijn tussen achtergrondkenmerken en scores op enquête-items die centrale begrippen van het onderzoek meten. Hierbij dient nadrukkelijk te worden vermeld dat deze analyses louter beschrijvend zijn. Verklarende analyses waarbij uitspraken worden gedaan over causale effecten van achtergrondkenmerken op aspecten van beleving van volksvertegenwoordigers en burgers, vallen buiten het bestek van dit onderzoek.

In deze bijlage worden significante verbanden gepresenteerd voor raadsleden, Statenleden, AB-leden en in politiek geïnteresseerde burgers. De testen op verschillen zijn uitgevoerd met een Chi-kwadraat analyse, waarbij een significantieniveau van 5% is gehanteerd. In het onderzoek is een selectie gemaakt van significante verbanden met substantiële verschillen tussen deelpopulaties. Om te bepalen of een verschil substantieel is, is de regel gehanteerd dat bij een enquête-item het procentuele verschil tussen de laagste en de hoogste categorie van een achtergrondkenmerk, minimaal 10% dient te zijn. (Fictief voorbeeld: als 60% van de laagst opgeleide raadsleden tevreden is met het werk, tegen 70% van de hoogst opgeleide raadsleden, dan is sprake van een substantieel verschil). Tenzij anders vermeld, zijn de gepresenteerde verbanden lineair.

Bij de kruistabelanalyses zijn voor een aantal achtergrondkenmerken per bestuurslaag verschillende categorie-indelingen gehanteerd. Dit heeft te maken met het aantal respondenten per bestuurslaag. Voor het kunnen doen van valide uitspraken over Statenleden en AB-leden (met minder respondenten) was het noodzakelijk bij achtergrondkenmerken het aantal categorieën te verminderen.

Kruistabellen van enquête-items en achtergrondkenmerken van raadsleden

Onderzochte achtergrondkenmerken

1. Gemeentegrootte; aantal inwoners van de gemeente waarin werkzaam.

Categorieën: Tot 20000, 20000-50000, 50000-100000, meer dan 100000.

2. Lokale partij of landelijke partij waarin werkzaam.

3. Coalitiepartij of oppositiepartij waarin werkzaam.

4. Hoogste behaalde opleidingsgraad (met diploma).

Categorieën: Laag (tot en met VMBO), middelbaar (MBO, HAVO, VWO), hoog (HBO, universitair).

5. Leeftijd.

Categorieën: Tot 25, 25-34, 35-49, 50-64, 65 en ouder.

6. Urbanisatiegraad.

Categorieën:

Niet stedelijk, weinig stedelijk, matig stedelijk, (zeer) sterk stedelijk.

NB: Verschilpercentages geven bij items de verschillen in percentage weer tussen de laagste en hoogste categorie van een achtergrondkenmerk.

De intervallen geven de percentages weer die bij items respectievelijk gelden voor de laagste en hoogste categorie van een achtergrondkenmerk.

Bivariate verbanden tussen items en achtergrondkenmerken. Raadsleden.

Significante verbanden (Chi-kwadraat (p<.05))

Item	*Achtergrondkenmerk*	*Verschilpercentage (minimaal 10%)*	*Interval*
Redenen voor kandidaatstelling			
Uitvoeren van eigen politieke ideeën	gemeentegrootte	+26	34-60
	lokale/landelijke partij	+19	30-49
	opleiding	+15	32-47
	leeftijd	-15	54-39
	urbanisatiegraad	+14	36-50
Opkomen voor groepsbelangen	lokale/landelijke partij	-10	46-36
	opleiding	-22	57-35
	leeftijd	+16	27-43
Opvattingen van burgers vertegenwoordigen	lokale/landelijke partij	-19	45-26
	leeftijd	+17	23-40
	opleiding	-13	42-29
Talenten inzetten en verder ontwikkelen	lokale/landelijke partij	+11	20-31
	opleiding	+20	11-31
	leeftijd	-24	39-15
Controleren van het bestuur	leeftijd	+10	6-16
Loopbaan in de politiek	leeftijd	-18	19-1
Twijfels over kandidaatstelling	opleiding	+10	74-84
	leeftijd	-11	89-78
Redenen voor twijfels kandidaatstelling			
Hoge werkdruk en tijdsbelasting	lokale/landelijke partij	+14	50-64
	opleiding	+24	39-63
	leeftijd	-23	62-39 (65+ vs jonger)
Leeftijd	opleiding	-16	26-10
	leeftijd	+31	11-42
Aantal uren vergaderen	opleiding	+12	16-28
Functioneren in een politieke arena	urbanisatiegraad	+10	16-26
Tevredenheid met kunnen uitvoeren van hoofdtaken			
Invloed op het beleid	coalitie-/oppositiepartij	-29	65-36
	opleiding	+16	38-54
Individuele baten			
Plezierige invulling van de (vrije) tijd	leeftijd	-14	68-54

Netwerk uitbreiden	lokale/landelijke partij	+11	68-79
	leeftijd	-29	73-44
Talenten ontwikkelen	lokale/landelijke partij	+11	68-79
	leeftijd	-23	85-62
Opstap voor een loopbaan in de politiek	leeftijd	-42	45-3
Tevreden met maatschappelijke waardering van het ambt	opleiding	-11	36-25
Tevredenheid met de financiële vergoeding	gemeentegrootte	+20	38-58
	urbanisatiegraad	+11	44-55
Aanwezig in de bestuurscultuur			
Collegiaal handelen	lokale/landelijke partij	+11	30-41
	coalitie-/oppositiepartij	-18	45-27
	leeftijd	-16	46-30
Integer handelen	coalitie-/oppositiepartij	-21	63-42
	leeftijd	-16	65-49
Transparant handelen	coalitie-/oppositiepartij	-18	40-22
Respecteren van minderheids-standpunten	coalitie-/oppositiepartij	-18	42-24
	leeftijd	-15	46-31
Onderling vertrouwen	coalitie-/oppositiepartij	-15	37-22
Bereidheid tot compromis	coalitie-/oppositiepartij	-24	53-29
	leeftijd	-12	52-40
Resultaatgerichtheid	coalitie-/oppositiepartij	-16	50-34
Positief algemeen oordeel over bestuurscultuur	coalitie-/oppositiepartij	-24	56-32
Voldoening halen uit hoofdtaken			
Kaders stellen voor beleid	coalitie-/oppositiepartij	-11	63-52
	opleiding	+15	45-60
Voldoening halen uit vergaderen			
Plenaire vergaderingen	lokale/landelijke partij	+10	37-47
	leeftijd	-17	57-40
Commissievergaderingen	gemeentegrootte	+11	53-64
	urbanisatiegraad	+17	44-61
Fractievergaderingen	leeftijd	+10	65-75
	urbanisatiegraad	-10	77-67
Voldoening halen uit contacten met:			
Bestuurders	coalitie-/oppositiepartij	-21	61-40
	opleiding	+11	40-51

Maatschappelijke organisaties	opleiding	+13	61-74
	leeftijd	-10	74-64 (65+ t.o.v. jonger)
	urbanisatiegraad	+10	69-79
Partijleden	leeftijd	-13	74-61
Waardering van de bestuurskracht van de gemeenteraad	coalitie-/oppositiepartij	-30	60-30
Waarde van de functie voor een toekomstig werkgever	lokale/landelijke partij	+10	49-59
	opleiding	+12	47-59
Lasten van het ambt			
Werkdruk en tijdsbelasting te veel	opleiding	+15	36-51
	leeftijd	+12	26-38
Aantal uren vergaderen te veel	opleiding	+15	19-34
Tevredenheid met competenties			
Eigen geschiktheid	gemeentegrootte	+11	63-74
	opleiding	+29	42-71
	leeftijd	-19	79-60
Ondersteuning gekregen van gremia			
Fractie-assistenten	gemeentegrootte	+30	57-87
	opleiding	-10	76-66
	urbanisatiegraad	+15	61-76
Plaatselijke afdeling van de partij	lokale/landelijke partij	+27	70-97
Landelijk bureau van de partij	gemeentegrootte	+14	67-81
	lokale/landelijke partij	+77	16-93
	opleiding	+16	57-73
	leeftijd	-25	84-59
Tevredenheid met ondersteuning van gremia			
Ambtenaren	coalitie-/oppositiepartij	-10	65-55
Burgemeester	opleiding	-11	58-47
	coalitie-/oppositiepartij	-12	55-43
	gemeentegrootte	-10	54-44
Wethouders	coalitie-/oppositiepartij	-41	67-26
Griffie	leeftijd	+12	74-86
Plaatselijke partijafdeling	lokale/landelijke partij	-10	55-45
	opleiding	-12	57-45

Landelijk partijbureau	lokale/landelijke partij	+28	19-47
	coalitie-/oppositiepartij	+10	41-51
	opleiding	-11	55-44
Behoefte aan meer ondersteuning	leeftijd	-11	90-79
Gremia die met meer ondersteuning de werkdruk kunnen verlichten			
Ambtenaren	lokale/landelijke partij	-11	48-37
	leeftijd	+14	38-52
Fractie-assistenten	lokale/landelijke partij	+10	32-42
	opleiding	+14	30-44
	leeftijd	-26	59-33
	gemeentegrootte	+18	34-52
	urbanisatiegraad	+14	31-45
Collega-fractieleden	lokale/landelijke partij	-11	51-40
	leeftijd	+15	39-54
Wethouders	gemeentegrootte	-10	19-9
Externen	gemeentegrootte	+10	11-21
Plaatselijke partijafdeling	lokale/landelijke partij	+18	6-24
	opleiding	+11	12-23
	leeftijd	-14	25-11
Landelijk partijbureau	lokale/landelijke partij	+12	0-12
Behoefte aan soorten ondersteuning			
Training in vaardigheden	opleiding	-20	42-22
Samenvatten en duiden van beleidsinformatie	leeftijd	+16	53-69
Kandidaatstelling kostte veel moeite	gemeentegrootte	+24	25-49
	urbanisatiegraad	+16	27-43
	leeftijd	-27	55-28
Redenen waarom kandidaatstelling veel moeite kostte			
Concurrentie met andere kandidaten	gemeentegrootte	+14	36-50
	urbanisatiegraad	+10	38-48
Tijd besteden aan partijactiviteiten	gemeentegrootte	+17	24-41
	leeftijd	-24	41-17
Tijd besteden aan netwerken	gemeentegrootte	+11	11-22
Ontwikkelen van vaardigheden	opleiding	-12	26-14
Kennis verkrijgen over lokale politiek	gemeentegrootte	-12	32-20

Gewenste intensivering van methoden van rekrutering			
Partijbijeenkomsten	leeftijd	+10	43-53
Burgers een dag laten meekijken bij het werk	gemeentegrootte	+11	23-34
	leeftijd	-14	39-25
Gesprekken op straat	opleiding	-18	38-20
	lokale/landelijke partij	-10	29-19
Bijeenkomsten met burgers	leeftijd	+22	40-62
	gemeentegrootte	-17	61-44
	lokale/landelijke partij	-12	63-51
Talent scouting	lokale/landelijke partij	+11	12-23
Voorlichting/onderwijs op scholen/universiteiten	leeftijd	-12	39-27
Trots en waardering voor het ambt			
Trots op het werk	leeftijd	-25	92-67
Positief vertellen over het werk aan vrienden of familie	leeftijd	-24	90-66
Redenen om het ambt niet voort te zetten			
Slechte relatie met het bestuur	opleiding	-17	19-2
Slechte relatie met leden van de eigen partij/ collega-fractieleden	gemeentegrootte	0	niet-lineair: 7-14-18-7
Persoonlijke redenen	leeftijd	+10	70-80
Moeilijk te combineren met een baan	leeftijd	-22	32-10
	opleiding	+17	3-20
Leeftijd/pensionering	leeftijd	+40	5-45
	opleiding	-22	44-22
Meer tijd voor gezin/familie	leeftijd	+18	niet-lineair; 5-35-22-23
Voortzetting van het ambt in de toekomst	leeftijd	-48	72-24

Kruistabellen van enquête-items en achtergrondkenmerken van Statenleden

Onderzochte achtergrondkenmerken

1. Lokale partij of landelijke partij waarin werkzaam.

2. Coalitiepartij of oppositiepartij waarin werkzaam.

3. Hoogste behaalde opleidingsgraad (met diploma).

Categorieën: Laag of middelbaar (tot en met VMBO, MBO, HAVO, VWO), hoog (HBO, universitair).

4. Leeftijd.

Categorieën: Tot 50, 50-64, 65 en ouder.

NB: Verschilpercentages geven bij items de verschillen in percentage weer tussen de laagste en hoogste categorie van een achtergrondkenmerk.

De intervallen geven de percentages weer die bij items respectievelijk gelden voor de laagste en hoogste categorie van een achtergrondkenmerk.

Bivariate verbanden tussen items en achtergrondkenmerken. Statenleden.

Significante verbanden (Chi-kwadraat (p<.05))

Item	*Achtergrondkenmerk*	*Verschilpercentage (minimaal 10%)*	*Interval*
Redenen voor kandidaatstelling			
Opkomen voor groepsbelangen	coalitie-/oppositiepartij	+16	19-35
Opvattingen van burgers vertegenwoordigen	opleiding	-21	46-25
Iets realiseren op een bepaald onderwerp	coalitie-/oppositiepartij	+16	15-31
Plezierige invulling van de (vrije) tijd	coalitie-/oppositiepartij	-13	14-1
Talenten inzetten en verder ontwikkelen	leeftijd	-31	38-7
Gevoel van verplichting	leeftijd	+10	9-19
Twijfels over kandidaatstelling	coalitie-/oppositiepartij	+20	68-88
Redenen voor twijfels kandidaatstelling			
Weinig maatschappelijke waardering voor het ambt	opleiding	-30	50-20
Hoge werkdruk en tijdsbelasting	coalitie-/oppositiepartij	-24	63-39
Leeftijd	leeftijd	+27	5-32
Tevredenheid met kunnen uitvoeren van hoofdtaken			
Invloed op het beleid	coalitie-/oppositiepartij	-33	71-38
Controleren van het bestuur	coalitie-/oppositiepartij	-16	65-49
Individuele baten			
Opstap voor een loopbaan in de politiek	coalitie-/oppositiepartij	-11	14-3
Waardering krijgen voor het werk	leeftijd	+27	35-62
Opstap voor een loopbaan in de politiek	leeftijd	-20	20-0
Tevredenheid met de financiële vergoeding	coalitie-/oppositiepartij	-10	33-23
Aanwezig in de bestuurscultuur			
Collegiaal handelen	coalitie-/oppositiepartij	-26	51-25
Integer handelen	coalitie-/oppositiepartij	-16	62-46
Transparant handelen	coalitie-/oppositiepartij	-15	42-27
Respecteren van minderheidsstandpunten	coalitie-/oppositiepartij	-16	41-25
Onderling vertrouwen	coalitie-/oppositiepartij	-15	37-22
Bereidheid tot compromis	coalitie-/oppositiepartij	-34	62-28

Resultaatgerichtheid	coalitie-/oppositiepartij	-18	51-33
Positief algemeen oordeel over bestuurscultuur	coalitie-/oppositiepartij	-31	67-36
Voldoening halen uit hoofdtaken			
Kaders stellen voor beleid	coalitie-/oppositiepartij	-18	70-52
Voldoening halen uit contacten met:			
Bestuurders	coalitie-/oppositiepartij	-13	64-51
Maatschappelijke organisaties	coalitie-/oppositiepartij	+11	56-67
	leeftijd	-34	73-39
Waardering van de bestuurskracht van Provinciale Staten	coalitie-/oppositiepartij	-30	66-36
Lasten van het ambt			
Werkdruk en tijdsbelasting te veel	opleiding	+10	44-54
Tevredenheid met competenties			
Eigen geschiktheid	coalitie-/oppositiepartij	-13	77-64
Eigen taken en bevoegdheden zijn duidelijk	opleiding	-12	70-58
	leeftijd	+35	46-81
Ondersteuning gekregen van gremia			
Fractie-assistenten	coalitie-/oppositiepartij	-11	97-86
Plaatselijke afdeling van de partij	coalitie-/oppositiepartij	-13	97-84
	leeftijd	-25	98-73
Externen	leeftijd	-19	100-81
Landelijk partijbureau	leeftijd	-24	93-69
Tevredenheid met ondersteuning van gremia			
Fractie-assistenten	coalitie-/oppositiepartij	-16	82-66
Gedeputeerden	coalitie-/oppositiepartij	-48	74-26
Plaatselijke afdeling van de partij	leeftijd	-40	61-21
Behoefte aan meer ondersteuning	leeftijd	-22	89-67
Gremia die met meer ondersteuning de werkdruk kunnen verlichten			
Fractie-assistenten	opleiding	+21	55-76
Gedeputeerden	opleiding	-14	18-4
Behoefte aan soorten ondersteuning			
Samenvatten en duiden van beleidsinformatie	coalitie-/oppositiepartij	+17	50-67

Gewenste intensivering van methoden van rekrutering			
Gesprekken op straat	coalitie-/oppositiepartij	+21	7-28
Via netwerk van volksvertegenwoordigers	coalitie-/oppositiepartij	-15	27-12
Bijeenkomsten met burgers	leeftijd	+22	20-42
Talent scouting	coalitie-/oppositiepartij	-15	31-16
Voortzetting van het ambt in de toekomst	coalitie-/oppositiepartij	+12	46-58

Kruistabellen van enquête-items en achtergrondkenmerken van AB-leden Waterschap

Onderzochte achtergrondkenmerken

1. Lokale partij of landelijke partij waarin werkzaam.

2. Coalitiepartij of oppositiepartij waarin werkzaam.

3. Hoogste behaalde opleidingsgraad (met diploma).

Categorieën: Laag of middelbaar (tot en met VMBO, MBO, HAVO, VWO), hoog (HBO, universitair).

4. Leeftijd.

Categorieën: Tot 50, 50-64, 65 en ouder.

NB: Verschilpercentages geven bij items de verschillen in percentage weer tussen de laagste en hoogste categorie van een achtergrondkenmerk.

De intervallen geven de percentages weer die bij een item respectievelijk gelden voor de laagste en hoogste categorie van een achtergrondkenmerk.

Bivariate verbanden tussen items en achtergrondkenmerken. AB-leden Waterschap.

Significante verbanden(Chi-kwadraat (p<.05))

Item	*Achtergrondkenmerk*	*Verschilpercentage (minimaal 10%)*	*Interval*
Redenen voor kandidaatstelling			
Uitvoeren van eigen politieke ideeën	lokale/landelijke partij	+28	18-46
	coalitie-/oppositiepartij	+15	21-36
Iets realiseren op een bepaald onderwerp	leeftijd	-11	niet-lineair: 22-36-11
Twijfels over kandidaatstelling	leeftijd	-34	94-60
Redenen voor twijfels kandidaatstelling			
Leeftijd	coalitie-/oppositiepartij	+13	10-23
	leeftijd	+36	0-36
	opleiding	-17	31-14
Eigen geschiktheid	leeftijd	-24	29-5
Kritiek van burgers	opleiding	-11	15-4
Tevredenheid met kunnen uitvoeren van hoofdtaken			
Invloed op het beleid	coalitie-/oppositiepartij	-21	73-52
Opkomen voor groepsbelangen	coalitie-/oppositiepartij	-12	71-59
	leeftijd	+30	44-74
Aanwezig in de bestuurscultuur			
Onderling vertrouwen	opleiding	-25	67-42
Voldoening halen uit hoofdtaken			
Kaders stellen voor beleid	opleiding	+17	59-76
Vertegenwoordigen van burgers	lokale/landelijke partij	+10	54-64
	leeftijd	+22	39-61
Voldoening halen uit vergaderen			
Plenaire vergaderingen	coalitie-/oppositiepartij	+20	41-61
Fractievergaderingen	coalitie-/oppositiepartij	-15	74-59
Voldoening halen uit kennis vergaren			
Verzamelen van informatie	coalitie-/oppositiepartij	+14	34-48
Voldoening halen uit contacten met:			
Partijleden	lokale/landelijke partij	+10	47-57

Lasten van het ambt			
Werkdruk en tijdsbelasting te veel	opleiding	+16	5-21
Ondersteuning gekregen van gremia			
Fractie-assistenten	opleiding	-18	51-33
Collega fractieleden	coalitie-/oppositiepartij	-10	100-90
Griffie/secretaris	coalitie-/oppositiepartij	+17	43-60
	opleiding	-20	67-47
Plaatselijke afdeling van de partij	lokale/landelijke partij	+38	46-84
	coalitie-/oppositiepartij	+19	51-70
Landelijk partijbureau	lokale/landelijke partij	+32	53-85
Tevredenheid met ondersteuning van gremia			
Dagelijks Bestuur	coalitie-/oppositiepartij	-14	65-51
	opleiding	-15	77-52
	leeftijd	+35	35-70
Collega-fractieleden	opleiding	-11	89-78
Plaatselijke afdeling van de partij	lokale/landelijke partij	-13	33-20
Gremia die met meer ondersteuning de werkdruk kunnen verlichten			
Dagelijks Bestuur	leeftijd	+16	7-23
Plaatselijke partijafdeling	coalitie-/oppositiepartij	+11	3-14
Gewenste intensivering van methoden van rekrutering			
Directe benadering van partijleden	lokale/landelijke partij	+18	26-44
Gesprekken met burgers op straat	opleiding	-10	13-3
Via netwerk van volksvertegenwoordigers	coalitie-/oppositiepartij	+18	21-39
Trots en waardering voor het ambt			
Familie en vrienden aanraden om ook volksvertegenwoordiger te worden	lokale/landelijke partij	+19	38-57
Voortzetting van het ambt in de toekomst	leeftijd	-29	78-49

Kruistabellen van enquête-items en achtergrondkenmerken van politiek geïnteresseerde burgers

Onderzochte achtergrondkenmerken

1. Hoogste behaalde opleidingsgraad (met diploma).

Categorieën: Laag (tot en met VMBO), middelbaar (MBO, HAVO, VWO), hoog (HBO, universitair).

2. Leeftijd.

Categorieën: Tot 34, 35-54, 55-64, 65 en ouder.

NB: Verschilpercentages geven bij items de verschillen in percentage weer tussen de laagste en hoogste categorie van een achtergrondkenmerk.

De intervallen geven de percentages weer die bij items respectievelijk gelden voor de laagste en hoogste categorie van een achtergrondkenmerk.

Bivariate verbanden tussen items en achtergrondkenmerken. Politiek geïnteresseerde burgers.

Significante verbanden(Chi-kwadraat, p<.05)

Item	*Achtergrondkenmerk*	*Verschilpercentage (min. 10%)*	*Interval*
Verwachte baten van het ambt			
Iets realiseren op een bepaald onderwerp	leeftijd	-12	13-1
Verwachte lasten van het ambt			
Te weinig politieke interesse	leeftijd	-10	14-4
Te weinig invloed op beleid	opleiding	-18	46-28
Politieke spelletjes	opleiding	+15	14-29
Kandidaatstelling voor gemeenteraad zal moeilijk zijn	leeftijd	+19	28-47
Kandidaatstelling gemeenteraad moeilijk vanwege:			
Leeftijd	leeftijd	+32	niet-lineair; 22-0-10-54
Tijdsbeslag	leeftijd	-38	39-1
Kandidaatstelling Provinciale Staten moeilijk vanwege:			
Leeftijd	leeftijd	+41	niet-lineair; 14-1-9-55
Tijdsbeslag	leeftijd	-26	29-3
(Actief) partijlidmaatschap	leeftijd	-19	79-60
Kandidaatstelling waterschappen moeilijk vanwege:			
Leeftijd	leeftijd	+39	niet-lineair; 12-2-7-51
Tijdsbeslag	leeftijd	-22	27-5

Bijlage XIV - Interviews met vertegenwoordigers van koepelorganisaties

Mevr. Jorritsma (VNG)

Baten en lasten van het ambt

Volgens mevr. Jorritsma verschillen de verwachte en ervaren baten sterk per volksvertegenwoordiger. Voor velen is het raadslidmaatschap het begin van een politieke carrière. Men hoopt via het werk nog eens een andere functie te gaan vervullen voor de eigen partij. En er zijn de nodige mensen die primair raadslid worden om de belangen van de eigen buurt of wijk te behartigen. Verder zijn er ook op lokaal niveau volksvertegenwoordigers die vooral uit idealistische motieven werken, men wil het gedachtengoed van de eigen partij verwezenlijken. Daarnaast zijn er raadsleden die gedreven zijn om specifieke beleidsdoelen te bereiken, bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw.

Voor mensen die een carrière in de politiek overwegen is het raadslidmaatschap een goede gelegenheid om te kijken of het politieke bedrijf voldoende aanspreekt. Indien dit niet het geval is, kan men de opgedane kennis en ervaring altijd nog inzetten in een loopbaan buiten de politiek.

De baten van het raadslidmaatschap dienen met name meer onder de aandacht te worden gebracht bij jongeren. Je kunt ze erop wijzen dat het verrichten van raadswerk goed op een cv staat. Voor net afgestudeerden is het raadswerk een goede stage die een springplank kan zijn voor hun verdere loopbaan.

Raadsleden in Almere zijn weliswaar sterk zichtbaar in de gemeenteraad, maar niet bij de bevolking. Veel raadsleden combineren hun werk met een andere drukke betaalde baan, en na het voldoen van vergaderverplichtingen schiet het contact met burgers er dan vaak bij in. Zij zijn weinig aanwezig bij *social events*, in buurthuizen of bij wijkbijeenkomsten. Deze contacten met burgers, het luisteren naar hun meningen, dat zijn echter een van de leukste onderdelen van het werk. Als raadsleden hier meer tijd voor vrij maken zou het plezier in hun werk aanmerkelijk groter worden.

Mevr. Jorritsma heeft de indruk dat de lasten van het ambt door generaties verschillend worden ervaren. Zij merkt dat jongere raadsleden tegenwoordig weinig op hebben met wat zij noemt politiek geleuter, het bewust uitvergroten van kleine meningsverschillen. Zij zijn niet opgegroeid met partijprogramma’s, zijn vaak pragmatischer ingesteld en meer gericht op een tijdige besluitvorming.

Raadsleden in Almere gaan over het algemeen niet gebukt onder kritiek die door de media wordt geuit op hun functioneren. Kritiek op de gemeenteraad is meestal op partijen gericht, er wordt weinig op de persoon gespeeld. Wel is er het probleem dat lokale media te veel opiniërend berichten en te weinig gericht zijn op objectieve verslaggeving en duiding, ook raadsleden hebben hier last van.

In Almere wordt vrij efficiënt vergaderd met een zogenaamde carrousel. Drie donderdagen in de maand is er een plenaire raadsvergadering met doorgaans heel weinig afwezigen. Er zijn geen commissies, deze zijn afgeschaft om te voorkomen dat raadsleden zich gaan specialiseren op een beperkt aantal beleidsterreinen. In plaats daarvan wordt in kleine groepjes de plenaire vergadering voorbereid, die ’s avonds om half tien van start gaat.

Ter verlichting van de werkdruk probeert mevrouw Jorritsma raadstukken waarover weinig controverse is zoveel mogelijk als hamerstukken te presenteren.

In Almere zijn weinig raadsleden die vanwege de lasten van het ambt voortijdig hun functie willen neerleggen. De meeste leden beëindigen hun functie omdat hun partij ze niet meer wil kandideren, of omdat ze overstappen naar een andere politieke functie.

Competenties en ondersteuning

Wat betreft de taakverdeling valt het haar op dat raadsleden steeds vaker vervallen in de controlefunctie en dan het stellen van kaders voor gemeentelijk beleid geheel vergeten (terwijl laatstgenoemde taak veel leuker is). Gevraagd naar verdere punten ter verbetering in het functioneren van raadsleden geeft zij aan dat de volgende manco’s veel voorkomen: een gebrekkige vaardigheid in debatteren, niet goed kunnen luisteren in vergaderingen, te weinig kunde in het voorzitten van vergaderingen, te veel willen praten over details, onvoldoende bereidheid om via debatten met politieke tegenstanders tot een gezamenlijk standpunt te komen en een wispelturig aanpassen van standpunten aan een grillige vox populi.

In Almere is een zogenaamde ‘vette’ griffie die voorbereidingsmemo’s op het interne net plaatst voor raadsleden. Deze memo’s verlichten de werklast van raadsleden aanzienlijk.

Mevr. Jorritsma is van mening dat een HBO- of academische opleidingsachtergrond geen noodzakelijke voorwaarde is om als gemeenteraadslid goed te kunnen functioneren. Ook omdat gemeenteraadsleden keuzes dienen te maken over de hoofdlijnen van het gemeentelijk beleid, niet over vakinhoudelijke detailzaken. De ondersteuning door de griffier en het College van B&W dient zodanig te zijn dat beleidsvoorstellen ook te begrijpen zijn voor gemeenteraadsleden die niet verder zijn opgeleid dan MAVO 3 of niet gespecialiseerd zijn in het onderwerp. In voorbereidingsmemo’s dienen de griffier en burgemeester in een paar pagina’s kort en duidelijk aan te geven waarom een bepaald onderwerp op de agenda staat, wat het voorgestelde besluit van B&W hierover is, alsmede de argumentatie voor deze keuze en de consequentie van het te nemen besluit en van eventuele alternatieven.

Ieder jaar reikt de gemeenteraad de zogenaamde Raadspen uit, een prijs voor ambtenaren voor het best geschreven raadsvoorstel. Verder blijft mevr. Jorritsma erop letten dat geschreven raadsvoorstellen te begrijpen zijn, indien dit niet het geval is wordt het voorstel per ommegaande naar de schrijver teruggestuurd.

Zij signaleert geen gebrekkig functioneren van gemeenteraadsleden vanwege een lacune in financiële en juridische kennis. Het is voldoende als deze kennis aanwezig is bij een paar fractiespecialisten. In Almere is het gangbare praktijk dat gemeenteraadsleden een hele dag worden bijgepraat over de gemeentebegroting door het hoofd financiën van het ambtelijk apparaat. Hierdoor zijn gemeenteraadsleden in staat met kennis van zaken te besluiten over financiële aangelegenheden.

Verder vinden debatten in plenaire vergaderingen te vaak plaats tussen de raad en wethouders, daar was het allemaal niet voor bedoeld. Raadsleden voeren te weinig onder elkaar inhoudelijke discussies.

Rekrutering

De gemeente Almere heeft veel actie gevoerd om nieuwe raadsleden te werven onder de inwoners, onder andere via sociale media als Facebook en Twitter. In samenwerking met de griffie zijn burgers uitgenodigd om eens langs te komen bij raadsvergaderingen. Daar is wel animo voor geweest. Nadat mensen een aantal keren een vergadering hadden meegemaakt, werd hun duidelijk gemaakt dat als zij daadwerkelijk actief willen worden in de gemeentepolitiek, het dan handig is als zij lid worden van een politieke partij. De meeste mensen haken dan af omdat het debatteren hen niet aanspreekt, de debatten teveel over details gaan of omdat zij hun tijd liever aan andere dingen willen besteden.

Verder organiseert de griffie voor geïnteresseerde burgers een basiscursus gemeenteraadswerk.

In Almere was er ooit een jeugdraad, een gemeenteraad voor jongeren, wat een goede rekruteringsbasis voor jonge raadsleden kan zijn. Helaas is deze vanwege bezuinigingen afgeschaft, mevr. Jorritsma zou een jeugdraad graag weer willen instellen. En in het verleden zijn jongeren gekoppeld aan fracties, een voorbeeld van eenmalige projecten die van korte duur zijn.

Mevr. Jorritsma signaleert culturele barrières bij het rekruteren van bepaalde groepen met een allochtone achtergrond. Dit heeft te maken met een in Nederland gangbare stijl van politiek bedrijven die onvoldoende aansluit op de cultuur van deze mensen. Zij geeft als voorbeelden dat mensen structureel niet aanwezig zijn, zich niet afmelden, heel sterk gericht zijn op de behartiging van belangen van de eigen achterban, niet gewend zijn om compromissen te sluiten of in een zittingsperiode achtereenvolgens lid worden van programmatisch sterk verschillende partijen. Een oplossing kan zijn om bepaalde culturele verschillen gewoon te accepteren en van tevoren duidelijke afspraken te maken (bijvoorbeeld: jij gaat de belangen vertegenwoordigen van je achterban). Zoals het nu is kan het in ieder geval niet langer, er is een groot probleem met de politieke representatie van bepaalde bevolkingsgroepen. In Almere zitten bijvoorbeeld op dit moment geen mensen met een Surinaamse achtergrond in de raad, terwijl zo'n twaalf procent van de inwoners deel uitmaakt van deze groep .

Daarnaast zijn er ook problemen met de vertegenwoordiging van bepaalde wijken in de gemeenteraad van Almere. Dit hangt samen met factoren als etnische achtergrond en inkomen- en opleidingsachtergrond. Inwoners van een aantal zogenaamd kansarme wijken (met veel niet-westerse inwoners en mensen met een lagere sociaaleconomische status) maken niet of nauwelijks deel uit van de gemeenteraad. Dit leidt ertoe dat zaken die spelen in deze wijken te weinig aandacht krijgen in de gemeenteraad. Daarom is het wenselijk om te overwegen te gaan experimenteren met vormen van wijkvertegenwoordiging. Bijvoorbeeld met een soort van districtenstelsel waarbij per wijk de inwoners een afgevaardigde kiezen. Dan krijg je mensen in de politiek die nu bijvoorbeeld actief zijn in bewonerscommissies. Een systeem van wijkvertegenwoordiging kan eventueel parallel aan de gemeenteraad functioneren. De wijkvertegenwoordigers kunnen hele concrete problemen aankaarten die spelen in een wijk, hun werk zal meer praktisch dan politiek zijn. Om clientelisme te voorkomen dienen wijkvertegenwoordigers bij voorkeur ook beslissingen te nemen voor de hele stad. Mevr. Jorritsma verwacht ook dat met de invoering van wijkvertegenwoordiging groepen als lager opgeleiden, allochtonen en niet-partijleden meer kansen maken bij de kandidaatstelling.

Daarnaast speelt een systeem van wijkvertegenwoordiging in op veranderingen in de politieke belangstellingswereld van burgers. Zij signaleert dat steeds minder burgers geïnteresseerd zijn in de gehele gemeente. Mede doordat er te weinig een professionele lokale pers aanwezig is, zijn steeds meer mensen hoofdzakelijk geïnteresseerd in wat er in hun eigen wijk gebeurt. Een toenemend aantal mensen gaat de gemeentepolitiek in om voornamelijk de belangen van hun wijk te behartigen.

Dhr. Remkes (IPO)

Baten en lasten van het ambt

Dhr. Remkes ziet het onderzoeksthema (aanzien van het ambt van volksvertegenwoordiger) als onderdeel van een breder probleem: het negatieve aanzien van de politiek en de publieke sector. Een fundamenteel probleem is dat bewindspersonen en politici zelf bij dragen aan een gebrek aan respect voor overheden. De publieke sector moet zich niet alles laten aanleunen en vaker een weerwoord geven.

Bij kritiek van burgers en de media schieten politici te veel in de kramp van de verdediging en passen vervolgens hun gedrag aan. Dit is nu precies de verkeerde reactie. Want daarmee worden bepaalde negatieve beelden bevestigd, zoals bijvoorbeeld het beeld dat politici zakkenvullers zijn.

Verder dragen politici en bestuurders zelf bij aan een verminderd aanzien bij burgers door het geven van nodeloos harde kritiek op elkaar. Hier doelt hij op een polariserende stijl van opereren zoals bedreven door sommige politici. Onderlinge kritiek mag en moet, maar het schiet vaak te ver door, ten koste van het imago van politici.

Een andere oorzaak van het verminderde aanzien is het gegeven dat politici in dit ontzuilde tijdperk minder herkenbaar zijn als vertegenwoordigers van specifieke groepen in de samenleving. Zo zijn in de Tweede Kamer nauwelijks meer herkenbare figuren die zich manifesteren als vertegenwoordiger van groepen als ondernemers en werknemers, mensen die donders goed weten wat er leeft bij hun achterban.

Dhr. Remkes vindt het onderzoek interessant, maar is sceptisch over de mogelijkheid er een eenduidige oplossingsrichting uit te destilleren. Bij het beïnvloeden van lasten en baten ziet hij geen rol weggelegd voor koepelorganisaties. Lasten en baten zijn een individueel bepaalde zaak, bij iedere volksvertegenwoordiger zijn deze anders.

Het benadrukken van mogelijkheden tot zelfontplooiing vindt dhr. Remkes niet gewenst als middel om mensen voor het ambt van volksvertegenwoordiger te interesseren. Daarvoor is genoeg gelegenheid in andere activiteiten. Idealiter is zelfontplooiing hooguit een bijproduct van het werken als volksvertegenwoordiger. Het actief zijn vanuit een publieke motivatie hoort in die rol voorop te staan.

Het is dhr. Remkes bekend dat veel Statenleden de financiële vergoeding voor hun werk te laag vinden. In de afgelopen jaren is hun rechtspositie niet verbeterd. Volgens hem heeft dit naar zijn inschatting niet geleid tot een verschraling van het aanbod van potentiele Statenleden. De wachtgeldregeling voor gedeputeerden en wethouders was veel te riant, zo’n regeling is bij een nevenfunctie als het Statenlidmaatschap eigenlijk flauwekul. Anderzijds dreigt bij het afbouwen van de huidige rechtspositie het weer door te slaan naar de andere kant.

De werkzaamheden van gemeenteraadsleden kosten veel tijd, dit is de afgelopen jaren nog verder toegenomen, met name door intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Voor het verminderen van de werkdruk kan geen eenduidige aanbeveling worden gedaan, daarvoor is de aard van de ervaren werkdruk te individueel bepaald.

Volgens dhr. Remkes is de manier van samenstelling van het collegeprogramma van grote invloed op de werkbeleving van volksvertegenwoordigers. Als van tevoren alles van A tot Z wordt dichtgetimmerd, dan is de lol die volksvertegenwoordigers in hun werk kunnen hebben grotendeels weg.

Competenties en ondersteuning

Volksvertegenwoordigers zijn te weinig gericht op het aanvoelen van de gevoelens van bepaalde groepen in de samenleving. Dit is een gevolg van een te eenzijdige rekruteringsbasis waarbij vooral hoog opgeleiden en mensen uit de publieke sector worden aangetrokken. Het is primair de verantwoordelijkheid van politieke partijen om meer mensen te werven uit de private sector en de groep van middelbaar en lager opgeleiden. Griffie's, IPO's en VNG's horen zich daar niet mee te bemoeien, en zeker niet de overheid.

Verder signaleert dhr. Remkes dat Statenleden in hun werk lang niet alle tot hun beschikking staande instrumenten inzetten. Ook worden instrumenten vaak verkeerd gebruikt, een voorbeeld is het indienen van moties.

Dhr. Remkes is geen voorstaander van het plan om volksvertegenwoordigers op gemeentelijk en provinciaal niveau te laten werken in een full time aanstelling. Dit zou hun de gelegenheid bieden zich nog meer te richten op details van beleid. Volksvertegenwoordigers dienen zich primair te richten op de hoofdlijnen.

Toen dhr. Remkes als Commissaris van de Koningin ging werken in Noord-Holland vond hij de omvang van de griffie te groot. De griffie dient bij voorkeur een kleine en lenige organisatie te zijn.

Rekrutering

Provincies hebben minder last van een gebrek aan goede kandidaten voor het Statenlidmaatschap. Problemen met rekrutering spelen met name op gemeentelijk niveau.

Bij verbetering van de rekrutering van volksvertegenwoordigers ziet hij geen rol weggelegd voor koepelorganisaties. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt primair bij politieke partijen.

Dhr. Remkes is met name bezorgd over het opereren van nieuwe media (zoals sociale media). Dit leidt ertoe dat steeds meer mensen met maatschappelijk gewicht geen volksvertegenwoordiger willen zijn. Men is in toenemende mate niet bereid zich sterk negatieve, op de persoon gerichte bejegeningen te laten welgevallen.

Het gevaar dreigt van een vicieuze cirkel, waarbij door het negatieve imago van volksvertegenwoordigers minder bekwame mensen zich kandidaat stellen, wat vervolgens leidt tot een nog negatiever imago.

Een probleem bij de huidige rekrutering is dat deze veel te eenzijdig is. Voor het ambt van volksvertegenwoordiger worden te weinig mensen aangetrokken uit het bedrijfsleven en de groep van middelbaar en lager opgeleiden.

Een ander punt van zorg is de hoge doorloopsnelheid. Een pregnant voorbeeld zijn de Statenverkiezingen van 2011, na de uitslag werd tweederde van de Statenzetels door nieuwe mensen ingenomen. Als partijen het electoraal minder gunstig voor de wind gaat, moeten tegenwoordig veel bekwame politici plaats maken voor jongeren. Daarmee verdwijnt veel kennis en ervaring. Dan wordt telkens opnieuw het wiel uitgevonden en uiteindelijk verdwijnt het collectieve geheugen van bestuurslichamen. Dit is funest voor het aanzien van de politiek.

Dhr. Glas (UvW)

Baten en lasten van het ambt

De concreetheid van het werk bij de waterschappen spreekt (aspirant-) leden van het Algemeen Bestuur aan, vanuit een focus op de eigen leefomgeving.

Enerzijds zijn er vertegenwoordigers die zich primair laten leiden door de wens tot behoud en verbetering van het lokale en regionale waterbeheer. Anderzijds zijn er vertegenwoordigers die hoofdzakelijk gericht zijn op de behartiging van lokale of sectorale zakelijke belangen.

Vanuit een verbondenheid met de fysieke leefomgeving worden mensen AB-lid en hebben dan het idee: nu ga ik ergens over, er zijn dingen te doen en te realiseren. Veel AB-leden willen dan graag op de stoel van het DB zitten. Er zijn AB-leden die bij technische zaken zelf de sommen willen maken, soms zelfs letterlijk. Dit kan leiden tot misverstanden over rollen, want AB-leden worden geacht om met name de financiële en capaciteitskaders vast te stellen, en daarnaast toe te zien op de uitvoering door het Dagelijks Bestuur. De vertegenwoordigers dienen te gaan over het *wat* en *waarom*, veel leden willen echter ook gaan over het *hoe*.

Dhr. Glas heeft het idee dat veel AB-leden meer voldoening halen uit de rol van ambassadeur van de waterschappen dan de rol van volksvertegenwoordiger. Zij willen het visitekaartje zijn van het vele goede werk dat door waterschappen wordt verricht. Het functioneren als volksvertegenwoordiger, dat is echter iets heel anders.

AB-leden hebben doorgaans geen klachten over de hoogte van de financiële vergoeding voor het werk. Wel is er vaak ontevredenheid over de werkdruk, het merendeel van de leden combineert het werk met een andere baan.

Dhr. Glas merkt op dat bij vergaderingen door veel vertegenwoordigers de afstand tussen Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur als groot wordt ervaren.

En soms ervaren AB-leden fricties met DB-leden vanwege een neiging zich te bemoeien met uitvoeringsdetails. Daarnaast willen AB-leden dat DB-leden vaker meerdere beleidsscenario's aan het AB voorleggen. Tevens willen sommige AB-leden vaker naar buiten, 'het veld in', om te gaan kijken naar het uitvoerende werk van de waterschappen. Dhr. Glas wijst er op dat er forse verschillen van opvatting zijn tussen AB-leden onderling en soms ook met het DB en de organisatie, in verband met het tijdsbeslag voor AB-leden dat dit met zich meebrengt.

Dhr. Glas wil voor de waterschappen volksvertegenwoordigers aantrekken die zich kunnen vinden in *functioneel* bestuur. Hij is geen voorstander van een verbreding van de taken van waterschappen. In plaats daarvan wil hij een andere en concretere verbinding met maatschappelijke doelen: de *outcome*. De taakstelling van waterschappen dient in een breder perspectief te worden geplaatst. Uiteindelijk gaan waterschappen, via het water- en dijkbeheer, over volksgezondheid en veiligheid, over ecologie en economie.

Competenties en ondersteuning

Gevraagd naar de competenties van AB-leden signaleert dhr. Glas de volgende pluspunten en manco's. Bij AB-leden ontbreekt vaak het vermogen om bij besluitvorming tot werkbare meerderheden te komen.

Daarbij worden in het politieke spel, vergeleken bij gemeenteraden, de zaken minder op de spits gedreven en wordt er veel minder op de man gespeeld. De bestuurscultuur van waterschappen is voornamelijk functioneel, het gaat primair om de inhoud.

Het ontbreekt AB-leden nog wel eens aan politiek overzicht, men is te weinig ingesteld op het politieke spel en te veel gericht op details van de uitvoering. Daarbij is er een neiging op de stoel te gaan zitten van het Dagelijks Bestuur.

AB-leden kunnen voor hun werk bestuurlijke informatie krijgen van de secretaris-directeur (de secretaris van het Algemeen Bestuur). Sinds kort is er bij Waterschap De Dommel ook een bestuursondersteuner die rechtstreeks werkt voor het AB. Deze persoon helpt AB-leden onder andere bij het maken van moties en amendementen. Voor zover bekend zijn AB-leden tevreden over deze ondersteuning. AB-leden zijn nogal eens geneigd bestuurlijke informatie op te vragen bij de ambtelijke organisatie van het waterschap. Dit wordt afgewezen, want dit is niet de taak van ambtenaren van de waterschappen.

Het probleem bij AB-leden is niet zo zeer een tekort aan ondersteuning, wel dat veel AB-leden te weinig ontwikkeld zijn in de politieke dimensie, ze zijn in het algemeen weinig actief op het politieke vlak. Er dient wat dhr. Glas betreft geen griffie te zijn die voor het AB en onafhankelijk van het DB de agenda gaat bepalen. Het waterschapsbestuur is immers monistisch van opzet.

Op het gebied van training en opleiding van AB-leden heeft de Unie van Waterschappen diverse protocollen ontwikkeld. Zo zijn er protocollen voor coalitievorming en integer handelen. Er zijn juridische en financieel-economische cursussen die bij de eigen waterschappen worden aangeboden. Verder wordt in cursussen of introductieprorgamma’s voor nieuwe AB-leden de taakverdeling tussen Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur duidelijk gemaakt.

Rekrutering

De huidige vertegenwoordigers van de waterschappen zijn mensen met een diverse beroeps- en opleidingsachtergrond. Tegenwoordig zijn AB-leden merendeels geen ‘techneuten’, die vindt je meer in de uitvoeringsdiensten. Meer dan vroeger het geval was zijn de meeste AB-leden nu gericht op het beleid, minder op de technische aspecten van het waterschap.

En AB-leden hebben in toenemende mate een politieke achtergrond. In het waterschap waar dhr. Glas werkzaam is, is ongeveer een kwart van de AB-leden in het verleden werkzaam geweest als gemeenteraadslid (of nog steeds).

Bij de waterschappen zijn geen problemen met het aantrekken van voldoende gekwalificeerde mensen voor het lidmaatschap van algemene besturen. Sinds de stelselwijziging van de Waterschapsverkiezingen in 2008 zijn regionale afdelingen van politieke partijen vaker actief met de werving en selectie van kandidaten. Naast een aantal gevestigde landelijke partijen, zijn er ook landelijke specifieke waterpartijen en lokale lijsten.

Dhr. Oudbier (VVG)

Baten en lasten van het ambt

Gesprekken met raadsleden maken duidelijk dat er twee belangrijke drijfveren zijn om voor het ambt te kiezen. Ten eerste de mogelijkheid om iets te kunnen realiseren. Daarbij geven raadsleden vaak concrete dossiers aan waarbij ze aan het stuur willen zitten. Ten tweede de mogelijkheid om je als mens verder te ontwikkelen. Daarbij gaat het om verbreden van kennis, trainen van vaardigheden, het uitbreiden van je netwerk en de mogelijkheid je daarin te profileren. In de functie van volksvertegenwoordiger kun je ergens binnen komen. En het hebben van werkervaring als raadslid staat altijd goed op je CV.

Dhr. Oudbier komt ook vaak raadsleden tegen die voor het ambt hebben gekozen om de gemeente-inwoners te vertegenwoordigen of de belangen van een bepaalde achterban te behartigen.

In hun werk ervaren raadsleden tijdsdruk, maar dit wordt meestal geaccepteerd. Wat meer als last wordt ervaren is een morele werkdruk. Het gaat hier om een gevoel van verplichting om aan bepaalde verwachtingen te voldoen, ook bij onderwerpen waar het raadslid niet over gaat. Voor buitenstaanders is het moeilijk te bevatten wat deze morele werkdruk precies inhoudt. Dit weet je pas echt als je eenmaal volksvertegenwoordiger geworden bent.

Dhr. Oudbier denkt dat raadsleden meestal meer last hebben van morele werkdruk dan van verbale agressie. (Hoewel bedreigingen van raadsleden voorkomen). Ter verlaging van de werkdruk raadt hij raadsleden aan te beseffen dat zij lang niet alles kunnen doen en keuzes moeten maken, maar dat zij wel altijd burgers te woord dienen te staan.

Als raadsleden naast het ambt een betaalde baan hebben en beide functies goed willen vervullen dienen zij ook meer gebruik te maken van mogelijkheden die de werkgever kan bieden (zoals verlofregelingen).

Competenties en ondersteuning

Veel raadsleden hebben de neiging om kennis te vergaren op een beperkt aantal beleidsterreinen en zich vervolgens te profileren als specialist op een toegeëigend vakgebied. Volksvertegenwoordigers zouden echter ook kunnen functioneren als generalisten die in principe inzetbaar zijn op ieder beleidsonderwerp dat op de agenda staat. Daarom is het niet altijd wenselijk als raadsleden nog meer tijd gaan steken in het volgen van vakinhoudelijke themadagen en verdiepingsbijeenkomsten. In plaats daarvan kunnen zij beter hun tijd besteden aan het verder ontwikkelen van algemene politiek/bestuurlijke vaardigheden.

Voor een raadslid is het belangrijk om midden in de samenleving te staan. Dit zal niet het geval zijn als je fulltime in het ambt werkt. Het is wenselijk dat raadsleden naast het ambt een baan of functie hebben. Raadsleden beschouwen het werk als volksvertegenwoordiger vaak als bijbaan, naast hun reguliere baan. Het kan helpen als de huidige regelgeving zodanig wordt aangepast dat de werkgever raadsleden meer dan nu de mogelijkheid biedt om meer tijd te steken in het raadslidmaatschap.

En dhr. Oudbier wil een a*ppèl* doen op raadsleden om een dag in de week vrij te maken voor andere activiteiten dan vergaderen. Op zo'n dag kunnen raadsleden cursussen volgen, werkbezoeken afleggen en gesprekken voeren met burgers. Naar burgers kunnen zij communiceren dat zij op zo'n dag ook echt bereikbaar en beschikbaar zijn voor vragen, wensen en klachten.

De ondersteuning die griffies kunnen bieden aan raadsleden is sterk afhankelijk van de formatiesterkte. Zo is het bij gemeentes met een griffie van hooguit 2 fte (bijna) niet te doen om een uitgebreid ondersteuningspakket te bieden.

Dhr. Oudbier constateert dat veel gemeentes zichzelf te kort doen door een te laag budget voor opleidingen te begroten. Vaak wordt er in het kader van bezuinigingen flink gesneden in opleidingsbudgetten. Uit ervaring blijkt dat *incompany*-opleidingen (opleidingen binnen de gemeente) nog het meest worden bezocht door raadsleden. Dit komt deels doordat deze opleidingen specifiek op maat zijn gemaakt. De opleidingen worden georganiseerd door mensen van de eigen gemeente (vaak door de griffie), en behandelen thema's als ruimtelijke ordening en grondbeleid, de gemeentewet, bestuursrecht, de planning & control-cyclus, omgaan met de media en persoonlijke ontwikkeling.

Raadsleden zien nogal eens af van cursusdeelname omdat ze er geen tijd voor hebben. De gemeente Apeldoorn houdt daar rekening mee door cursussen en opleidingen aan te bieden vlak na de gemeenteraadsverkiezingen. Het politieke bedrijf ligt dan even stil, waardoor ieder raadslid tijd beschikbaar heeft.

Rekrutering

Ondanks de negatieve berichten in de media over de rekrutering van raadsleden staan in de praktijk de kieslijsten nog aardig vol. Het percentage van de bevolking dat lid is van een politieke partij is wel sterk gedaald. Dit heeft zijn weerslag op de kandidaatstelling. Gemeenteraden worden nu doorgaans bevolkt door insiders, mensen met een sterke politieke betrokkenheid, buitenstaanders tref je er nauwelijks.

Het zal moeilijk zijn om de politiek minder betrokkenen ooit in substantiële aantallen in gemeenteraden te krijgen. Daardoor zullen kieslijsten nooit een volledige afspiegeling zijn van de samenleving. Besef dit en neem dit mee in de afwegingen die je maakt als volksvertegenwoordiger. Dan is het ontbreken van een representatie op demografische kenmerken ook minder een probleem. Hierbij speelt ook dat veel burgers de politiek over willen laten aan mensen die daar (in hun perceptie) de verantwoordelijkheid voor willen nemen en de juiste competenties hebben. Het hoge opleidingsniveau van de leden van het kabinet Balkenende II deed sterk denken aan de politieke theorie van Plato, volgens welke het staatsbestuur dient te worden toevertrouwd aan de 'denkende klasse'.

Dhr.Oudbier vindt de G1000 in Amersfoort een voorbeeld van een mooi initiatief dat worden ingezet om burgers meer bij de politiek te betrekken en eigen initiatief te ontwikkelen. Als je echter kijkt naar de achtergrond van mensen die hieraan deelnemen, zie je dat zij geen adequate afspiegeling zijn van groepen in de samenleving. Ook hier heb je weer een oververtegenwoordiging van hoger opgeleiden, politiek geïnteresseerden en autochtonen.

Gemeenteraden en Provinciale Staten worden voor een belangrijk deel bevolkt door mensen met een achtergrond in de publieke sector. Je kunt de mogelijkheid overwegen om de politiek met wet- en regelgeving toegankelijker te maken.

Wat betreft de burgers die betrokken zijn bij de politiek, kun je nader onderzoeken welke barrières er zijn voor de kandidaatstelling voor het ambt van volksvertegenwoordiger en deze vervolgens wegnemen. Volgens dhr. Oudbier is het werven van kandidaten primair een taak van politieke partijen. Wel kan de griffie hierbij een ondersteunende rol vervullen. De mogelijkheden hiervoor zullen sterk verschillen per gemeente.

Dhr. Den Boer (Raadslid.nu)

Baten en lasten van het ambt

Volgens dhr. den Boer zijn er twee belangrijke drijfveren die mensen ertoe brengen zich kandidaat te stellen voor het raadslidmaatschap: enerzijds de wil om maatschappelijke veranderingen te realiseren en daarmee een bijdrage te leveren aan de samenleving. De lokale politiek is bij uitstek de plaats waar je dingen kunt veranderen. Anderzijds de mogelijkheid die de functie biedt tot verdere zelfontplooiing (bij voorbeeld het uitbreiden van het eigen netwerk).

Hij ziet geen duidelijk onderscheid tussen raadsleden die primair het algemeen belang dienen en raadsleden die voornamelijk de belangen van specifieke groepen of individuen behartigen. Over het algemeen zijn raadsleden meer gedreven door het algemeen belang, hoewel dit in wat mindere mate geldt voor vertegenwoordigers van lokale (*one issue*-) partijen.

Wat betreft de werkdruk en tijdsbesteding van raadsleden zijn er geen grote verschillen tussen grotere en kleinere gemeenten. Als raadsleden voortijdig afhaken of zich niet meer kandidaat willen stellen, dan is dat meestal vanwege de urenbelasting. Men onderschat de tijd die de ambtsvervulling vergt. Vooral beginnende raadsleden hebben de neiging om alle raads- en beleidsstukken te willen lezen. Met name voor raadsleden van grotere fracties wil dhr. den Boer als tip meegeven om je voornamelijk te richten op de eigen portefeuille, je hoeft niet alle stukken te lezen.

Dhr. den Boer merkt op dat veel raadsleden op dit moment worstelen met de gemeenschappelijke regelingen. Het komt voor dat je als gemeente tegenwoordig maar een van de 15 gemeenten bent die gaan over de besluitvorming. Gemeenschappelijke regelingen leiden zo tot een sterke afname van de invloed van het individuele raadslid. Het betreft onderwerpen waar raadsleden weinig meer over te zeggen hebben, maar waarover ze door burgers wel op worden aangesproken.

De huidige decentralisatie in het sociale domein is voor raadsleden ook van grote invloed op de ervaren baten en lasten van het ambt. Enerzijds worden rijkstaken overgeheveld naar gemeenten die het welzijn van gemeente-inwoners rechtstreeks raken, de zorg is daar een duidelijk voorbeeld van. Anderzijds is de beslissingsruimte voor raadsleden over deze zaken vaak maar beperkt.

Wat overblijft zijn taken als het voorzieningenniveau in de eigen gemeente en het handhaven van openbare orde en veiligheid, beleidsterreinen waar de gemeentelijke autonomie grotendeels in tact gelaten is.

Competenties en ondersteuning

Wat betreft de competentie van raadsleden signaleert dhr. den Boer als manco’s onzekerheid over de eigen rol in het politieke proces, gebrek aan kennis over taken en bevoegdheden van de gemeenteraad en het College van B&W, een sterke gerichtheid op details, niet op de hoofdlijnen kunnen blijven en de neiging om te gaan zitten op de stoel van het college.

Tegenwoordig is ongeveer een derde van de raadsleden vertegenwoordiger van een lokale partij. En veel lokale partijen zijn niet lid van de landelijke koepelorganisatie van lokale partijen. Hierdoor kunnen veel raadsleden van lokale partijen niet terugvallen op landelijke ondersteuning bij training en opleiding.

Ter vermindering van de werkdruk kan de griffie verschillende soorten ondersteuning bieden. Zo kan zij de grote hoeveelheid informatie die raadsleden bereikt filteren op relevantie. Of raadsleden trainen om zelf prioriteiten te stellen bij het lezen, of ze een cursus snellezen aanbieden.

Wat betreft opleiding en training is nog niet duidelijk waar raadsleden precies behoefte aan hebben. De praktijk van alledag vereist van raadsleden vaak alle energie, dan ontbreekt de tijd om zich verder te ontwikkelen met training en opleiding. Het is de taak van de griffie en de burgemeester om dit toch te stimuleren.

Dhr. den Boer verwacht niet dat verhoging van de gemeentegrootte of vermindering van het aantal raadszetels per inwoner een positief effect zal hebben op de competentie van raadsleden. Het is hem bekend dat ook in grotere gemeenten de kwaliteit van raadsleden vaak te wensen overlaat.

Wel verwacht hij dat als je van het raadslidmaatschap een full time beroep maakt, dit de kwaliteit van het functioneren ten goede zal komen. Zo heeft het lidmaatschap van de Tweede Kamer zich ook ontwikkeld, van een bijbaan naar een full time beroep. Daarbij is dhr. den Boer zich terdege bewust van het risico dat raadsleden dan voeling verliezen met wat zich afspeelt in de lokale samenleving.

Rekrutering

Het aantrekken van voldoende goede mensen voor het raadslidmaatschap is een toenemend probleem. Politieke partijen moeten veel moeite doen om de lokale kieslijsten te vullen. Tegenwoordig is nog maar zo'n 2% van de bevolking lid van een politieke partij, en een fractie daarvan stelt zich kandidaat en gaat bepalen wat er in gemeenten gebeurt. Alternatieve manieren van kandidaatstelling, waarbij het lidmaatschap van een politieke partij geen vereiste is, zijn dan ook noodzakelijk.

Wat betreft de rekrutering van jongeren merkt dhr. den Boer op dat zij, meer dan de generatie van de huidige dertigers en veertigers te mobiliseren zijn vanuit maatschappelijke betrokkenheid en de wens tot zelfontplooiing. Hij signaleert bij de jongeren van nu weer een toenemende wens om de wereld waarin zij leven ten positieve te veranderen. Dit willen zij wel combineren met het opbouwen van een mooi CV en het uitbreiden van een perspectief biedend netwerk.

Als voorbeeld van een effectieve rekrutering van jongeren noemt hij de inspanningen van het CDJA bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen (de jongerenorganisatie van het CDA). Het CDJA heeft belangstellende leden een intensief programma van training en opleiding aangeboden voor het werk van volksvertegenwoordiger. Dit had als resultaat dat veel christendemocratische jongeren op verkiesbare plaatsen zijn gekomen.

Dhr. den Boer is niet onverdeeld optimistisch over de mogelijkheid om tegenwoordig mensen van verschillende opleidingsachtergrond adequaat te laten functioneren als raadslid. De samenleving wordt steeds complexer en daarmee de taken van overheden. Hij denkt dat het voor mensen met een middelbaar of lager opleidingsniveau steeds moeilijker wordt om de rol van lokaal volksvertegenwoordiger goed in te vullen.